

OCTOGON

ARCHITECTURE
& DESIGN

www.oc.to 1000 s. fu
2016/71 SZÁM 1950 Ft
Előfizetőknek: 1400 Ft

IN MEMORIAM ZAHA HADID | SZTÁRINTERJÚK: NORIHIKO DAN, ANDRES LEPIK, EUGENIO PERAZZA | KERÉKPÁROS
CENTRUM TISZAFÜREDEN | REIMHOLZ - CSOMAY-NÉMETH: MŰHELYHÁZ A MOME-N | ZSUFFA-KALMÁR-PÁLFFY: VILLA
A KIS-SVÁB-HEGYEN | ÚJ NEMZETI MŰZEUM SZCZECINBEN | VÁCI GREENS B ÉPÜLET | AZ ÓBUDAI ZSINAGÓGA
REKONSTRUKCIÓJA | 100 ÉV 100 TÁRGY A ZSIDÓ MŰZEUMBAN | DESIGNTAVASZ

LAPUNK TÁMOGATÓJA AZ:

nke

Nemzeti Kulturális Alap

ELKÉSZÜLT 278 000 M² IRODA ÉS ÜZLETHELYISÉG

UNICEF • STARSHEMA • INTERTICKET • COS • KINSTELLAR • McCANN
MICHELIN • ENSZ • KÉKKÜTI • LEASE PLAN • H&M • GETRONICS
DIAGEO • NOKIA SOLUTION NETWORK • LOGMEIN • GALAX
TEVA • BLOOMBERG • ITELLIGENCE • ERICSSON • NESPRESSO
KÜHNE+NAGEL • JOHNSON & JOHNSON • CASATI HOTEL
HEINEKEN • TRANSCOM • BRITISH TELECOM • KLM • INVITEL
DM • IBM • SUPERSHOP • MERCK • OMV • AGCO • LUFTHANSA
ESTÉE LAUDER • VAN GRAAF • PEEK & CLOPPENBURG
RECKITT BENCKISER • COLLIERS • EXTREME DIGITAL
HP • PWC • VERTIS • NORTHLAND • AXA • PANASONIC
SUZUKI • SAP • CETELEM • SHELL • ECHO • UPS • BMW

FITOUT®

FITOUT ZRT.
www.fitout.hu

AZ UTOLSÓ CSAVARIG

DISCOVER THE LIGHTING BIBLE

be light!

H-1025 Budapest,
Szépvölgyi út 146.

www.belight.hu

Available as iPad & Android app.
Free to download in the store.

deltalight.com

OCTOGON

ARCHITECTURE
& DESIGN

TETSZIK,
AMIT CSINÁLUNK?
LEGYEN
AZ ELŐFIZETŐNK!

Rendelését leadhatja weben: www.octogon.hu/elofizetes
e-mailen: megrendelem@octogon.hu
telefonon: +36 30 267 8776

Éves előfizetés (8 lapszám)

15% kedvezmény **13 260 Ft**

Két éves előfizetés (16 lapszám)

25% kedvezmény **23 400 Ft**

Korábbi lapszámaink (egy évnél régebbi)

1 250 Ft

Építészirodák, könyvtárak! Több példányos előfizetés EXTRA kedvezménnyel!

Zöldek vagyunk! Budapestre bringás futárokkal küldjük a lapokat.

Csomagküldés, külföldi postázás vagy ismételt kézbesítés esetén a postaköltséget felszámítjuk.

A HOLCIM HUNGÁRIA OTTHON ALAPÍTVÁNY
ÉS AZ **OCTOGON** KÖZÖS
ARCHITECTURE
NYEREMÉNYJÁTÉKA!

Előfizetőink között egy
REPLAN. INNOVATÍV MEGOLDÁSOK A VÁROSI LAKASPROBLÉMÁKRA
című könyvet sorsolunk ki
a Holcim Hungária Otthon Alapítvány felajánlásával.
A 2016/3. lapszám előfizetői
nyereménvjátékának nyertese:

→ *Horváth Gizella*
Dombóvár

GRATULÁLUNK!

↓
www.octogon.hu

*Az át nem vett nyereményt következő lapszámunk megjelenéséig őrizzük. |

MEGJELENT LAPSZÁMAINK:

AZ OCTOGON ARCHITECTURE & DESIGN MAGAZINT KERESSE

a forgalmasabb hírlapárusoknál, az *inmedio* és a *RELAY* üzletekben valamint az alternatív árusítóhelyeken!

V. kerület

FUGA – BUDAPESTI
ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT
1052 Budapest,
Petőfi Sándor utca 5.

VI. kerület

ÍRÓK BOLTJA
1061 Budapest,
Andrássy út 45.

IX. kerület

MŰVÉSZETEK PALOTÁJA

1095 Budapest,
Komor Marcell utca 1.

XIV. kerület

TERC SZAKKÖNYVESBOLT

1149 Budapest,
Pillangó park 9.

ÉPÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEK

ÉPÍTŐIPAR-ÉPÍTÉSZET MELLÉKLETEK

MILÁNÓ MELLÉKLETEK

LAKÁSTREND MELLÉKLETEK

AUTÓS ÉS KERÉKPÁROS MELLÉKLETEK

DIVAT/DESIGN MELLÉKLETEK

KÜLFÖLDI MELLÉKLETEK

ELVIS ÉL!

Azt ugye senki sem gondolja komolyan, hogy a 2016. március 31-én, egy miami kórházban elhunyt Zaha Hadid korunk legnagyobb építész. Sokakkal egyetemben hajlok arra, hogy meghalását, a Sötét Zsaruk nyomán, inkább „hazaköltözésnek” nevezzem. Zaha Hadid 2016. március 31-én hazaköltözött. Hadidnak volt egy meséje az idegenségről, Irakról, Egyiptomról, de ez ahhoz hasonlatos történet volt, mint amilyen története Szilárd Leonak, Neumannak, Tellernek, Gábor Dénesnek, Kármán Tódornak, Keménynek, Wignernek és persze Bartóknak volt Magyarországról, Budapestről, a Fasori Gimnáziumról.

Megkockáztatom, hogy éppen annyira érdekelte Hadidot az emberi faj építészete, mint ET-t. Emlékeim szerint a ráncos bőrű, periszkópfejű is elsősorban bolygónk botanikai csodáiért, cserepes virágaiért, kakaós édességeiért lelkese-det, mintsem a technika, a tudomány földi vívmányaiért, épített kultúrájáért. Mert Hadidnak a kakaóbabhoz, a gombaspórához és a muskátlihoz, az olvadó jéghez, az elfolyó lávához volt inkább köze, mint ahhoz, amit mi földi halandók építészetnek gondolunk. Ebben a tekintetben téves az a megközelítés, miszerint ő az az építészgéniusz, aki először érti meg a komputer-technológia forradalmában rejlő lehetőségeket, vagyis ő az első, aki elég tudással, fantáziával és tekintéllyel rendelkezik ahhoz, hogy a generatív formaalkotás elképesztő tökeigényét megalapozza. Ezzel szemben Hadid nem pusztán annyit tesz, hogy használja és a fizikai valóságba is kiterjeszti ennek az új komputeres formaalkotásnak a nyelvét, hanem ő maga a nyelv. Ez a nyelv miatta, rajta keresztül jött létre. Még akkor is így gondolom, ha ezzel a véleményemmel Fuller, Frei Otto, Fuksas felől közelítve valószínűleg sokan vitába szállnának velem.

Zaha különös, saját természetet, saját ökoszisztémát alkotott. Nem a digitális kultúra részeként, hanem a gyomok, a sziklák, üledékes kőzetek és a papucsállatkák felől értve. Nem

organikus, nem szerves, nem nagyított világ ez, hanem a kísérletező, értelmező botanikus és geológus világa.

Ráadásul úgy képzelem, hogy Zaha Hadid építészete a női test, a női természet megértésén alapuló újrafogalmazása, házai olyan kiáltványok, kantáinus kategorikus imperatívuszok, amik a humanoidokat a természeti környezet valódi lényegére figyelmeztetik. Mindenkit arra sarkallnak, hogy fajunk teremtő erejét, központi idegrendszerünket a jó, optimista dolgok szolgálatába állítsuk. Hogy létezésünk esszenciájához, életünk értelméhez a szépség megértése és megteremtése álljon legközelebb.

Az Ívek Királynőjének nevezték őt. Nehéz elképzelni magunkat Zaha Hadid nélkül. Elárult építészeti sajtó vagyunk Hadid hazaköltözése óta. Hadiddal könnyű volt, mert soha sem engedte el egyetlen építészeti lap, egyetlen szerkesztő kezét sem. Az Octogon szerkesztői több alkalommal találkozhattak vele személyesen is. Minden új projektje kapcsán a lélegzet kissé bennszakadt, a figyelem kiélesedett. Untuk a demagóg fanyalgókat, mert éreztük rajtuk, hogy ez az örvénylés, ez az energia őket is felkapja. Hogy ebben a nőben a kitörő vulkán energiája, az univerzum lakik.

Rettenetesen sajnáltuk, amikor hagyta ez a város, hogy a Szervita téri épületét buta bürokraták, kisszerű, irigy építészek és excel-lovagok veszni hagyják. Olyan percemberek, akik nem értették soha, hogy Budapestet ez az energia, ez a teremtőerő, fantázia és alkotóerő tette közép-európai metropolisszá. Olyan emberek ítélték könnyűnek a tervet, akik aztán évről évre elviselik, hogy a Parlament, a Bazilika kupolája mellett egy óriáskerék legyen viszonyítási pont Pest sziluettjén. Akik soha nem engedik már, hogy a „törvényhozás-vallás-vállalkozó polgárság” kupolái újra egy optimista jövő felé fordítsák fővárosunkat. Kár érte. Szegények és árvák vagyunk. Zaha Hadid, visszaváruunk.

JOSEPH PULITZER – EMLÉKDÍJ 2003

KIADJA / Publisher
© **Octogon Publishing Kft.**
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+06-1) 438-0748
E-mail: info@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG / Editorial Office

FŐSZERKESZTŐ / Editor-in-Chief
Martinkó József
jozsef.martinko@octogon.hu

SZERKESZTŐ / Editor
Molnár Szilvia
szilvia.molnar@octogon.hu

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ / Founding Editor
Bojár Iván András
(1998-2015)

OCTOGON ONLINE SZERKESZTŐ
Editor of OCTOGON Online
Katona Sándor
sandor.katona@octogon.hu

ROVATSZERKESZTŐ / Editor
Farsang Barbara, Ifj. Gárdonyi László,
Kaplár F. Krisztina
info@octogon.hu

ÁLLANDÓ MUNKATÁRSÁK
Correspondents
Csikós Gábor, Kovács Péter, Petrik Rita,
Szépvölgyi Viktória, Torma Tamás, Vadas József

KÜLFÖLDI LEVELEZŐK
Foreign correspondents
Bansar Mohamed (Casablanca)
Cser Brigitta (Barcelona)
Kay Szakall von Losoncz (Basel)
Matúz Melinda (Hollandia)

MÉDIA ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZERVEZŐ
Media and Communication Organizer
Bencsik Klára

GRAFIKAI TERVEZÉS / Graphic Design
Hlatki Dorottya
grafikus@octogon.hu
LAPTERV / Layout Design
Sólymos Ágnes Eszter

HIRDETÉS, ÉRTÉKESÍTÉS / Advertising sales

ÉRTÉKESÍTÉSI IGAZGATÓ
Head of Sales
Tóperczer Attila
attila.toperczer@octogon.hu

KIEMELT ÜGYFÉLKAPCSOLATI MENEDZSER
Key Account Manager
Bucsay Orsolya
orsolya.bucsay@octogon.hu

KIEMELT ÜGYFÉLKAPCSOLATI MENEDZSER
Key Account Manager
Várszegi Csilla
csilla.varszegi@octogon.hu

FOTÓ-ELŐKÉSZÍTÉS, CTP, NYOMÁS ÉS KÖTÉS
Printed by
Mester Nyomda
Felelős vezető: Anderle Lambert

ISSN 1418–5229

TERJESZTÉS / Distributed by
Magyarország: Lapker Rt.
Románia, Szerbia, Szlovákia: Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek (ld. 5. oldal)

A hirdetések tartalmaért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult

BSERVER

Borító: Az Oxfordi Egyetem, Közép-Kelet Központ,
Zaha Hadid Architects, Investcorp befektetés, 2015;
fotó: Luke Hayes

KÜLFÖLD

10 | MOLNÁR SZILVIA:
HADIDIZMUS BÉCSBEN

Library and Learning Centre
[Zaha Hadid]

18 | HLATKI DOROTTYA:
SZELÍDEN HULLÁMZÓ BETON

A Nemzeti Múzeum új épülete Szczecinben
Robert Konieczny, Michał Lisiński, Dorota
Żurek, Katarzyna Furgalińska
(KWK Promes)

30 | 270 000 M³ CURRY

Interjú Norihiko Dan japán tervezővel

ITTHON

40 | MARTINKÓ JÓZSEF
TEKERJ!

Elkészült a Tisza-tavi Kerékpáros Centrum
Tiszafüreden
Ferdinánd Árpád És Ferdinánd
Csaba (Ferdinánd És Ferdinánd
Építésziroda Kft.)

44 | MARTINKÓ JÓZSEF
TERASZVILÁG

A Bem Park villapark első üteme Debrecenben
Bordás Péter (BORD Építész Stúdió)

50 | RÉGIÓK PÁRBESZÉDE

Új utakon a BORD Stúdió:
Interjú Bordás Péter építésszel

53 | GÖTZ ESZTER

KIINDULÓPONT

Elkészült a MOME Műhelyháza

Reimholz Péter,

Csomas Zsófia, Németh Tamás

VILLA

66 | TORMA TAMÁS
FELTÁRUL-E?

Villa a Kis-Sváb-hegy oldalában
Zsuffa Zsolt, Kalmár László (Zsuffa És
Kalmár Építész Műterem), Pálffy András
(FITOUT Zrt.)

IRODA

82 | KOVÁCS PÉTER
KITELJESEDÉS FELÉ

Átadták a Váci Greens B épületét
Tiba János, Király Zoltán
(TIBA Építész Stúdió Kft.)

MIN DOLGOZIK?

90 | FARSANG BARBARA ROVATA
STRANDOLÁS

Az Archikon Építésziroda tervei alapján
újul meg a Palatinus

KKK

92 | UHL GABRIELLA
MIT FELEJTETTÜNK EDDIG
A RAKTÁRBAN?

A Zsidó Múzeum és Levéltár 100! című
új állandó kiállításáról

96 | UHL GABRIELLA
KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS

Elkészült az Óbudai Zsinagóga
rekonstrukciójának első üteme
Szécsi Zsolt, Somlai Tibor, ifj. Kövessy
Szabolcs, Benson Marcell

102 | BEVÉSETT NEVEK

Feketén-fehéren a Trefort-kertben felavatott
holokauszt- és második világháborús emlékműről

104 | „AZ ÉPÍTÉSZET ÁLLHAT
ERŐS MORÁLIS ALAPOKON”

Andres Lepikkel Horváth András Dezső beszélgetett

DESIGN RANDOM

108 | DESIGNRANDOM

110 | „SZÁMOMRA MA A DESIGN
HALOTT”

Martinkó József interjúja Eugenio Perazzával, az
idén negyvenéves Magis alapítójával

114 | DESIGNTAVASZ

11. madeinhungary és 4. MeeD

TRAFIK

INDEX

Zaha Hadid: *Malevich's Tektinik* (Malevics Tektonik), 1976-1977, London
A festmény egyúttal koncept terv a 19. századi, londoni Hungerford hídra tervezett 14 emeletes hotelhez

Zaha Hadid portréját Mary McCartney készítette ►

ZAHA HADID

1950-2016

HADIDIZMUS BÉCSBEN

Library and Learning Centre

Bécs és egyben Ausztria egyik legfontosabb beruházása volt a főváros

Közgazdasági Egyeteme új kampuszának létrehozása. A Wirtschaftsuniversität (WU)

a Práter és a bécsi expo között, mintegy 100 ezer négyzetméter területet foglal el.

Ennek az egyetemi városnak a központi épülete a Zaha Hadid tervezte könyvtár és

tudásközpont (Library and Learning Centre/LLC).

Szöveg **MOLNÁR SZILVIA**
Építész **ZAHA HADID** **PATRICK**
SCHUMACHER

Fotó **SCHLOSSER GÁBOR**

◀
Látzóbeton és vakolt
homlokzatok a bécsi
Wirtschaftsuniversität
könyvtár és tudásköz-
pontjának belső terében

Hogy miért most szerepel magazinunkban ez a már működő épület, bizonyára nyilvánvaló az építészet szerető olvasóink számára. A magyar fotográfus, Schlosser Gábor tehát egy már „bejáratott”, élettel teli középületben rögzítette gépével a „zahahadidizmust”, amelyről nem tévedünk, ha azt írjuk, hogy sokat dolgoznak, konferenciáznak majd a szakma teoretikusai a jövőben (csak reméljük, hogy kis honunkban is szervez valaki beszélgetést, estet vagy előadást Hadid emlékére).

Irigylésre méltó akár csak az oktatás oldaláról szemlélve az, ami és ahogyan Bécsben létrejött néhány évvel ezelőtt, de a kortárs építészet nagyszabású vállalkozása is egyúttal, ami-

hez mások mellett Hitoshi Abe, a NO.MAD Arquitectos vagy éppen a CRAB Studio is hozzájárult. A kampusz szíve, éke pedig a Hadid-épület, melyet a Bécsben vendégprofesszorként tevékenykedett, tragikus hirtelenséggel és fiatalon elhunyt alkotó tervezett.

Az egyetemi város centrumában áll, emelkedik ki a környező épületek közül az LLC sokszögalaprajzú tömbje. A főbejáratától egyenesen jut el a látogató a központi auditorium terébe, ami a természetes bevilágítóknak köszönhetően átriumszerű. A belső tér teraszok, hidak, galériák összjátéka, hol szűk, hol váratlanul kiszélesedő, erőző kialakította fenséges kanyonrendszernek hat, melyben pontosan, logikusan

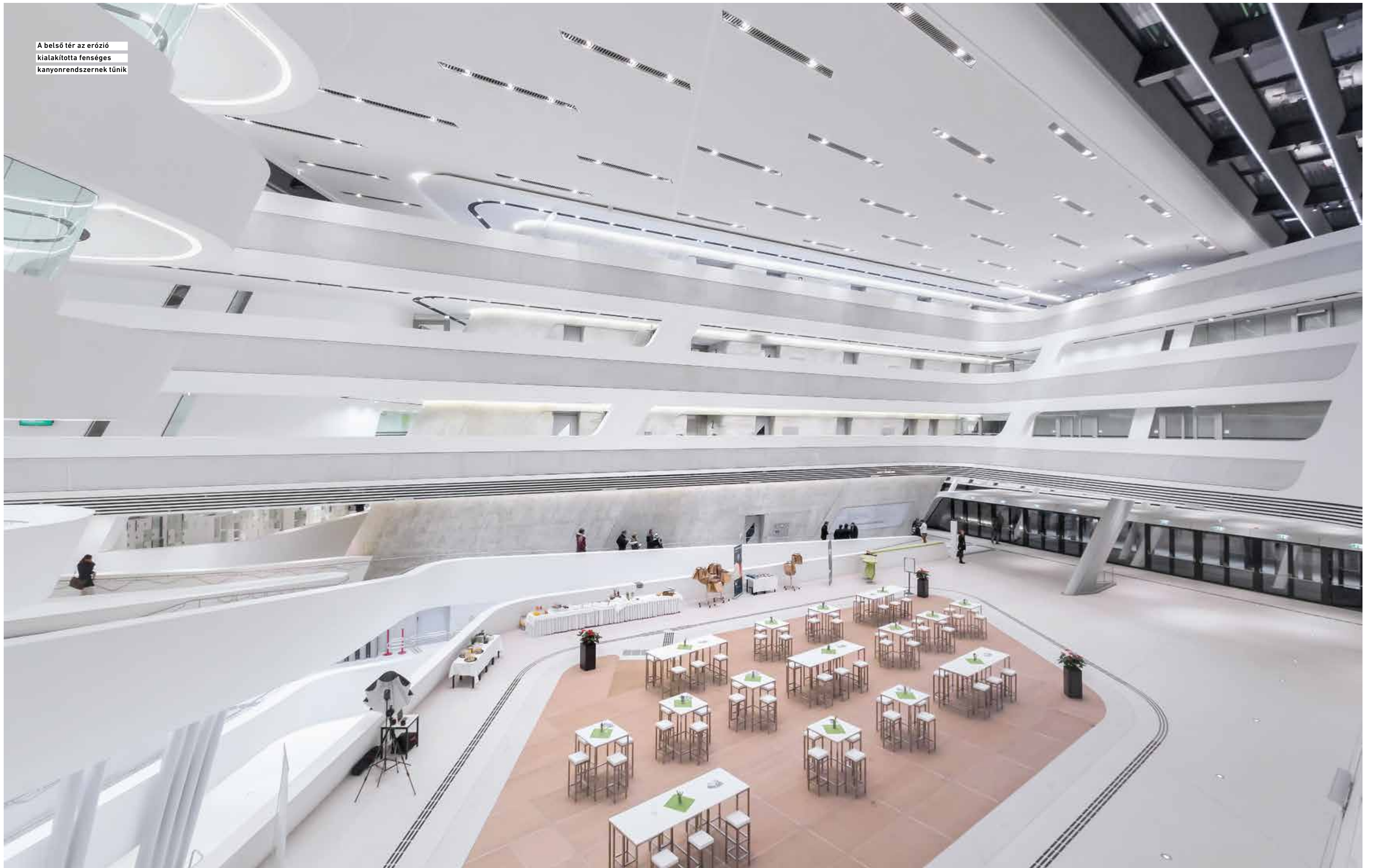
alakulnak, lekövethetőek az egyes terekbe, funkciókhoz vezető irányok. Az alapvetően két, nem egyenlő részre osztható tömb közül a nagyobbban alakították ki a tudásközpontot és a központi könyvtárt, míg a kisebbben a különféle szolgáltatások és könyvtár menedzsmentjének irodái találhatók.

Kicsit másként nézünk mostantól már erre a Hadid-épületre is, elindul a történeti, feltáró jellegű életmű-feldolgozás, amelyben Hadid építészetének – festészetének, designjának – forrásvidékeiről is bizonyára sok szó esik majd. Ennél az épületnél az alapstruktúrát megkoronázó, egyúttal konzolosan kiültetett, burkolatával, színével is az alaptól elkülönülő épületrészre

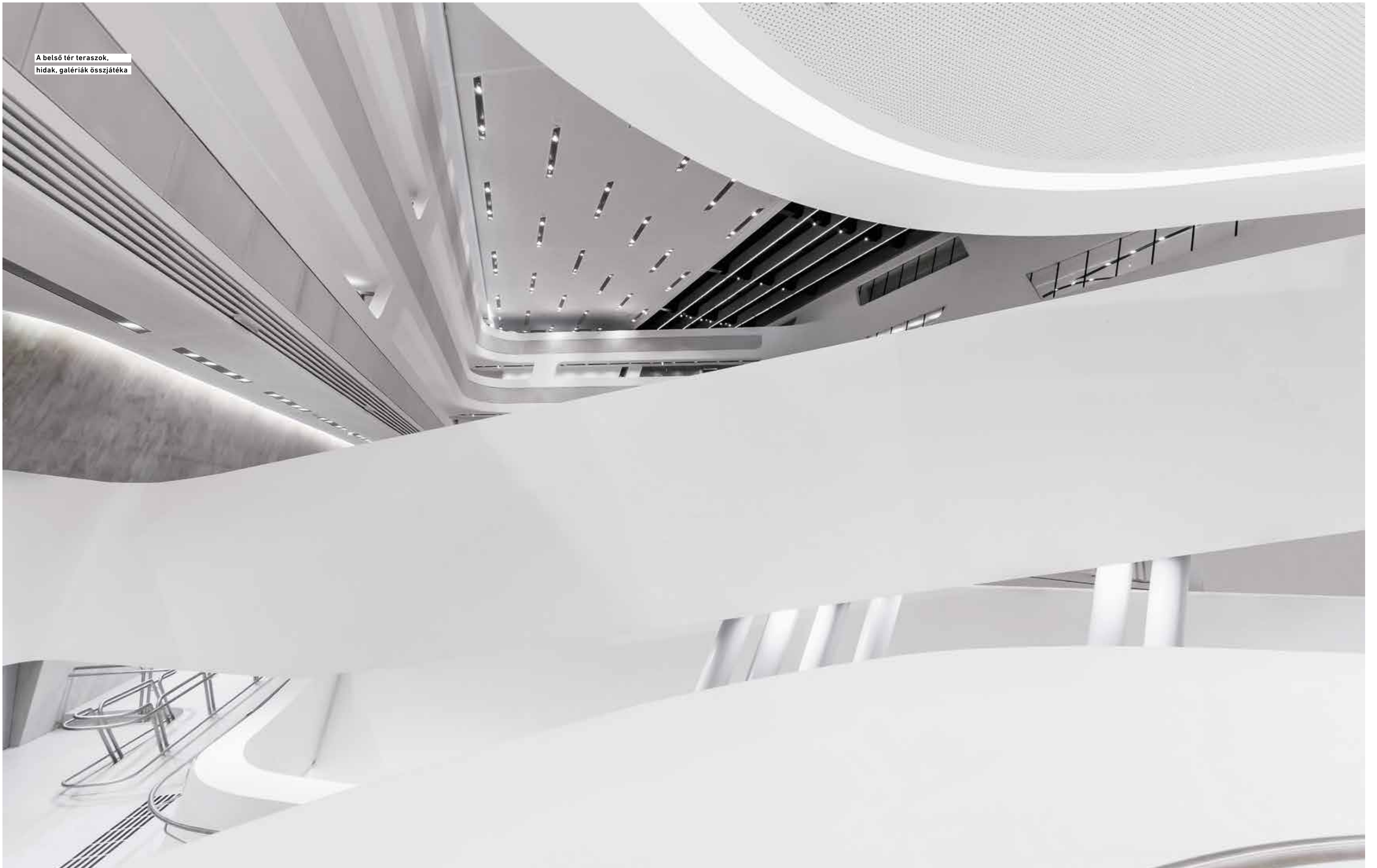
pillantva Hadidnak az orosz/szovjet konstruktivista építészet iránti tisztelete hatását csodálhatjuk: felhozhatjuk akár Konstantin Melnyikov *Ruszkov klubjának* (Moszkva, 1927-29; ma színházépület) homlokzati ritmikáját távoli hatásként. Vagy ha az hommage-ul választott festményére pillantunk, egyértelmű – és a cím is utal rá: *Malevich's Tektinik* – Malevics plasztikáinak hatása (festményei gyakran konceptek egyúttal egy-egy építészeti tervhez).

Sokat olvashattunk az utóbbi hetekben pályájának legfőbb állomásairól, díjairól, identitásáról, innovációiról, a teoretikus, az építész, a designer Hadidról, kifinomult gasztronómiai ízléséről és hogy mennyire szerette és tudta

A belső tér az erózió
kialakította fenséges
kanyonrendszernek tűnik

A belső tér teraszok,
hidak, galériák összjátéka

viselni a különleges ékszereket és Issey Miyake öltözékeit. No és persze arról is, hogy hogyan nem lett nekünk/nálunk a Szervita téren Hadid-épületünk. Egyik korai interjút éppen magazinunknak adta 2001-ben – Winkler Nóra beszélgetett akkor vele (OCTOGON 2001/6.; ma már honlapunkon is olvasható a szöveg). Dáma volt, s távozásával egy korszak ért véget. Nyugodjék békében!

Vezető építész tervezők:

Zaha Hadid Patrick Schumacher

Projektvezető:

Cornelius Schlotthauer

Munkatársak:

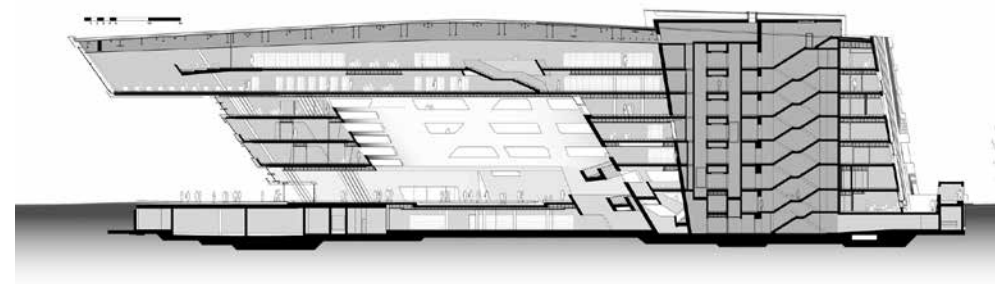
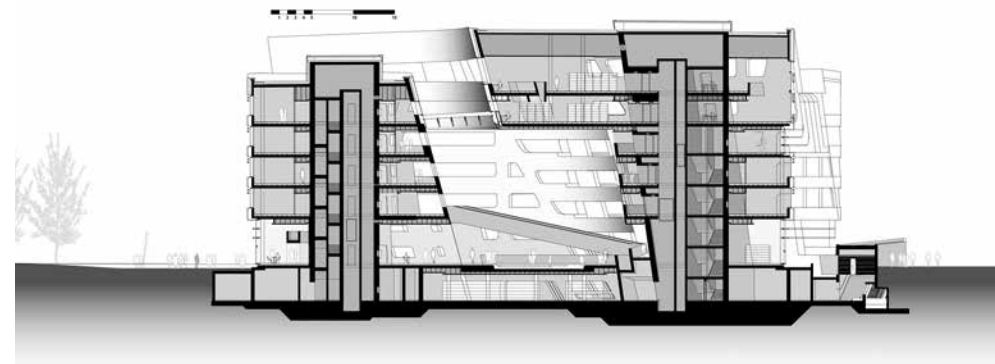
Enrico Kleinke, Markus Planteu, Vincenzo Cocomero, Peter Irmischer, Katharina Jacobi, Constanze Stinnes, Peter Hornung, Frédéric Beaupère, Mirjam Matthiessen, Marc-Philipp Nieberg, Tom Finke, Kristoph Nowak, Susanne Lettau, Jahann Shah Beyzavi, Florian Goscheff, Daniela Nenadic, Judith Wahle, Rassul Was-sa, Julian Breinersdorfer, Nastasja Schlaf, Muhammed Patat, Elisabeth Dirnbacher

Kivitelezés éve:

2013

Volumen:

28 000 m²

Mostantól bizonyára kicsit másként nézünk minden Hadid tervezte épületre

Áramvonalas homlokzat és az orosz/szovjet konstruktivizmus építészetének hatása

SZELÍDEN HULLÁMZÓ BETON

A Nemzeti Múzeum új épülete Szczecinben

Tengerrészlet a város közepén. A szczecini Szolidaritás terén lapuló Nemzeti Múzeum új épülete próbál nem figyelmet elvonni a város történelmétől és a szomszédba költözött új építészeti ikontól, miközben éppen azáltal figyelemre méltó, hogy milyen könnyed eleganciával rejtőzködik.

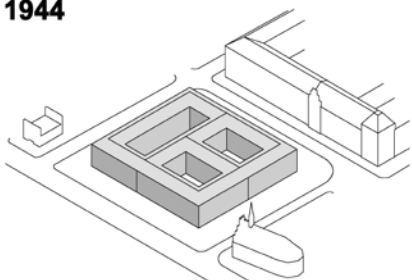
Szöveg **HLATKI DOROTTYA**
Építész **ROBERT KONIECZNY, MICHAŁ LISIŃSKI,
DOROTA ŻUREK, KATARZYNA
FURGALIŃSKA**

Ezek a hullámok inkább a város anyagából gyúrt land art alkotásnak tűnnek, mint múzeumépületnek, mintha egy emlékhelyből vésett monolitot szemlélne az, aki éppen arra jár. Később talán park is lehet a területen, legalábbis a tervező KWK Promes honlapján az látható, hogy már fák nőnek a tetején. Az utcaszintből maximum egy emeletnyire emelkedő épület helyén ezelőtt

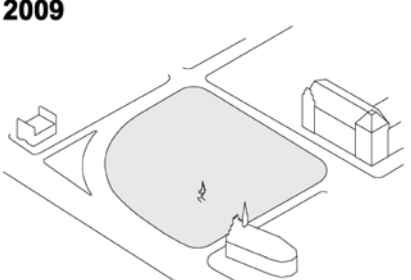
is tér volt, ezen a múzeum létrejötté sem változtatott: a kialakított forma egészében felfedezhető, a helyiek sétálhatnak, gördeszkázhatnak a lankáin – az építésziroda kiadványa a napozást ajánlja –, a felszínre tervezett texturális egyenetlenségek pedig jól jönnek, ha városnézés közben akarják megenni a heringes szendvicsüket. Már önmagában szimpatikus múzeumfelfo-

gás, hogy az épületet nem szigetelik el a város mindennapjaitól. Az intézet nem múltimádó vagy távolságtartó, ugyanakkor egyéb ok is lehet arra, hogy a Szolidaritás tere megmaradjon egyúttal térnek is: a hely fontos történelmi csomópont a város életében. Az 1944-es bombázásokig kulturális központ volt, a legrepresentatívabb negyed, de a háborús romok elta-

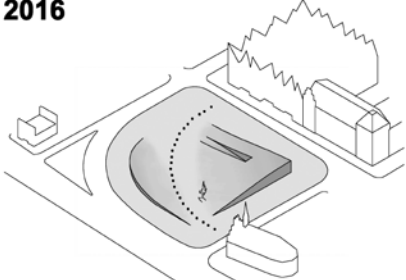
1944

2009

2016

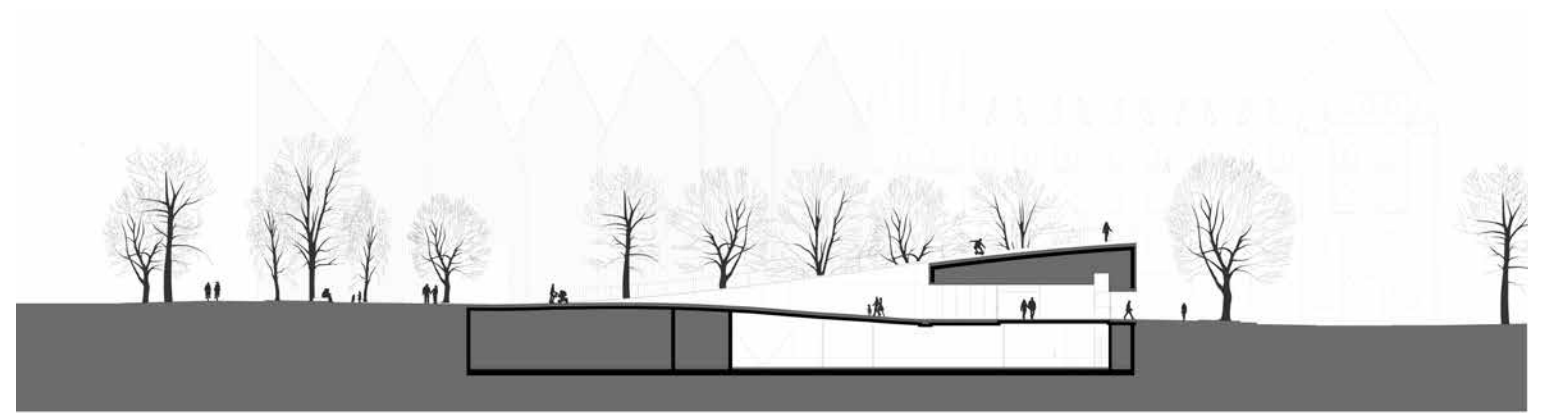
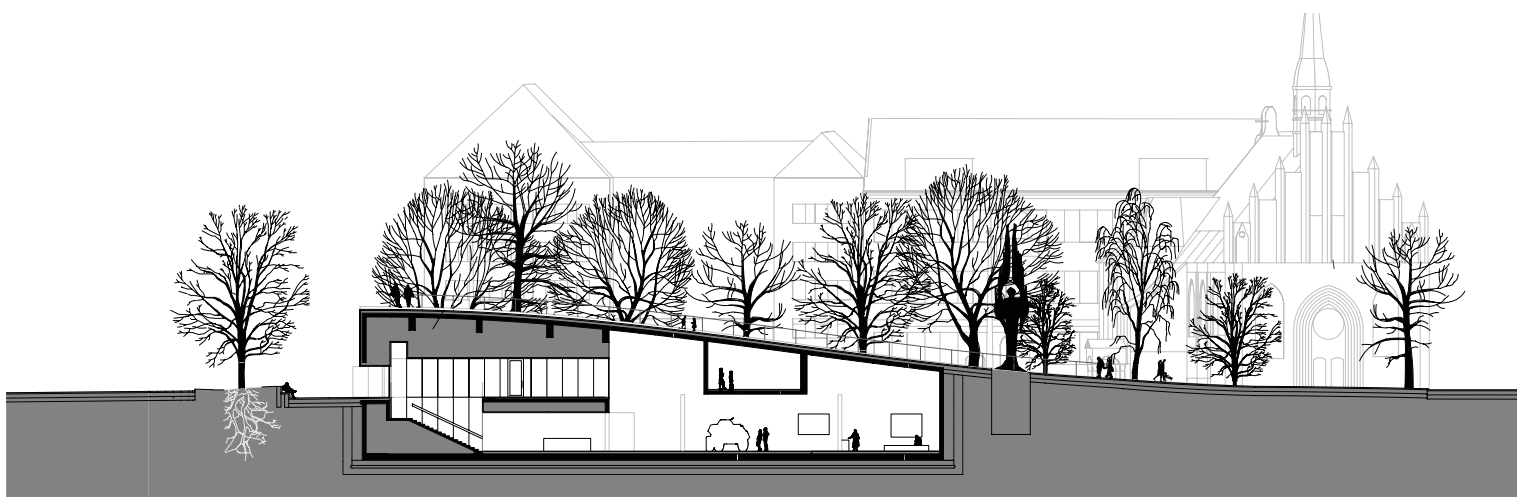
karítása után sok épületet nem pótoltak, hanem teret alakítottak ki. 1970-ben ezen a téren tört ki az a brutálisan elfojtott tüntetés, amikor a teret szegélyező rendőr-főkapitányság épületéből a karhatalom emberei tüzet nyitottak a tüntetőkre, aminek a következtében 16 ember meghalt (Grudzień 1970). Az áldozatokra emlékezve emelte a város 2005-ben ezen a helyen a *Szabadság Angyala* című emlékművet (szobrász: Czesław Dźwigaj), melyet a múzeum építésének befejeztével vissza is tettek eredeti helyére. A Szolidaritás tere fizikailag üres volt, funkciója nem volt más, mint az emlékezés. A kezdeményezés, hogy itt alakítsák ki a Nemzeti Múzeum (Muzeum Narodowe w Szczecinie) Párbeszéd Centrumát az eddigi szerepét megtartja, de egyben bővíti is. Azáltal, hogy a múzeum konkrétan a tér alá került, megőrzi a történelmi események igazi színhelyét, mondhatni ez a kiállítás első eleme. Ugyanakkor a felszín kölapokból kialakított lágy hullámai vagy lankái jelzik, hogy ez a hely tovább már nem beépíthető, mert ez az emlékezés számára fenntartott hely.

▲
Az új Nemzeti Múzeum egyik bejárata (fotó: Juliusz Sokolowski)

▲
A város anyagából gyúrt land art alkotás (fotó: Juliusz Sokolowski)

Új értéket adó, de a környezete
építészeti, táji értékeit tiszteletben
tartó építészeti alkotás
(fotó: Juliusz Sokolowski)

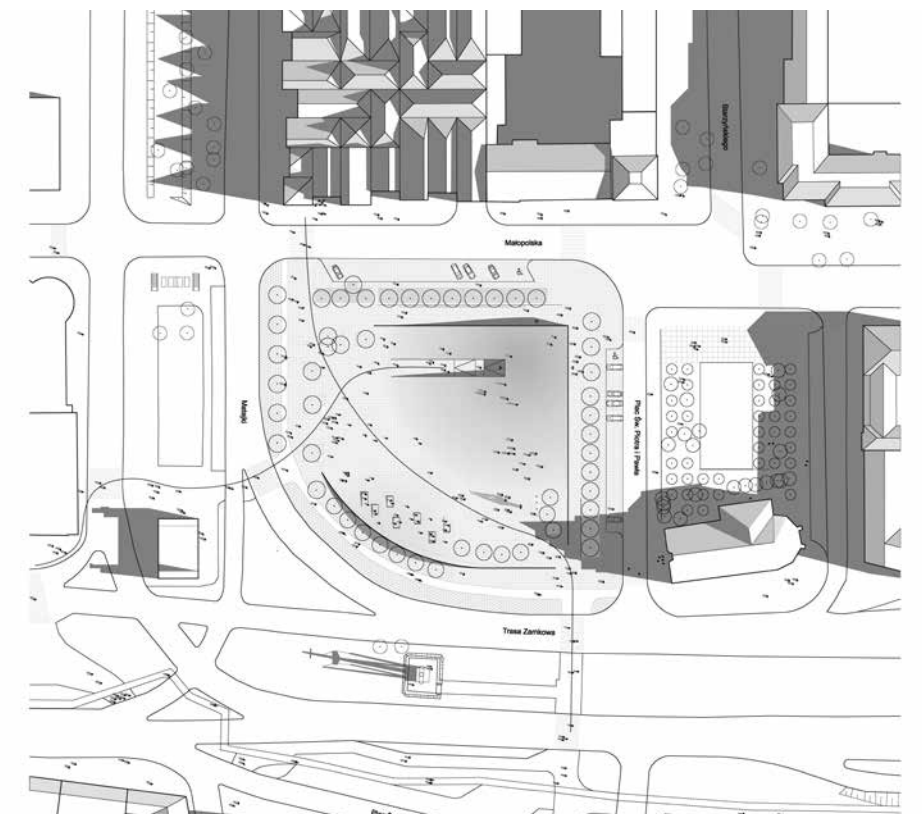

←
Három bejárata közül
kettő a megemelt
sarokrészekben
helyezkedik el (fotó:
Július Sokolowski)

▲
Az épület szomszédságá-
ban egyebek mellett,
jobbra, az Estudio
Barozzi Veiga tervezte
Új Filharmónia épülete
(fotó: Július Sokolowski)

Egy másik ok, amiért az épület saját esztétiká-
ja helyett a környezetére helyezi a hangsúlyt az,
hogy a már említett főkapitányság és a szomszé-
dos Szent Péter és Pál templom mellé 2014-ben,
a lebombázott Konzerthaus helyére az új Filhar-
mónia került (tervező: Estudio Barozzi Veiga;
OCTOGON 2015/2), mely 2015-ben elnyerte
a Mies van der Rohe-díjat. Az új Filharmónia
épülete befejezésének pillanatától – a sokak sze-
rint koronához hasonló formájával – Szcze-
cin uralkodó építészeti látványa és legnagyobb
kulturális központja lett. A Párbeszéd Centru-
mának legmagasabb pontja által kijelölt bejára-
tok ezek felé a meghatározó épületek felé nyit-
ják meg a múzeumot. A tervezők, idézve őket:
„alázatosan a hely történetére és a közeli új épí-
tészeti ikonra” koncentráltak. Voltaképpen ez
is egy kortárs, múzeumszerű gesztus: a törté-

nelmi helyszínekre és a megőrzendő értékekre irányítja a közönség figyelmét ön maga helyett. A korábbi építészettől sem idegen természetesen, hogy „elismerésüket fejezzék ki” a környezetük iránt. A 20. század elején épült neogótikus rendőrkapitányság tervezői félhomlokzatnyi méretre felnagyított motívumokat emeltek át a szomszédos templom mintái közül, és egy ahhoz hasonló stílusú és hasonlóan tekintélyes épületet alkottak. Ezzel szemben a Párbeszéd Centrum a maga szerénységével irányítja a látogatók figyelmét az épített környezetre.

A hullámok tiszta geometriáját nem törik meg a bejárat nyílászorok. Három bejárata közül kettő a megemelt sarokrészekben helyezkedik el, egy pedig a tetejéről indítva, lépcsővel vezet le a kiállítótérbe. Mindegyik bejáratot elforgatható betontáblákból alakították ki, amik fokozatosan nyílnak és csukódnak, zárt állapotban pedig, mint titkos ajtók simulnak a burkolatba. A hullámzó felszín felől közelítve a fekete falakkal körített kiállítótérbe vezetnek a lépcsők, a sötétségbe alámerülve Szczecin háború utáni történelméről tájékozódhat a látogató: a felszín alatt végtelen teret imitáló kiállítás a város történetét egyrészt faktuális alapokon mutatja be, másrészt pedig művészek értelmezésében, jóval a megnyitás előtt és direkt ide készült alkotásokat is egybegyűjtve.

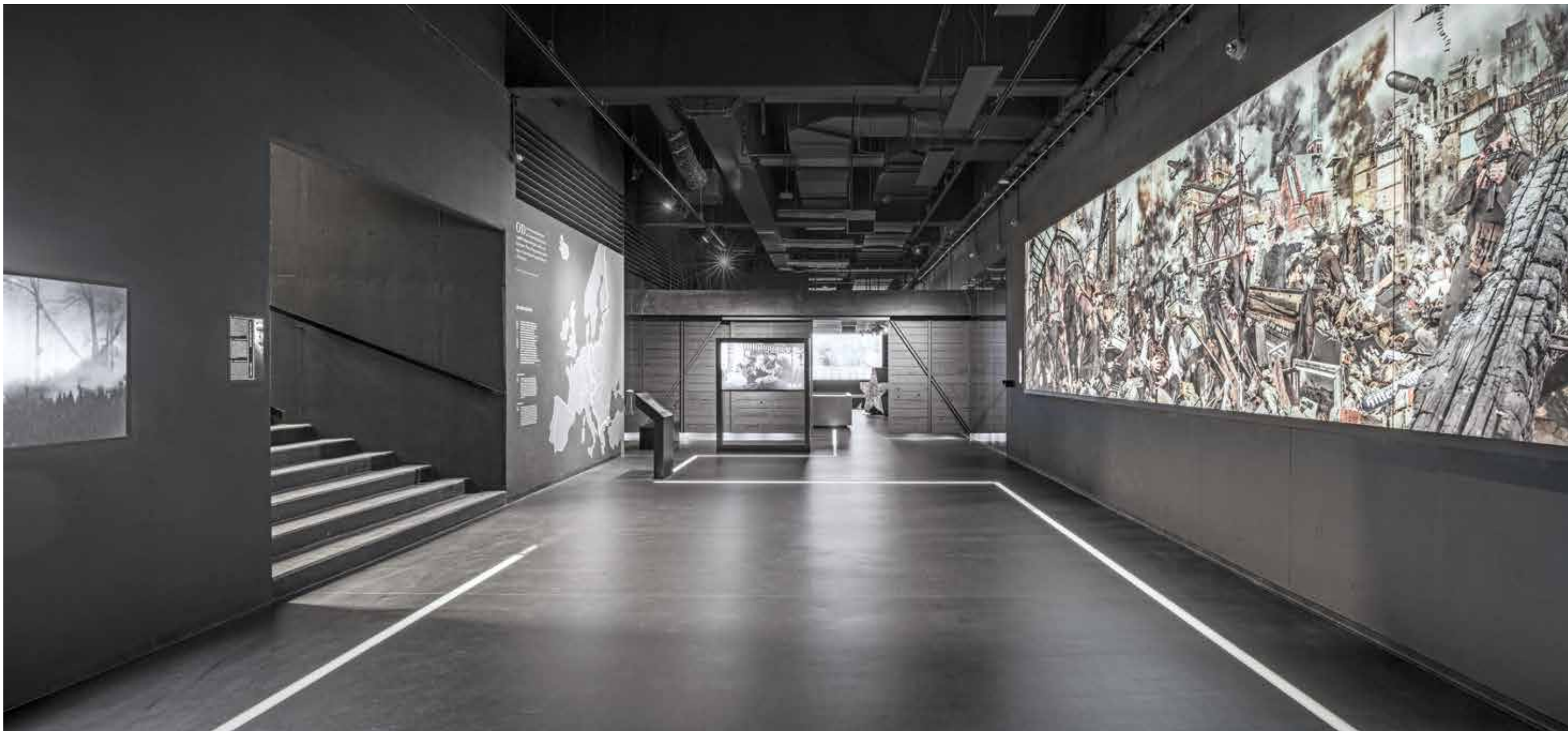
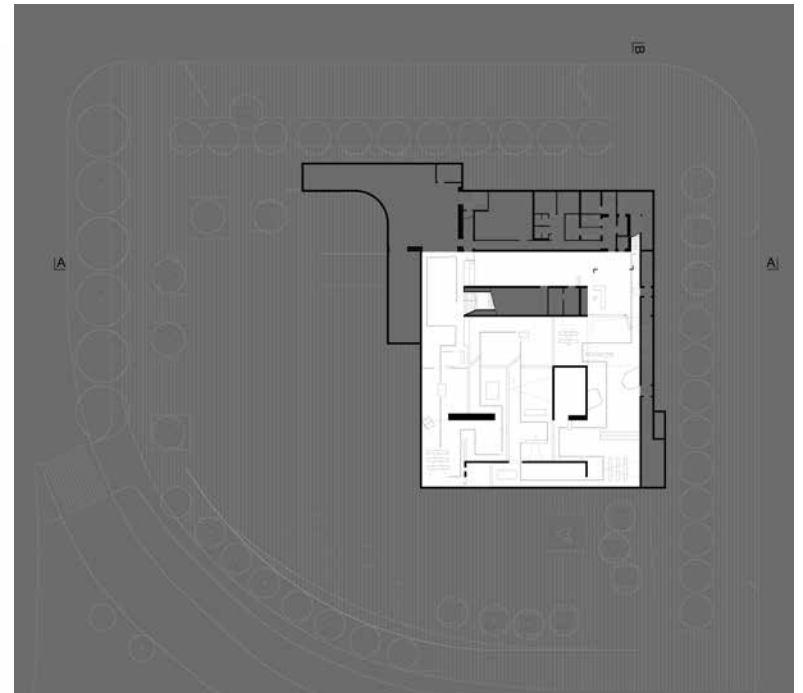
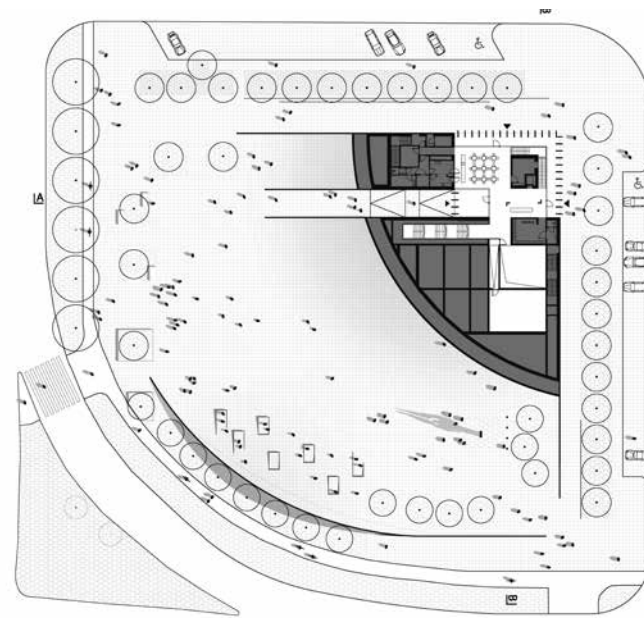

Már önmagában szimpatikus múzeumfelfogás, hogy az épületet nem szigetelik el a város mindennapjaitól (fotó: Juliusz Sokolowski)

Mindegyik bejáratot elforgatható betontáblákból alakították ki, ezek fokozatosan nyílnak és csukódnak, zárt állapotban pedig, mint titkos ajtók simulnak a burkolatba (fotó: Juliusz Sokolowski)

A hullámszó felszín felől
 közelítve a fekete
 falakkal körített
 kiállítótérbe vezetnek a
 lépcsők, a sötétségbe
 alámerülve Szczecin
 háború utáni történelmé-
 ről tájékozódhat a
 látogató (fotó: Juliusz
 Sokolowski; átfutó kép,
 lent: Jakub Certowicz)

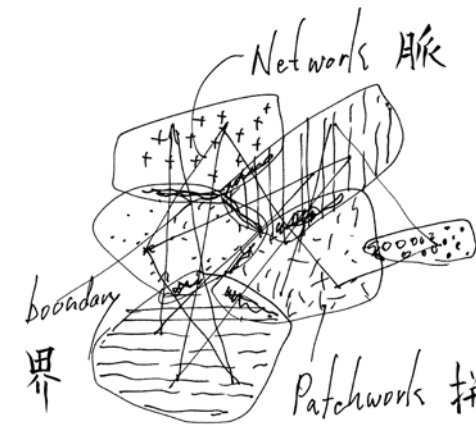
Vezető tervezők:
**KWK Promes: Robert Konieczny, Michał Lisiński,
 Dorota Żurek, Katarzyna Furgalińska**
 Közreműködő építészek:
**Aleksandra Stolecka, Piotr Tokarski, Adam
 Radzimski, Joanna Biedna, Magdalena Adamczak**
 Generálkivitelezés:
Skanska
 Megrendelő:
**Szczecini Nemzeti Múzeum
 (Muzeum Narodowe w Szczecinie)**
 Bruttó összterület:
1628 m²
 Felhasználható terület:
2117 m²
 Kiállítási terület:
960 m²
 Pályázat éve:
2009
 Tervezés ideje:
2010-2011
 Építés ideje:
2012 január-2016 február

A kőlapokból kialakított lágy hullámok
jelzik, hogy ez a hely tovább már nem
beépíthető, mert ez az emlékezés számára
fenntartott hely (fotó: Juliusz Sokolowski)

270 000 m³ CURRY

Interjú Norihiko Dan japán tervezővel

Norihiko Dant közeli ismerői határozott, elveit megrendelésért fel nem adó építésként írják le, akit a szociális- és a természeti környezet iránti rendkívüli érzékenysége emel a megszokott címlapvadász építésszttárok fölé. Az építésszakma legjelentősebb szereplőivel is kritikai hangot üt meg, alkalmatlan a behódolásra. A KÉK „Bubbles from Japan” című előadás-sorozata keretében tartott expozéját követően a tervezővel Irimiás Olga és Irimiás Balázs beszélgettek.

Az utóbbi időben több nagy léptékű projekt pályázata zajlott le Budapesten, önt is foglalkoztatja, hogy a jövőben Magyarországon vagy valamely más európai országban dolgozzon?
Természetesen. Nagyon érdekel, hogy a saját országomon kívül, más emberekkel, új helyekkel ismerkedjek meg.

Az utóbbi években elkezdett Japánon kívül is dolgozni.
Igen, de csak Tajvanon. Ott két nagyobb léptékű középületet terveztem. Ez volt az egyetlen hely, ahol a hazámon kívül dolgoztam eddig.

Nemzetközi képzettségű és globális műveltségű építésznek tűnik. Ezzel óriási előnyben van sok japán építészhez képest. Tervezi, hogy a jövőben külföldi projektekre helyezze a hangsúlyt a japán projektek helyett?
Szívesen. Minden helynek megvan a saját történelme és nagyon izgalmas számomra, hogy építésként részévé váljak ennek.

Mielőtt megtervez egy épületet, milyen előkészítő kutatást végez?
Elsősorban a hely történelmének bizonyos aspektusai érdekelnek. Például azt próbálom kideríteni, hogy az emberek a történelem folyamán mennyire szerették az adott helyet. Az emberek történetei, a természet és a föld történelme érdekelnek, ezek fontosak számomra.

A hely aktuális ügyeiről, a környéken lakó közösségekről is szokott kutatni?
Igen, persze. Az építkezéseket a környezetükben nem szokták szeretni a lakók, ezért figyelniük kell rájuk, hiszen felelősek vagyunk a hely megváltozásáért. Ezért amennyire csak lehet, jobb környezetet kell biztosítanunk számukra.

Tehát azt gondolja, hogy az építéset társadalmi felelősségvállalással is jár?
Mindenképpen. Felelősséggel tartozik az emberekért és a beavatkozás miatt a természetért is.

Több projektje is a természettel való szimbiózisból indul ki. Hogyan biztosítja, hogy ez megvalósuljon?
Például sok építkezéskor keletkezik nagy mennyiségű hulladékföld. Egy kiotói uszodakomplexum esetében közel 90 000 m³ földet kellett kitermelni. Ez azt jelenti, hogy a rengeteg teherautó elviszi a földet – a környéket elárasztva porral –, majd egy ismeretlen helyen lerakják a földet, tönkretéve az ottani környezetet. A mi országunkban nagyon kis földterületen 127 millió ember él, az ország 70 százaléka hegyvidék, és csak 30 százaléka lakható. (Japánban a földrengések miatt szigorú a méretezés, ezért minimális a hegyoldalra építkezők száma) Az említett százalékok miatt kiskorunktól fogva sokszor látjuk, ahogyan a természetes környezetet rongálják, pusztítják az emberek. Mindig felteszük a kérdést magunknak, hogy feltétlenül szükséges-e az építkezésért a természetet tönkretenni, mert rosszaljuk, amit általában ezen a téren tapasztalunk. Az említett kiotói uszodakomplexum esetében azért kellett ezt a nagy mennyiségű földet kitermelni a területen, hogy a szükséges gépészeti rendszer elférjen, mert az uszoda télen korcsolyapályaként funkcionál. A munkatársaimmal viszont úgy döntöttünk, hogy ezt a földmennyiséget megtartjuk a helyszínen, nem szállítatjuk el. A telek 3,6 hektáros, és a tervezett projekt 3 hektáros (30 000 m²), ami 6 méteres átlagos belmagassággal megszorozva 180 000 m³ térfogatú épületet jelent. Általában ilyen számításokkal kezdek el egy projektet, mert az építésznek értenie kell, hogy mekkora volumenű lesz a munka, a formától függetlenül. Ezeket összekeverem, mint egyfajta curryt, vagy gulyást,

▲ Információs és látogatóközpont Tajvan legnagyobb vízfelülete, a Nap-Hold-tó partján (fotó: Anew Chen)

▼ Kívül zöld, belül mesterien zsaluzott, ívelt vasbeton a nap-hold-tavi látogatóközpontban (fotó: Anew Chen)

▲ 270 000 köbméter curry, a Nishi-Kyogoku uszodakomplexum; 3000 férőhelyes lelátó az 50 méteres és a toronyugró-medencék körül (lent), Kiotó (fotó: Fujitsuka Mitsumasa/ Courtesy of Architect Norihiko Dan)

amiben a 90 000 m³ föld a lé, a többi hozzávaló – zöltségek, hús, krumpli – pedig a 180 000 m³ épülettömeg. Ezek együtt 270 000 m³ curryt tesznek ki, ami fluid, ami összefolyik. Ez az építészeti koncepció eltér attól, amikor általában csak az épített tömegből indul ki egy építész. Számomra a földanyag volt a szósz és az épület a hozzávalók, így a projekt kezdetől fogva félig építészeti, félig tájépítészeti jellegű volt. Szerintem ki kell találnunk ilyen és ehhez hasonló módszereket, mert másképpen Japánban továbbra is csak rombolni fogják a hegyeket és tönkreteszik a tengerpartokat. Ez a projekt példa arra, hogy hogyan biztosítsuk az építészet és a természet szimbiózisát. Japánban nagyon magas a népsűrűség, különösen Tokióban. Ez a város a 38 milliós lakosságával a legnépesebb agglomeráció a Földön, és elképzelhetetlen sűrűségben élnek benne az emberek. Ember és ember között, épület és épület között konfliktusok, versenyhelyzetek alakulnak ki: én olyan építészeti megoldásokat keresek, amik kompatibilisek a környezettel, ugyanakkor tompítják a konfliktusokat. Japán mindössze 150 évvel ezelőtt nyílt meg a nyugat számára, közel 300 éves bezártság után. A különböző korok hatásai egymásra rétegződtek és az idő, a korok szimbiózisa is nagyon fontos. Ezért a budapesti kiállításomnak a „Szimbiotikus gondolatok az építészetről” címet adtam (*Symbiotic thoughts of architecture; Az előadásom túl a Norihiko Dan and Associates számos munkáját bemutató fotókiállítást is láthattak az érdeklődők február 29. és március 25. között a KÉK Projektgalériában – szerk.*).

Említette, hogy a sokféleség, a diverzitás is fontos önnek. Hogyan értelmezi ezt, és hogyan kapcsolódik a munkájához?

A diverzitás egy kognitív modellel nagyon egyszerűen értelmezhető számomra, méghozzá a Földdel, ami geometriai szempontból egy tökéletes gömb, amely a tengelye körül forog, ugyanakkor a felszíne (amin

„Fontos, hogy ne pusztán a sokféleség mellett álljunk ki, hanem találjuk meg a módját, modelljét, hogy hogyan tudjuk gazdagítani azt.”

a legmagasabb hegyek és legmélyebb tengerek is alig 10 km-rel térnek el a tengerszinttől, ez a 10 km egy nagyvárosban csak afféle sétatávolság) sokféle tájat rejt. Ez a Föld kétféle értelmezése, de ezek nem versengenek egymással, hanem egyszerre léteznek. Vagyis a Föld 10 km-es magasságai és mélységei „tárházai” a sokféleségnek, másfelől viszont a Föld maga „mindenhol ugyanaz” a gömb. És a városokban, a természetben is megtalálható ugyanez a kettősség. A várostervezés-re is lehet centralizáltan, vagy lehet a diverzitásra fókuszálva gondolni.

Fontos, hogy ne pusztán a sokféleség mellett álljunk ki, hanem találjuk meg a módját, modelljét, hogy hogyan tudjuk gazdagítani azt. Mondjuk, például a patchwork a város és a természet számára is lehet jó kognitív modell, mindkettő sok fragmentált, de együtt élő elemből áll – némelyek jó, némelyek rossz viszonyban élnek együtt.

Mi az építész feladata ebben a patchwork modellben?

A területek közötti határokon sokszor konfliktusokat látunk, például a természetben a fenyős és a bambuszos erdőréssz határmezsgyéje is mindig problémás a szimbiózis tekintetében. Az építész feladata, hogy a konfliktusos állapotot úgy alakítsa, hogy az pozitívvá és gazdagabbá tegye a különféle együtt éléseket. Például ha két szomszéd nem szereti egymás hangját, akkor betonfalat is képesek építeni, de építhetnek virágos sövényt, amit viszont mindketten élveznek és egy ilyen lehetőség megadja, hogy az emberek kellemesen együtt tudjanak élni a városban. A természetben és a városokban is sok a konfliktus, amire gyakran negatívumként tekintünk, de a jövő építészenek a feladata az, hogy módot találjon arra, hogy ezeket pozitív módon alakítsa át: nem eltörölni kell tehát a környezetet, afféle „fehér vásznat” hozva létre, hanem újra kell értelmezni a határterületeket. Így 1 + 1 az végül 3 lesz. Ez a mi feladatunk.

Az építész feladata tehát az, hogy emberek, közösségek találkozásának adjon teret?

Nem olyan egyszerű az embereknek együtt élni, eltörölve a határokat. Néha kellene a kerítések, de ezek lehetnek betonfalak vagy virágos sövények, nekünk építésznek erre kell javaslatot tennünk. Ez nagyon fontos.

Mikor döntötte el, hogy építész lesz? Volt-e olyan épület, ami erre inspirálta?

Eredetileg matematikus szerettem volna lenni, az ábrázoló geometriát szerettem, de valamiért az építészet is érdekelt. Eleinte nehezen is álltam rá az építészeti pályára, nem érdekelt, hogy gazdag embereknek épületet tervezek, valami mást kerestem. Amikor megismertem Kenzo Tange olimpiai stadionját (1964), az nagyon inspirált, mert nem egy magánépület volt, hanem az egész várost tette jobbá. Amikor Le Corbusier vázlatrajzait láttam, azok is nagyon megérintettek és úgy döntöttem, folytatom az építészeti tanulmányaimat. De eleinte nem voltam nagyon elkötelezett.

Ez a jó a Todai rendszerében (értsd a Tokió Egyetem oktatási rendszeré – szerk.), nem kell az elején dönteni.

◀◀

Az Omotesando Keyaki épület, olyan finoman simul Toyo Ito Tod's házához, mint „Ginger Rogers Fred Astaire”-hez a prágai táncoló házaknál (fotó: Kozo Takayama)

◀

Illusztris társaságban: balról jobbra, Coach az OMA-tól, Keyaki Norihiko Dantól és Tod's Toyo Itótól (fotó: Courtesy of Norihiko Dan and Associates)

„Nem olyan egyszerű az embereknek együtt élni, eltörölve a határokat. Néha kellene kerítések, de ezek lehetnek betonfalak vagy virágos sövények.”

Igen, az egyetem első két évben még azt gondoltam, hogy matematikára vagy fizikára fogok szakosodni. A második évben dönteni kellett, és az építészet mellett döntöttem. De az építész szakon hétről hétre Le Corbusier vagy Frank Lloyd Wright perspektívarajzait kellett másolnunk. Engem sokkal inkább érdekelték a tiszta formák, az ábrázoló geometria, és elkezdtem kiábrándulni az építészetből. Nem találtam a helyem abban az iskolában. De Le Corbusier rajzai továbbra is nagyon inspiráltak.

Úgy tűnik, hogy a diákevekben a forma sokkal fontosabb volt az ön számára, da a mostani munkássága központjában inkább más, komplexebb dolgok állnak. Ez a személyes építész fejlődésének a része lehet?
Amikor elkezdtem másoknak dolgozni és több tapasztalatot szereztem, akkor derült ki igazán, hogy mi mindenre gondolok egy projekt kapcsán.

A mesterképzést a Todaion, Japán egyik top egyetemén és a Yale-en is elvégezte. Mi volt a fő különbség a két oktatási rendszer között?
Egész más a két rendszer. A Todaion egy professzorhoz tartozunk, tőle tanulunk legalább két éven át. Az én tanárom Fumihiko Maki volt, az ő laborjában voltam három évig két-három diáktársammal együtt. Ő nagyon inspirált. Hétről hétre megmutattak neki a rajzainkat, konzultáltunk,

beszélgettünk vele. De Amerikában a mesterképzés jobban hasonlít a japán alapképzéshez. Amerikában az alapképzésben mindenféle mást tanulnak, például művészettörténetet, az építészetet csak mesterszakon kezdik el. A Todaion nagyobb szabadságom, több szabadidőm volt, a legfőbb követelmény az volt, hogy a mesterszak végén leadjam a diplomamunkát. Voltak más lehetőségek, tanulmányi versenyek, de nagyobb volt a szabadság. Ezután a Yale-en úgy éreztem, mintha visszamentem volna alapképzésre, minden szemeszterben vizsgamunkát és prezentációt kellett készíteni. Mindkettő nagyon érdekes volt. De Maki alatt tanulni, aki metabolista, akárcsak Kisho Kurokawa vagy Kyonori Kikutake – ők mindhárman Kenzo Tange tanítványai – az egészen más volt. Ez a három matebolista szimbiotikus módon gondolt a városra, az építészetre, ezért nagyon inspirált Maki és Kurokawa is. Amikor megkérdeztem Makit, hogyan tervezte a Daikanyama Hillside Terrace-t, ami egy teljes utca képe alacsony épületekkel, azt mondta, úgy, mint egy dzsessz-improvizációt: az első részben játszott valamilyen zenét, a második és harmadik részben pedig erre reagált. Amikor az elsőt tervezte, nem gondolt a harmadikra. Olyan ez, mint a renga, ami egy japán vers műfaj, ebben valaki mond egy verset, a másik pedig erre reagál majd viszont, és így tovább. Szóval ez nagyon izgatott. Azt mondta, hogy a rész független

„... az építészek általában felülről nézik az épületet és azt teljességgel kontroll alatt tartják, mint egy piramist.”

Az Omotesando Tokió egyik legnagyobb bevásárló sugárútja és a világ egyik legjelentősebb építészeti kirakat-utcája, ahol a legnagyobb japán és nemzetközi építészstúdiók hagyták ott a névjegyüket (fotó: Kozo Takayama)

Az Omotesando Keyaki épületének nyersbeton lépcsőháza (fotó: Kozo Takayama)

az egésztől. Mi itt ülünk, és csak egy szűk, belső szegmensét látjuk az építészetnek, a többi része az nem emberi léptékű, bizonyos részeit az épületnek sohasem látjuk. Egy átlagos felhasználó csak részletekkel találkozik egész életében, a totalitással nem. Ez számomra új látásmód volt, mert az építészek általában felülről nézik az épületet és azt teljességgel kontroll alatt tartják, mint egy piramist. Ezzel szemben Makinak és a társainak a szemlélete, gondolkodásmódja sokkal változatosabb volt, nagyon inspirált. Amikor az Államokba mentem, a Yale-re, pont végét járta a posztmodern, az én stúdiómban pedig az argentin Mario Gandelsonas és Diana Agrest tanított, neoklasszicista szemléletben. Minden nap Palladiót kellett másolnunk. A modern építészet nyelvezete mindössze száz éves, vagyis a modern nyelvezet amivel egy várost le tudunk írni, az még nem annyira fejlett nyelvezet, mint a neoklasszikus nyelvezettel leírható város.

Az építészirodája alapításakor Pálffy Györggyel volt közös cége, hogyan emlékszik erre a korszakra?

Pálffy egy másik laborban volt az egyetemen, de nagyon jó barátok lettünk. Éppen kerestem egy kis helyet, ahol dolgozhatna, Jimbochóban, Kanda városrészben (a kések és antikváriumok negyede Tokióban). Talált egy kis helyet, ahol egy év alatt egyszer sem húzták el a függönyt, szerinte senki nem lakott ott. Kérésére megkerestem a tulaját, aki végül is olcsón kiadta nekünk. Minden este beszélgettünk építészetről, és bár nem dolgoztunk konkrétan együtt, de megosztottuk a munkaterünket. Őt sokkal intenzívebben érdekelte mi történik Japánban, én viszont frissen érkeztem vissza Japánba, éppen kerestem – és ebben hasonlóak voltunk –, hogy mihez kezdjek magammal. Ez a buborék-gazdaság időszaka volt, amit én nem realizáltam, viszont Pálffy külföldiként nagyon is tudatában volt annak, hogy ez egy különleges időszak az építészet szempontjából is. Mivel két évet távol éltem, én is elkezdtem kicsit objektívebben látni Japánt. Gyurinak nehezebb dolga volt, mert ekkor még Magyarország a keleti blokkhoz tartozott, mindig félt, hogy amikor majd hazamegy, utána nem tud visszajönni Japánba.

Van-e olyan építészeti álma, amit nem tervezett még, de nagyon szeretne? Nagyon sok léptékben dolgozott már, lakóháztól középületig.

Nincs. Az építészek nem válogathatják meg a projektjeiket. Csak remélni tudom, hogy valakinek még szüksége lesz rám, és nem csak egy kis részlet megtervezésére, hanem egy urbanisztikai komplexitásában, természetes diverzitásában teljes projektben. Annak nagyon örülnék.

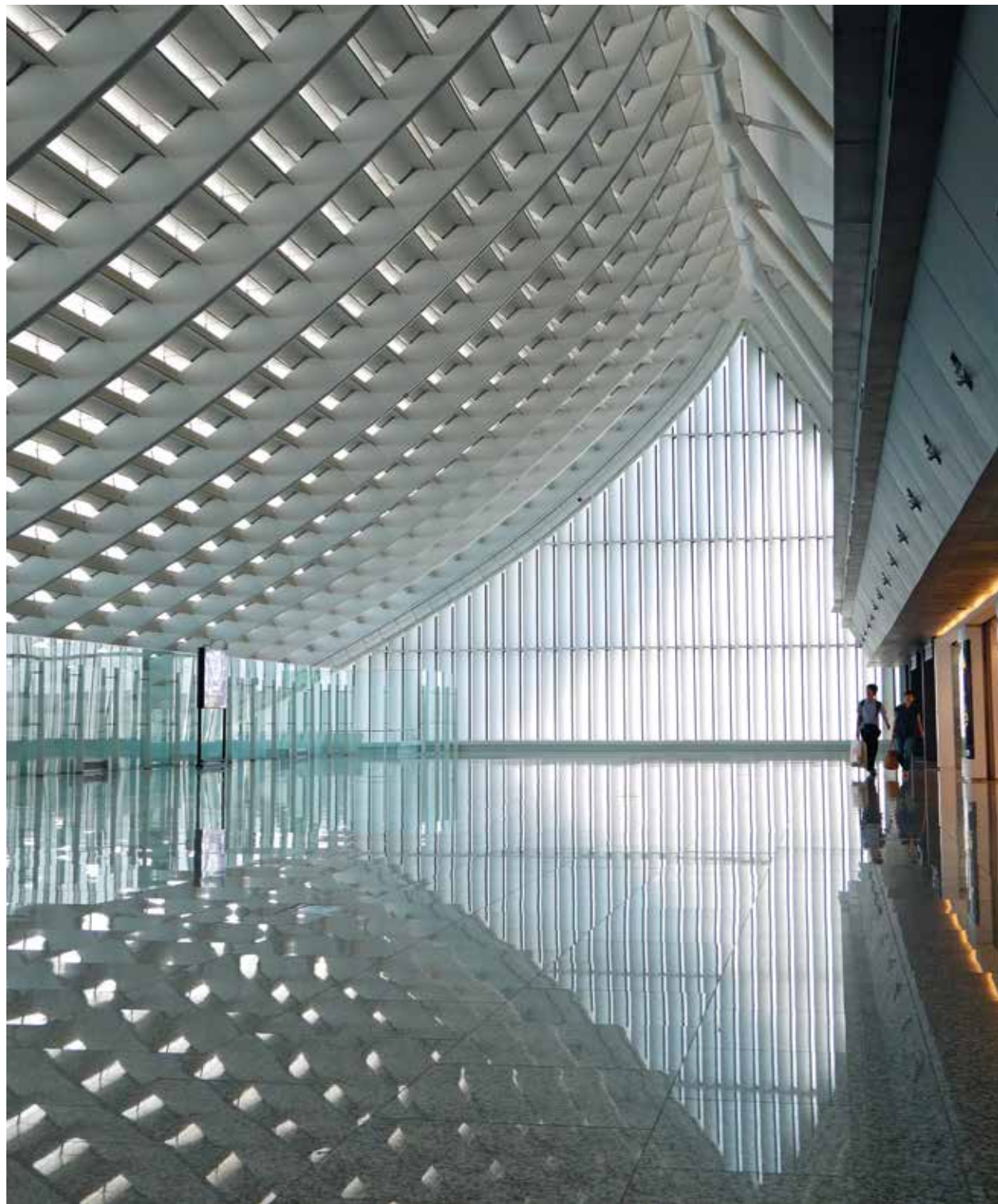
Vissza szokott menni a tervezett épületeihez, megnézni, hogyan viselkednek, hogyan öregszenek?

Ez egy nehéz dolog, néha kifejezetten félek tőle, mert amit én egykor adekvátnak és jónak gondoltam, az nem feltétlenül vált be, néha meg teljesen váratlan dolgok is működnek, ilyenkor nagyon jólesik látni, hogy mi mindennek sikerült megágyazni az épülettel. Fifty-fifty dolog ez.

Híres arról, hogy kritikus a nagy léptékű japán projektekkel, mert túl nagy természeti beavatkozással járnak. Tapasztal ebben valami változást?

A legtipikusabb példa, mikor a 2005-ös Aichi Expónak voltam az egyik építésze. Már 1997-től elkezdtek készülni rá Japánban, akkor, amikor még Calgary is versenyben volt a címért. A kormány három építészt jelölt ki, Kumát a Tokiói Egyetemről, Takeyamát a Kiotói Egyetemről és engem azért, hogy megnyerjük a pályázatot. Egy hagyományosan dimbes-dombos, erdős vidéket valamiért a kormányzat ki akart lapítani teljesen, majd felkértek bennünket, hogy erre a lapos területre tervezünk, miközben az Expo témája a természeti környezet megőrzése volt. Én abszurdnak tartottam, hogy miért pusztítjuk el, ha a cél az, hogy megőrizzük? Ezért én teljesen ellene mentem ennek az egésznek. De volt egy érv, miszerint az Építésügyi minisztériumnak érdeke fűződött

Tetőszerkezeté avanszált árnyékoló lamellák láncgörbét követő íve szakrális szintre emeli Tajvan legnagyobb, nemzetközi repterét (fotó: Courtesy of Norihiko Dan and Associates)

Az 1-es Terminál 2013-ban átadott bővítése teljes körű újraértelmezése az eredeti, 1979-es szerkezetnek (fotó: Courtesy of Norihiko Dan and Associates)

„Mi olyanok vagyunk, mint egy sebész. Nem konzultálunk, nem ötleteket osztunk, hanem végigviszünk dolgokat.”

a kilapításhoz, mert a terület a Toyotáé volt. A Toyota ezt a területet felajánlotta az Expo céljaira, majd utána el akarta adni a területet, a felajánlás feltétele pedig a tereprendezés volt. Miután Japán megnyerte a rendezés jogát Kuma maradt egyedül a felelős építész, mert ő volt az, aki belement a lapos területre való tervezésbe. Ez nem volt nyilvános történet, hogy ne kompromittálja az Expo sikerét. De az emberek gyanakodni kezdtek, mert nem láthatták a tervezési folyamatot, valaki panaszt tett a nemzetközi expók párizsi székházában, amire kiküldtek egy bizottságot, akiket arról akartak meggyőzni a kormányzat emberei, hogy minden változatlan a pályázathoz képest, csak annyi változott, hogy Kuma vette át egyedül a projektet. De a bizottság észrevette a változásokat, amit le is jelentett Párizsban, ez viszont Japánban nem kapott médianyilvánosságot, azt kommunikálták, hogy nagyon elégedett volt a bizottság a fejleményekkel. Sokan azóta is azt gondolják a barátaim közül, hogy szélmalomharcot folytatok, amikor a kormányzattal próbálok ujjat húzni, én ennek ellenére azt gondolom, hogy nem teljesen értelmetlenek ezek a harcok, hanem fokozatos változást fognak hozni, néhány embernek egyre világosabb lesz mi a valóság.

Mit gondol a fukushimai helyzetről?

Az talán még erősebb példa a kormányzati kommunikációról. Mostanában sokat lehet hallani arról, mennyire próbálta a kormány elfedni a tényeket, a japánok kénytelenek külföldi médiából tájékozódni, ha objektív tájékoztatásra kíváncsiak. A tényfeltáró japán újságírókat sorban elbocsátották, azzal a címszóval, hogy érzéketlenek a fukushimai mezőgazdasági közösségre, akik emiatt nem tudnak megélni, mert mérgezőnek mutatta be valaki a termékeiket. Természetesen ez azt jelenti, hogy még gyengék vagyunk, de már van hangunk.

Hatott-e valamilyen formában az építészetre is Fukushima? Mert több művészeti ágba és a civil szférában is érzékelhető volt a hatása.

Őszintén remélem, de eddig komoly változásokat nem láttam. Néhányan felállunk, hogy szóljunk, de a média nem foglalkozik velünk. Nekik a kormányzattal kell egyetérteni, vagyis hogy a nukleáris energiának hatékonysági okokból maradnia kell. Hiába tiltakoznak rengetegen a nukleáris energia ellen, ezek a tiltakozások egyáltalán nem jelennek meg a médiában, még Tokión belül sem tudják sokan, hogy egy másik városrészben volt egy jelentős demonstráció.

Most min dolgoznak?

Egy Smart City Centeren dolgozunk Nimpóban, Kínában, továbbá egy tajvani pályázaton és egy éttermen Hakonében. Négy fő dolgozik az irodánkban, egyébként mindnyájan szeretünk halat fogni, amit sashiminak eszünk meg, nyersen.

Mondana valamit az iroda működési módjáról?

Nemcsak a projektről beszélünk egymással, hanem leülünk egy szaké, egy sör vagy egy bor mellé, és minden részletet átbeszélünk: hogyan kezdünk hozzá, hogyan fogjuk fel az egészet, átbeszéljük a köztes tapasztalatokat. Én nagyon lassú építész vagyok, szeretek mindent átbeszélni, a lehetséges irányokat, élvezem a közös beszélgetéseket. De a koncepciót általában én fogalmazom meg a beszélgetések alapján.

Van-e építészetén kívüli inspirációja?

Nagyon szeretek búvárkodni, halászni és főzni. A természetben beszélgetni. Fontosnak tartom, hogy ne csak építészekkel, de különböző emberekkel beszélgessünk.

A saját házat sikerült már megterveznie?

Még korainak tartom valahogy, jelenleg egy apartmant bérelünk a családommal. Az építészek nagyon későig dolgoznak, még hétvégén is, nem is hiszem, hogy alkalmas lennék arra, hogy a saját családomnak tervezek házat, mert annyira nem tudom, hogyan lenne jó velük élni. Nincs benne tapasztalatom.

El tudná képzelni, hogy ingyen, önkéntesként tervezzen valaha?

Igen is meg nem is. Mivel nagyon hosszú feladat az én metódusommal megtervezni valamit. Nekem egyáltalán nem fontos a gazdagság, de azért az irodámnak meg kell élnie. Természetesen, ha egy nagy jelentőségű projektről beszélünk, aminek hatása van, ami mérhető változást okoz, azért cserébe áldozatokat hoz az ember. Mi olyanok vagyunk, mint egy sebész. Mi nem konzultálunk, nem ötleteket osztunk, hanem mi végigviszünk dolgokat.

TEKERJ!

Elkészült a Tisza-tavi Kerékpáros Centrum Tiszafüreden

Szerző: **MARTINKÓ JÓZSEF**
Építész **FERDINÁND ÁRPÁD, FERDINÁND CSABA**
Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

Egy sok milliárdos EU-támogatással épülő hatalmas turisztikai beruházás leglátványosabb eleme készült el nemrégiben Tiszafüreden. A Tiszától, adott esetben a Tisza-tavat teljesen megkerülve, a Hortobágyon át a Kilenclyükú hídig vezető kerékpárút ugyan még kisebb részben járható be, ugyanakkor a jövőben hidakkal, öt kisebb épülettel, pihenőkkel kiegészülő pálya kiindulópontját április végétől minden kerékpáros turista használatba veheti.

Tíz-tizenöt évvel ezelőtt elemi erővel jelent meg a hazai építészeti közbeszédben a mobilitás témája. Fiatal építészek sora értette meg, hogy a közeljövő urbanisztikai, szociológiai és építészeti feladatai elsősorban a városi infrastruktúra megújítására, átformálására vonatkoznak majd. Építészet és mobilitás nem pusztán a közlekedési rendszer 21. századi átformálására, hanem a városi terek, közterek, parkok újrafogalmazására is vonatkoznak. Vagyis az új mérnök-generáció tagjai a hagyományos értelemben vett középület, kereskedelmi célú, vagy lakhatást biztosító feladatoknál nagyobb számba kapcsolódhatnak majd be a városi hálózatok formálásába.

Noha Tiszafüredet emlegetik a Tisza-tó fővárosaként, az Észak-Alföld régió ökoturisztikai központjaként is, építészeti szempontból kevés említésre méltó alakulat van a településen. A hazai kortárs építészet szempontjából pusztán Makrisz Agamemnon 1975-ös, a helyiek által Vas Mariska néven emlegetett felszabadulási emlékművet övező, Jánossy György Ybl-díjas építész által tervezett mesterséges térformákat, vagy a Hotel Balneumot (ép.: Ferdinánd és Ferdinánd Építésziroda 2004-2008) elemezhetnénk hosszabban. Talán éppen ezért váratlan az első találkozás az új kerékpáros központtal.

Debrecen felől érkezünk a főúton. Kilométereken át csak a Hortobágy lélegzetelállító síkja. Tiszafüreden átérve, a vasút mellett, szinte váratlanul pillantjuk meg az új épületet. Itt még az a hatás sincs, mint a következő település, Poroszló ököcentrumának (ép.: Kertai László, 2012) már messziről látható tornya esetében. Egy-két kanyar a városközpont felől és már ott is vagyunk az út mellett szabadon álló, meglepő kontúrú, hófehér ház nál.

Aki a kortárs építészetben kicsit is tájékozott, annak a számára rögtön világossá válik, hogy Ferdinándék kerékpáros központjának ihlető forrása Hollandia vagy Dánia városi bringa-infrastruktúrájának mérnöki esztétikuma körül keresendő, illetve bizonyos elemei konkrét rokonságot mutatnak a dán Bjarke Ingels Group (BIG) 2010-ben, a Sanghaj Expón felépült pavilonjával. Ott is az út válik épületté, ahogyan egy

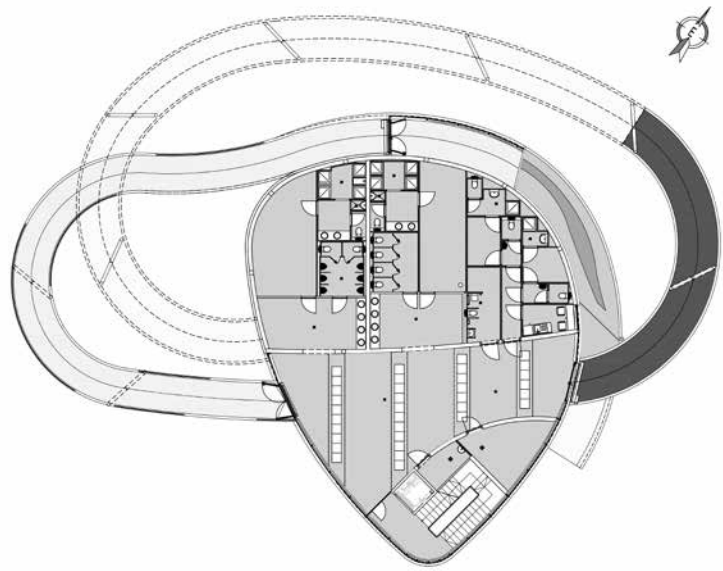
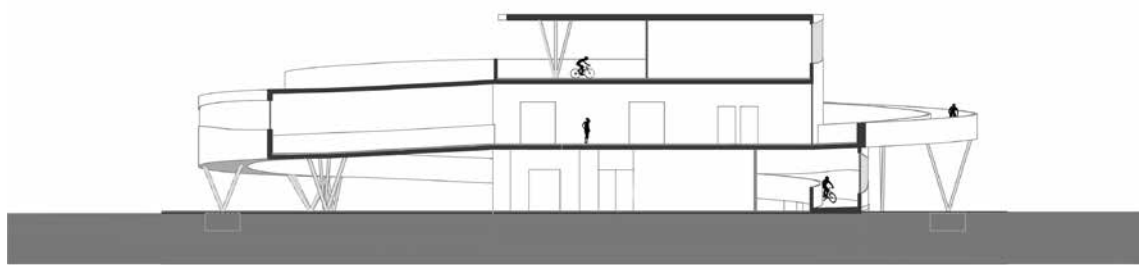
A fedett és nyitott közlekedőszalagok egyaránt utalhatnak a levágott holtágak íveire és az áramló vízre

▲
Hullámzó, örvénylő
látványt mutatnak
a közlekedőspirálok
a Tisza-tó felőli oldalról

▲
A komplett erős és
gyenge áramú installáció
kivitelezése, kapcsoló
berendezések gyártása
a BAUVIV Kft.-től

Beruházó:
Tisza-Tó Fejlesztési Kft.
Építészeti tervek, belseépítészet, kert- és tájépítészet:
Ferdinánd Árpád és Ferdinánd Csaba (Ferdinánd és Ferdinánd Építésziroda Kft.)
Tervezés éve:
2012
Átadás éve:
2015
Alapterület (nettó):
800 m²

A tervezők szerint véletlen, de az alaprajz a szívet és a vérkeringést mutatja. A lépcsőház, puritán, de funkcionálisan jól működik és figyelemreméltó az ablaksávok hullámvázása

nyújtott spirálban csavarodva, lassan emelkedve végül becsatlakozik az épület legmagasabb pontján a pavilon bejárati zónájához. Tiszafüreden ez azzal egészül ki, hogy a spirál íveinek és az épületnek a kapcsolata formailag szabálytalanabb, oldottabb. Az egy-egy szakaszon zöldtetős fedést is kapó közlekedő végeredményben a három szint közötti kapcsolatot teremti meg. Ezeken a szinteken kerékpárkölszösz, kerékpármosó, karbantartó helyiségek, egy szinttel feljebb öltözők, zuhanyzók, míg legfelül egy kávézó és az információs helyiség kapott helyet. Erről széles panoráma nyílik a Tisza-tóra. Valahogy úgy kell tehát elképzelni, hogy a családok, buszos turisták megérkeznek a zárt parkolóba, saját, vagy bérelt kerékpárra ülnek, tájékozódhatnak és nekivágnak a végső kiépülésében közel 50 kilométer hosszúságú bringaút-hálózatnak. Majd megérkezvén tisztálkodnak, átöltöznek, kerékpárjaikat karbantartják, kicsit pihennek, frissülnek és utaznak tovább.

Első látásra talán túlzó léptékű és túlformált ez az épület itt, hiszen mint a fenti példákából is következik, ez a lépték sűrű, tömeges városi kerékpáros közlekedéshez illik inkább. Másrészről viszont fontos belátni, hogy egyfajta jelkép megalkotására is törekedhettek az alkotók akkor, amikor a szokatlan formálás révén megjegyezhető, marketing szempontból is hasznos házat terveztek. Ez az épület nem pusztán a funkcionális igények kielégítésére szolgál, hanem az egész fejlesztés, sőt az ország egészének bringás ökoturizmusát propagáló jelképpé kíván lenni. Dinamikus, lendületes, a mozgás, gurulás élményére reflektáló szerkezete tehát nem provokáció, hanem olyan építészeti gesztus, ami képes a köztudatba átemelni a hatalmas léptékű turisztikai fejlesztés egészének létezését.

TERASZVILÁG

A Bem Park villapark első üteme Debrecenben

Szöveg **MARTINKÓ JÓZSEF**
Építész **BORDÁS PÉTER**
Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

A Nagyerdei Stadion után elkészült a BORD Építész Stúdió újabb nagyszabású debreceni projektjének első üteme.

a Bem Park elnevezésű épületegyüttes tulajdonképpen egy idehaza újra nagy jövő előtt álló építészeti műfaj jeles

példája: a válság éveit követően a jó minőségű, új építésű, korszerű társasházi lakások iránt egyszerűen hatalmas

kereslet alakult ki. És a jó minőség ebben az esetben nem pusztán üres frázis.

◀
Finom körívre szervezett,
pontoszerű épületekből
álló kompozíció

▶
Teraszos szerkesztés,
hangsúlyos horizontalitás

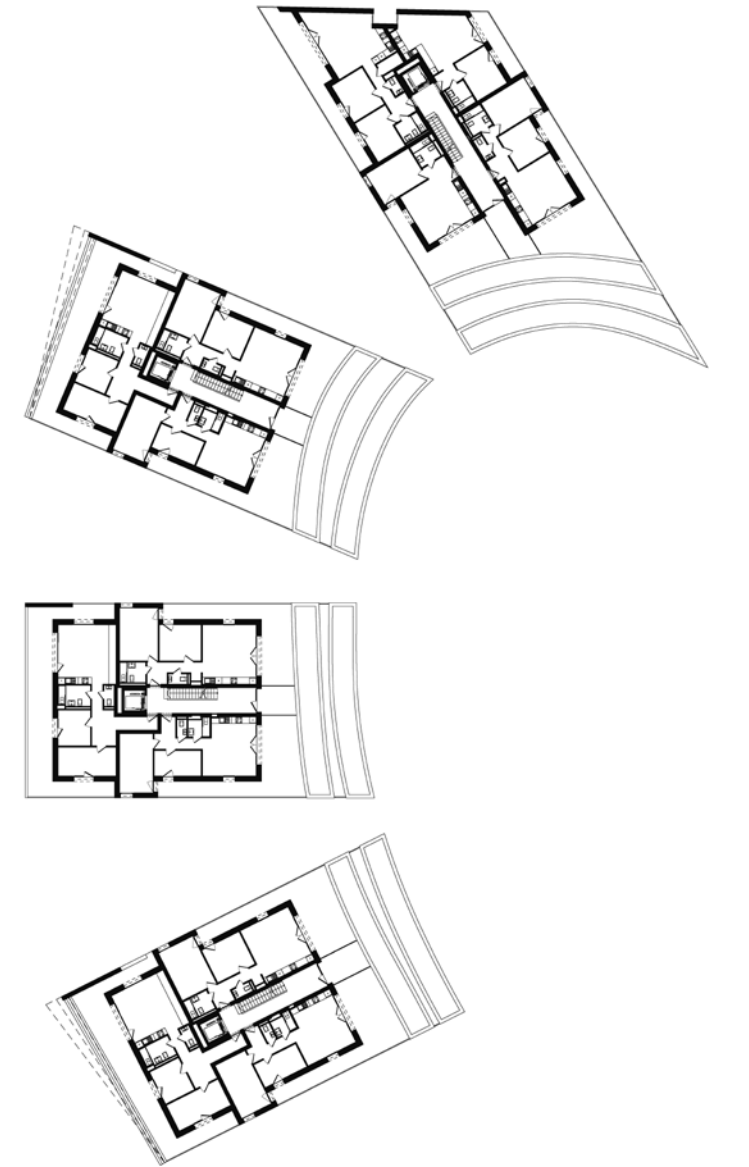

Érzékeny műfajról van esetünkben szó, amiben nemzetközi szinten a dán Bjarke Ingels Group (BIG) tervezői alkottak az elmúlt években kiemelkedőt. Ebben az új társasház-típológiában a lakásméret és a fejlesztői profitelvárások nem konfrontálódnak élesen azzal az életigénnyel, ami a lakótér maximalizálása mellett a természeti környezettel, a szabad levegővel is kapcsolatot keres. Ez az új morfológia változatos formai ritmusokat kínál úgy, hogy méretes teraszokat, erkélyeket rendel a lakásokhoz, amik azonban nem pusztán függelékek többé, hanem a természetközelséget megteremtő, a lakások szerves, integrált részeit képező „nyitott” lakóterek.

Noha a debreceni Bem tér északi csücské-nél járunk, a szó klasszikus értelmében nehéz térként értelmezni az orsó alakú kiszélesedést, ami a Péterfia utcát és a Simonyi utat köti össze. Más tekintetben is csuklópontról van itt tulajdonképpen szó, ami a zártabb, magasabb belvárosi beépítésekkel finoman köti be a belvárosi városszövetet a Nagyerdő peremének villanegyedébe. Ráadásul az orsótér középvonalában egy nagyobbacska kereszteződés található, amihez a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Információs központ (ép.: Geller Ferenc, 2007) derékszögben tört épülete és az Országos Vérellátó Központ tömbje csatlakozik, így a városi tér tömegviszonyai igencsak változatosak. Maga a Bem Park telke végül a Simonyi út kezdetére keretesen záródó Kórház utca és a Simonyi út között van, egy régi egészségügyi épület lebontott helyén.

Ebben az átmeneti helyzetben kézenfekvő, hogy a nagyerdei villáknál ugyan nagyobb méretű, de a hagyományos lakóparkoknál oldottabb, elegánsabb társasházi beépítés szülessen ide, ahogyan a műleírás fogalmaz: villapark. Ráadásul a finom körívre szervezett, pontoszerű épületekből álló kompozíció úgy képes a Nagyerdőre futó fő utcategellyel kommunikálni, hogy végeredményben a három ütemben elkészülő 156 lakásos, tíz elemből álló, négy-

emeletes épületegyüttes intim, védett, bensőséges mikrovilág marad. Sem elzárkózást, sterilítást, sem a városszövetben tolakodó megjelenést nem vélünk ebben a szerkesztésben felfedezni. Sokkal inkább egyfajta mértéktartó, elegáns viselkedést figyelhetünk meg, ami ugyanakkor magabiztos, lendületes és finom hangsúlyaiban változatosságot is teremt.

Az épületmagok méret és alaprajzi viszonyai az A-B-C épület esetében megegyeznek, de a teraszok korlátjainak íveltsége megváltozik

Lendületes és finom hangsúlyaiab is változatosságot teremtő építészet

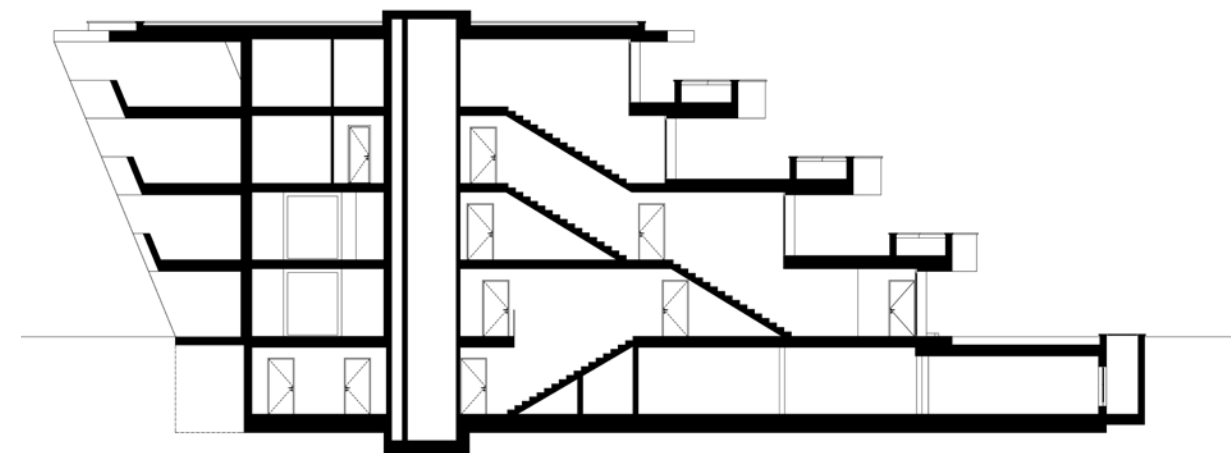
Már a villaparkról 2013 környékén publikált első látványtervek is arra utaltak, hogy az építések a teraszos szerkesztéssel, illetve a telken lévő „ősfák” megtartásával egyfajta természetes „völgykatlanra”, „domboldalra” utaló morfológia megteremtésén dolgoznak. a természet pedig változatos, ami ellentmond a sorozatlogikát követő hatékony építészetnek. Ezt a gyakorlatban úgy képzelhetjük el az első ütem során, hogy míg a lakásokat tartalmazó épületmagok

méret és alaprajzi viszonyai az A-B-C épület esetében megegyeznek, addig a teraszok korlátjainak íveltsége megváltozik, illetve az „utca felőli” oldalon az egymás feletti teraszok néhány fokban „elcsavarodnak” egymás felett. Így amellet, hogy a házak belvilága lényegileg hasonló, mégis minden tömb más és más lehet, mint ahogyan az a természeti formák esetében látható. Ez a módszer nem pusztá formalizmus, hiszen így a lakók is valami egyedit, apró nüanszokban a szom-

szédttől eltérő, saját benapozást, saját fényviszonyokat, saját természeti környezetet kapnak. A természeti képletet tovább erősíti, hogy gépészetileg a lakópark igen kifinomult, környezetbarát. Ennek révén a hűtése és fűtése a vasbeton fűdémszerkezet temperálásával van megoldva, az egyes épületek hűtési és fűtési igényeit épületenként 3-4 párhuzamosan kapcsolt, magas hatásfokú levegő-víz hőszivattyú biztosítja. a mennyezet így egy „óriási hőszugárzó-

klíma felületként” viselkedik. a telek hatalmas fáinak megvédésével, illetve a teremgarázsokkal így valóban a Nagyerdő peremének szerves részeként képes a Bem Park működni, ami tervezői bravúr. 2017 végén újra ide látogatunk majd. Meg fogjuk nézni, hogy ami az első négy ház esetében történt, az a teljes kompozícióban is működik-e. a kezdet reményteli, idehaza mindenképpen kiemelkedő színvonalú ebben a műfajban.

Tervező:
BORD Építész Stúdió, Bordás Péter
Koordináló építész: **Benke Róbert**
Tervezés (I. ütem): **2013-2015**
Kivitelezés (I. ütem): **2014-2016**
Szintterület (I. ütem; bruttó): **8027 m²**

Az „utca felőli” oldalon az egymás feletti teraszok néhány fokban „elcsavarodnak” egymás felett

A lakások 2-3-4 szobás,
50-95 négyzetméteres
(+terasz/kert 10-120
négyzetméterig, átlag
60 négyzetméter)
alapterületű egységek

A **BAUVIV Kft.** 1996 óta Kelet-Magyarország egyik leg-
erősebb elektromos szerelőipari vállalatának számít. 100%-
ban magyar tulajdonban álló cégünk több évtizedes múlttal
rendelkezik komplett villamos berendezések és készülékek
megvalósításában. Szolgáltatásaink közé tartozik az energiael-
látás, közép- és kifesztéselosztás, épületinstalláció, épület
automatizálás és felügyelet, ipari technológiák, ipari létesítmé-
nyek, bevásárlóközpontok, repülőtér és kórházak kivitelezése
valamint műszaki tervezés és szaktanácsadás. a vevői igények
változásához alkalmazkodva szolgáltatás palettánkat folya-
matosan bővítjük, így kínálatunkban szerepel már napelemez
háztartási kiserőművek, naperőművek tervezése, biogáz tech-
nológia kivitelezése valamint a legkülönbözőbb berendezések
és készülékek gyártása.

Kiemelt munkáink közé tartozik a 2014-2015-ben Debrecen-
ben megvalósított Pharma-Flight Nemzetközi Tudományos és
Szolgáltató Központ, ahol generál-
kivitelezőként egy olyan világszínvonalú eszközökkel
és infrastruktúrával felszerelt kutató és oktató-képző központ
kialakítását végeztük, melynek célja a légiköz-
lekedés biztonságának növelése.

Részesei vagyunk 2014-2016- ben a Debreceni Nagyerdő
közeli Bem Parki építési beruházásnak. Egyedi külső
kialakításának, racionálisan kivitelezett költségtakarékosan
üzemeltetett elektromos és gépészeti technológiának köszön-
hetően a város építészeti arculatát tovább színesíti „Zöld”
épületeivel.

2015-ben a Tiszafüredi Kerekpár Centrum erőáramú és gye-
nőáramú installációjával, valamint a létesítmény elektromos
ellátását biztosító elosztó szekrények gyártásával és helyszíni
telepítésével egy olyan kerekpár kölcsönző és szerviz megva-
lósulását segítettük, melynek köszönhetően a kerekpározás és
a kerekpáros turizmus tovább fejlődhet.

Bízunk abban, hogy a minőség, megbízhatóság és megújulás
jegyében továbbra is jó hírét tudjuk vinni cégünknek, Debre-
cennek és a régióknak.

BAUVIV Kelet-Magyarországi Villanszerelőipari Kft.

4028 Debrecen, Kassai út 127. · Tel.: +36-52-524-070 · Fax: +36-52-524-077

E-mail: info@bauviv.hu · www.bauviv.hu

RÉGIÓK PÁRBESZÉDE

Új utakon a BORD Stúdió

Budapesti székhelyű, de számos vidéki munkát jegyző irodaként a BORD Stúdió a közelmúltban megnyitotta debreceni műtermét. Az új stúdió elindításáról, együttműködésről, jövőképről beszélgettünk Bordás Péter vezető tervezővel az iroda alapításának tizedik évfordulóján.

Mizsei Anett: Nem gyakori, hogy egy iroda pár száz kilométerre a székhelyétől új stúdióval bővüljön. Miért éppen Debrecen?

Bordás Péter: a kelet-magyarországi régióban, Tokajban, Hegyalján már korábban is dolgoztunk, nem vállaltunk nagy kockázatot. Az első debreceni munkánk a Nagyerdei Stadion lett, sok időt töltöttem a helyszínen. a természet intenzíven átszövi a várost, nemcsak a beékelődő Nagyerdő miatt, hanem a sok helyen jelen lévő parkok, a fásítás által is. Sajátos hangulata van, és mivel úgy érzem, hogy szeretem és értem a helyieket, fontossá vált az is, hogy ottani emberekkel dolgozzak. Debrecenben eddig is nagyon jó építészirodák működtek, ugyanakkor mi is létrehoztunk már a városban meghatározó

épületeket. Ezért felelősséggel tartozunk: ha odavisszük a tudásunkat, szellemiségünket, eggyel több indoka lesz a fiatal, helyi építész generációnak arra, hogy ott maradjon.

Hogyan találtak rá az ottani csapat tagjaira?
Nem volt nehéz dolgunk, a legtöbben, akik ma építésként szeretnék elhelyezkedni és debreceniek, jelentkeztek a budapesti irodánkba. Úgy tűnt, talán jobb lenne, ha nem is jönnének el onnan, ha ott maradnának a saját környezetükben és a saját értékrendjüket képviselnék. Sokan költözni szerettek volna, de egy jó részük úgy gondolta, ha helyben kapna lehetőséget, akkor maradna. Tulajdonképpen ez adta az ötletet, mert először fővárosi székhellyel

„Mivel úgy érzem, hogy szeretem és értem a helyieket, fontossá vált az is, hogy ottani emberekkel dolgozzak”

A külső és belső terek egységet alkotnak, a kert az épület részévé válik

A természet ennél a budapesti lakóépületnél is meghatározó szerepet kapott, ahogy ez a BORD Stúdió más projektjeire is jellemző

képzeltük el a bővítést. a tapasztaltabb kollégák mellett pályakezdőkkel is dolgozunk. Sokkal könnyebb átadni az iroda szellemiségét egy frissen végzett fiatalnak, ha mi adjuk az első benyomásokat.

Mi teszi egyedivé ezt a szellemiséget?
Építészeti oldalról a természettel való szoros, kiegyensúlyozott együttélés. Az egyik korai, vilányi tervünknel olyan alapelveket fogalmaztunk meg az építészeti és természet viszonyáról, amik azóta is meghatározzák a BORD Stúdió épületeit. Mindkét építész-műterem a saját táj-építész és épületgépész stúdiókkal együttműködve dolgozik. Az egyensúlyi állapot keresése minden területre igaz, így az irodai csapat összetételére is. Kiemelten fontos, hogy jelentős

százalékban, legalább fele arányban nők dolgozzanak nálunk, mivel érzékenyek, nyitottak, jók az együtt gondolkodásban, míg a fiúk harcosabbak. a debreceni kollégákkal összesen harminc fő fölé emelkedett a létszámunk, ez körülbelül a maximum is, mivel a stúdiót nem szeretnénk kisebb műtermekre osztani. Hiszek a vegyes irodastruktúrában, sosem tett jót, ha bármilyen irányba kibillant ez az arány. Igyekszünk a munkatársainkat sokáig megtartani. Amikor négy-öt év után eljön a váltás ideje, átadják a stafétát egy általuk kinevelt, fiatal kollégának.

Építész: Bordás Péter; tervezés és kivitelezés éve: 2014

Milyen jövőképből gondolkodtok a debreceni és budapesti műtermek számára?
Budapestről az egész ország területére lehet dolgozni. Az egység és egyensúly fenntartásához azonban a debreceni gondolkodásmód is kell. Szeretném, ha az ottani stúdió a város határain kívülről is kapna munkákat, hogy új szellemi központként működjön, felvéve a regionális jellegzetességeket. Magyarország kis ország, de ahhoz túl nagy, hogy homogénnek tekintsük. a régiók közötti szellemi párbeszéd, „gondolatcsere” lehetőségét szeretnénk kiaknázni. Hiszem és bízom benne, hogy tudunk ebből profitálni, valamint hogy új irányultságot hozhat ez a kettősség. (Fotó: Duong Li Eszter)

„Kiemelten fontos, hogy jelentős százalékban, legalább fele arányban nők dolgozzanak nálunk, mivel érzékenyek, nyitottak, jók az együtt gondolkodásban”

be light!

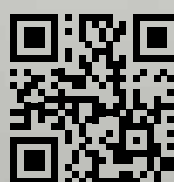
SIMES
luce per l'architettura

When light blends together with an essential and innovative design, a unique sense of elegance arises with a strong emotional impact. Simple shapes and primitive geometries characterize the range "Tailored" by Matteo Thun, from the creative collaboration between Simes and the prestigious Italian architect and designer. A perfect balance between sustainable and diverse material expressions: the range was developed using a combination of wood teak that conveys a warm effect and the minimalist lines of aluminium, new finishes specifically dedicated to improve the quality of the lighting performance. Natural elegance and lighting poetry that dress with charm the environments with an unmistakable style.

"Tailored" by Matteo Thun

Thun video interview

Wood by Matteo Thun

Be light Kft.
H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146
www.belight.hu

KIINDULÓPONT

Elkészült a MOMÉ Műhelyháza

Miközben a MOMÉ Campus pályázat eredményétől hangos a sajtó, viszonylagos csendben átadták az egyetem új épületét, a 2007 óta készülődő Műhelyházat. Az épület előtt állva már most nyilvánvaló, hogy akármilyen látványos is lesz a fejlesztés, az új gondolatok leginkább ebből a puritán fekete kockából fognak kisugározni.

Szöveg **GÖTZ ESZTER**
Építész **REIMHOLZ PÉTER** CSOMAY ZSÓFIA,
NÉMETH TAMÁS
Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

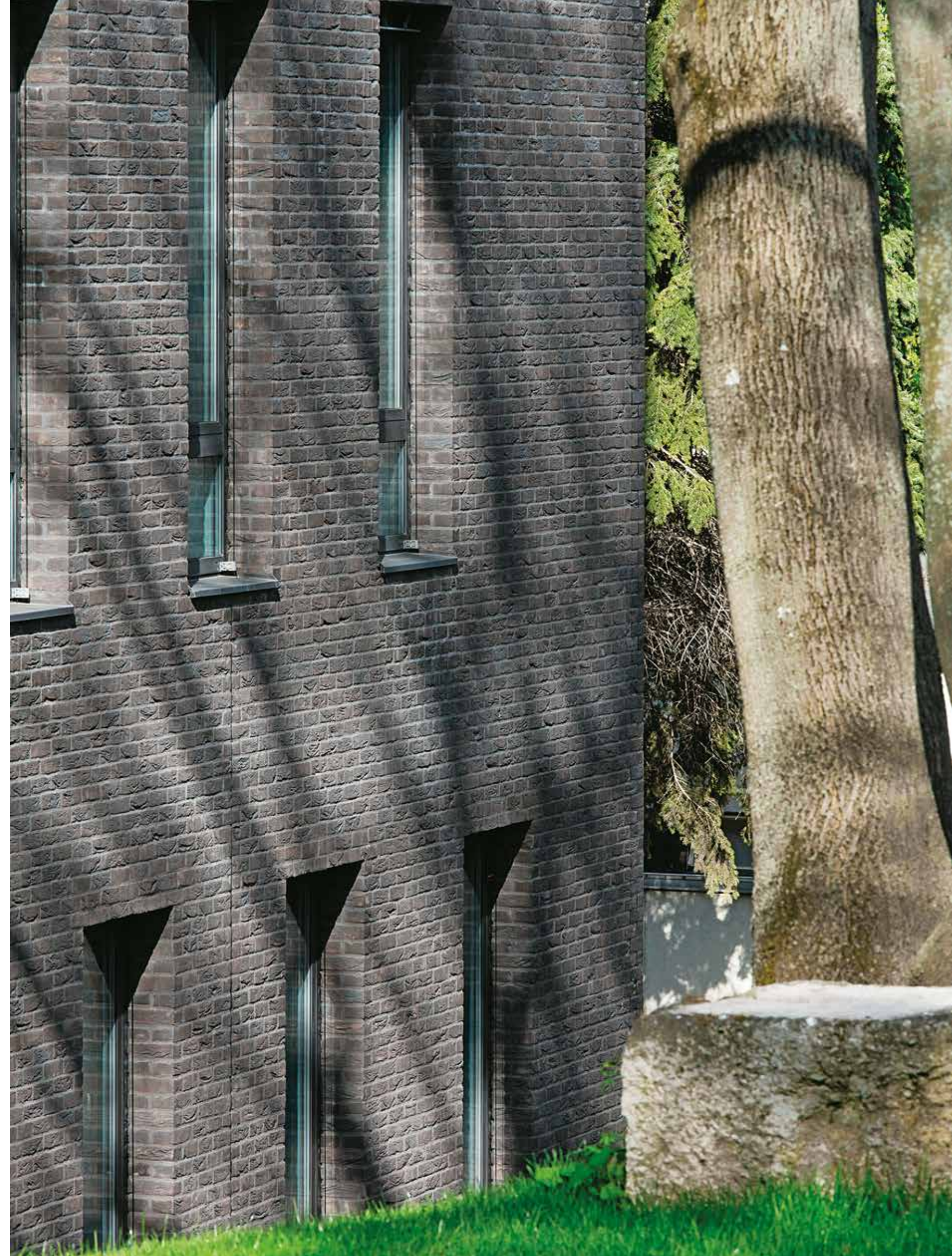
A sajátos magyar szocreál felütéseként ismert Zugligeti úti épületet olyan régen kinőtte az egyetem, hogy a szegényes körülmények, a város távoli pontjára telepített műhelyek térbeli leválása, a folyamatos szükséghelyzet szinte már hozzáért a MOMÉ légköréhez. Most kiemelt beruházás keretében az egyetemből „kreatív információs tudáspark” lesz, amiről azt gyanítom, kevesebb, mint igazi egyetem, de több mint kutató-kísérletező labor. A lezajlott építé-

szeti tervpályázatból kiindulva mindenesetre erősebb lesz a kapcsolat az egyes tevékenységek között, nagyobb teret kapnak a közösségek, az egymást inspiráló hatások, és adekvát építészeti formát fog ölteni az a dinamikus inger-áramlás, ami az alkalmazott művészeteket ma áthatja.

A most elkészült Műhelyházban mindez koncentráltan ölt testet. Reimholz Péter terveit Csomay Zsófia és Németh Tamás igazította a folyamatosan alakuló program kereteihez. Idővel világos lett, hogy a majdnem 2000 négyzetméter összterületű épület messze képes befogni annyiféle feladatot, amelyet szánnak neki. Így tovább nőtt a gondolat, és hamarosan megkezdődik az újabb építkezés, aminek végén egy híddal ide kapcsolódó második tömbbel, a Média- és Műteremházzal kiegészülve, 2017-től ez lesz a campus úgynevezett technológiai parkja.

Csomay és Németh az eredeti tömegformát megtartotta, de 180 fokkal elfordította, így az üzemi bejárat a Budakeszi úti oldalra került, a személyforgalom pedig a Zugligeti úti főbejárat irányába, hogy a campus zöldterületére minél kisebb terhelés jusson. Így az egyetem főépületére most egy komoly, de semmiképpen nem komor, két egymásba tolt kubusból álló, négyszintes ház néz. Durva tapintású, majdnem feketére égetett téglabőre messziről homogénnek tűnik, de közelebről jól látni az anyag finoman kirajzolódó mintázatát, a textúra természetes, lávakőre emlékeztető vadságát.

▶
Barlang a fák között:
a két egymásba tolt
kubus kifelé szigorúan
zárt tömböt alkot

▶▶
Az ablaknyílásokba
beforduló téglahomlok-
zat természetes
kéregként viselkedik

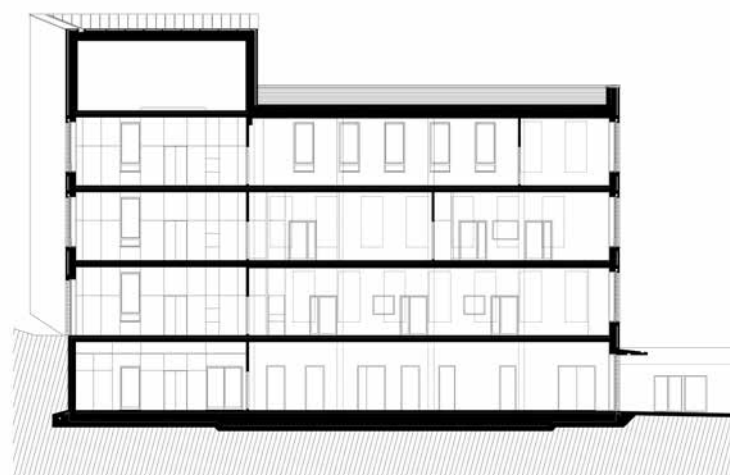

▲
A betonlapokból
megfogalmazott
lépcsőház beépített
bútorként jelenik meg
a közlekedőtérben

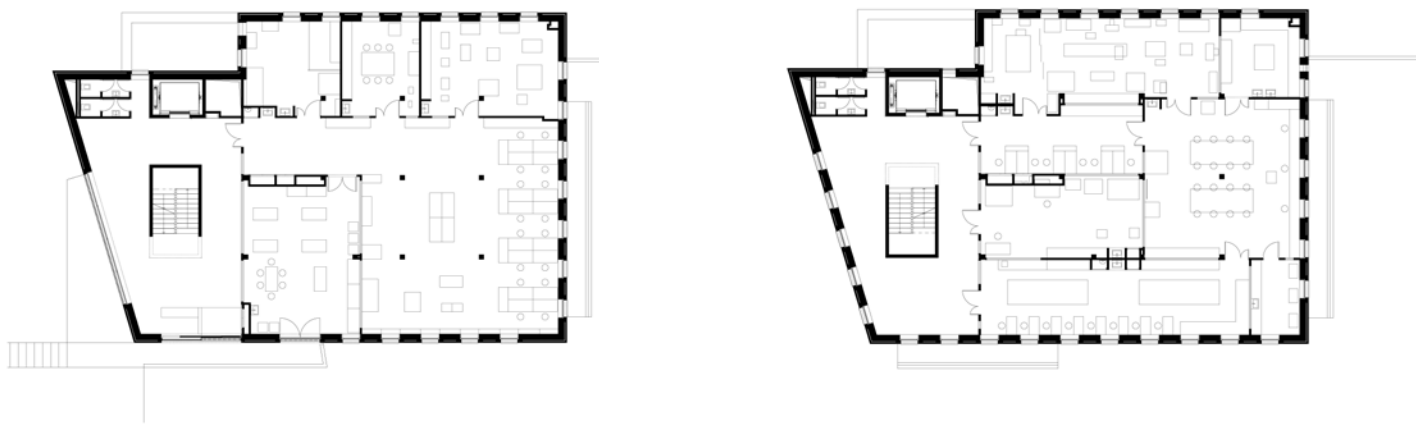
▼
Ház a házban: a közleke-
dőmag tömbje jó
arányokkal tagolja
a közös teret

▲
Műhelyterem, korszerű
technológiával és termé-
szetes megvilágítással

Távol áll ez az anyagválasztás a hazai téglapí-
tészettől, a decens letisztultságtól: ez a ház nem idézet, hanem eleven, igazi bar-
lang, amely ablakméreteivel a főépületre utal, de az ablakosztás kis aszimmetrikus elmoz-
dulásával mindjárt önálló is. A ház egésze – a főépület klasszikus tagozataival szemben – sokkal inkább természeti képződmény érzetét kelti, nem méltóságot sugall, hanem lehetősé-
get az elrejtőzésre. A lejtős terep miatt az odavezető útról a második szinthez érünk, itt a fehér előtető és az ugyanilyen tónusú mellvéd jelö-
li ki a bejáratként meghatározott, négy üveg-
táblás eltolható falat; ugyanilyen fogad a sar-
kon túl, de csak zárt üvegfalként, illetve egy
szinttel lejjebb, a parkra nézve, és a ház negye-
dik oldalán, szintén fehér előtető-szemöldök
alatt, a műhelyudvarra nyíló gazdasági bejárat.

Míg kívül sötét, szemcsés tapintású homlokzatot érzékelünk, belül sima, világos látszóbeton felületek fogadnak. Mindent átjár a beeső természetes fény. A közlekedő egyben tágas közösségi tér is, a lépcsőház simított betonlapokkal körülvett puritán tömbje a jól átgondolt térarányoknak köszönhetően olyan látványos, mint egy kortárs design bútor, a lépcsőt kísérő karcsú fémkorlát az ablakokon bejutó napfényrácsot ismétli. A négy szint kialakítása egyforma: a közlekedőtértől üvegfalak választják el a műhelyeket, keresztbe-hosszába minden átlátható, ami annyit jelent, hogy a főépület alagsorából és a IX. kerületi telepről ideköltöző hagyományos kézműves tevékenységek színtere (a fém-, asztalos-, textil- és festő műhelyek), illet-

ve a legújabb technológiákra építő, 3D-nyomtatóval és CNC-géppel felszerelt terek belül mindenkinek megmutatják magukat. Kialakításuk a technológián túl semmilyen sallangot nem igényel, a tágas, napfényes termeket úgyis az ott folyó munka fogja tovább formálni.

Az épület egyetlen díszje kívülről nem is igen látszik. A legfelső szinten, a gépészet ferdén felmagasodó tömbje mellett széles mellvéddel körített tetőterasz fogad. Ez a pihenés, a szemlélődés helye, teljes panorámával a budai hegyekre. Itt élhető át legerősebben a ház szigorú geometriai rendbe rejtett természeti metaforája: ami lent barlangként véd, az itt fent egy lombkorona méltóságával uralkodik a levegőben.

Felelős építész tervezők:

Reimholz Péter 2007 – 2009; **Csomay Zsófia** és **Németh Tamás** 2010 – 2015

Építész munkatársak:

Magyari Mátyás, Szijjártó Csongor

Kertépítész:

Gyüre Borbála (Geum Műterem Tájépítész Kft.)

Tervezés éve:

2007 – 2015

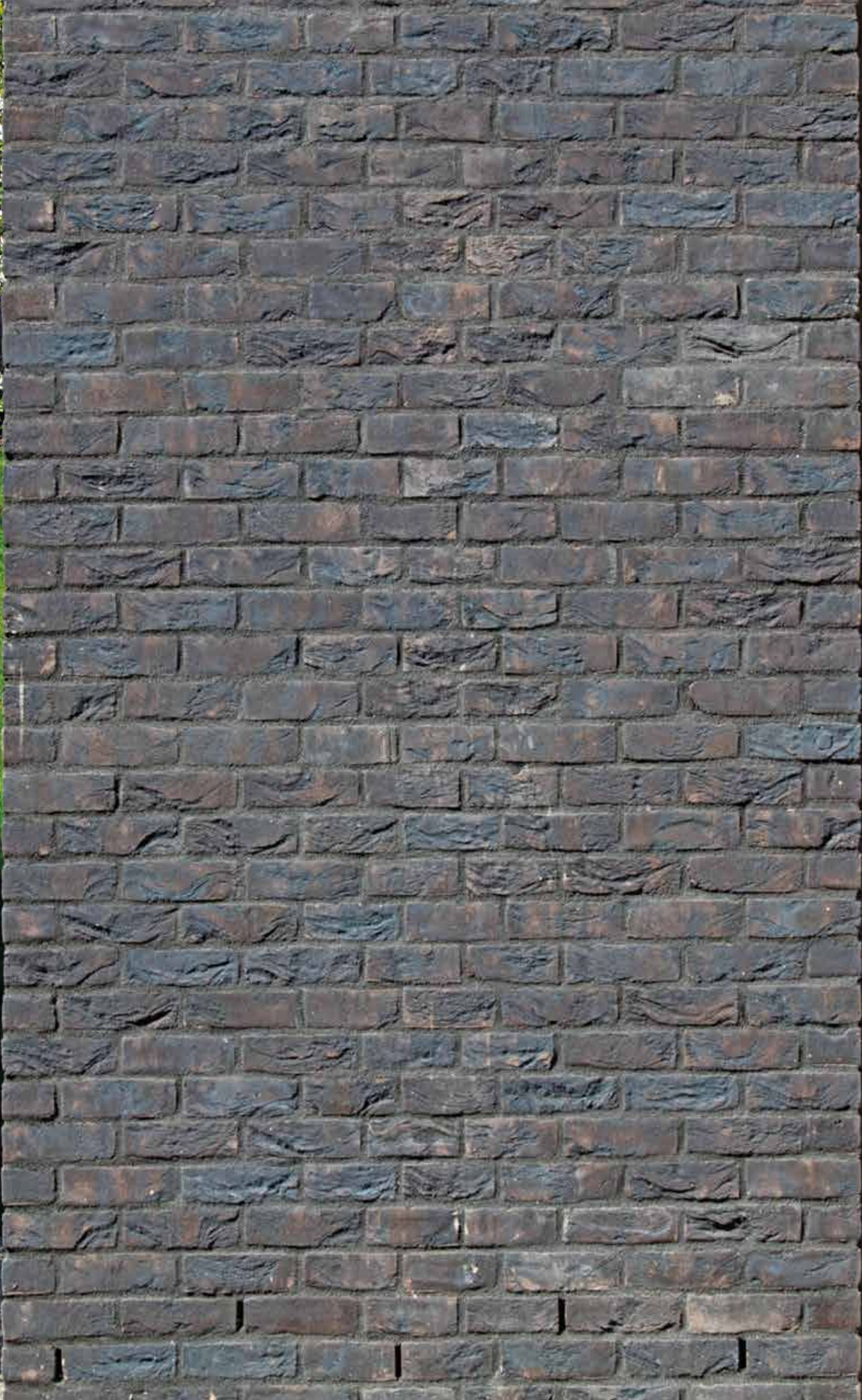
Átadás éve:

2015

Alapterület (nettó):

2000 m²

Tűzgátlás – Design –Coolfire

A Coolfire Kft. által kínált termékek:

- Egy és kétszárnyú alumíniumajtók, portálszerkezetek tömör betéttel és üvegbetétekkel Sm, Sa füstgátló, illetve EI30, EI60 és EI90 tűzálló kivitelben bel- és kültéri megoldásokra egyaránt
- Üvegfalak üvegezett elemekkel EI30, EI60, EI90, EI120 határértékkel
- Automata üvegajtók EI30 tűzgátlási határértékkel
- Üvegfödémek, függönyfalak EI30 tűzgátlási határértékkel
- Fix ablak, szervíz ablak bel- és kültéri megoldásokra EI30, EI60, EI90, EI120 tűzgátlási határértékkel, EW60 és EW90 nyíló és bukó ablak motoros mozgatással
- Tűzgátló függönyök és füstkötény falak
- Tűzgátló toló kapuk és szekcionált kapuk
- A coolfire Kft. folyamatosan fejleszt, az építőiparban felfedezhető hiányok, tűzgátlási igények kielégítésének céljából

Jelen vagyunk más európai országok piacán is: Spanyolországban, Ausztriában, Romániában. Ezekben az országokban nemzeti hatósági engedéllyel rendelkezünk. (x)

coolfire Kft.

Cím: 1097 Budapest, Illatos u. 9.
Iroda: (+36-20) 283 9404
Értékesítés: (+36-20) 978 4346,
(+36-20) 507 1485
Email: info@coolfire.hu
Web: www.coolfire.hu

coolfire
az áttetsző tűzvédelem

A magyar designerképzés egyik legpatinásabb egyetemének Zugligeti úti épületéhez szállítottuk tűzgátló alkotásainkat. A MOME Művészeti Egyetem Műhelyház belső tűzszakasz-határán EI60-as fix üvegezett felületekkel és EI30-as tűzállóságú ajtókkal biztosítjuk a művészet szabad áramlását. Az alkotó szellem zavartalan kitérülését 37dB hangszigetelésű nagy felületű üvegezett szerkezetek teszik teljessé. A szerkezetek anyaghasználata, mind az alumínium, mind pedig az üveg harmonizálnak a környezet színvilágával, a nyers betonfelületekkel pedig modern, trendi belső teret alkotnak, igazodva a kor igényeihez. A Coolfire Kft. termékei a funkcionalitás mellett a kialakítási lehetőségekkel adnak teret a tervezők és a megrendelők elképzeléseinek.

lők elképzeléseinek.

A tűz - és füstgátló nyílászárók gyártását és termékeink minőségét jogszabályban előírt követelményeknek megfelelően folyamatosan ellenőrizzük, és erre az ellenőrzésre alapozva adjuk ki a 275/2013. (VII. 16.) kormányrendeletben előírt teljesítmény nyilatkozatot. A tűzgátló termékeinket az EU által előírt, az EN16034 számú, legszigorúbb szabvány szerint gyártjuk, ellenőrizzük és szereljük.

C2 anyagok

21. SZÁZADI BETONVÉDELEM

C2 Lítiumos látszóbeton impregnálószer segítségével a legköltséghatékonyabb módon meg tudjuk védeni betonpadlóját és falfelületeit. Régi és új betonpadlóját: nedves, pormentes csiszolással - simává és polírozással - magasfényűvé tesszük. A C2 Super Hard védelemmel pedig pormentessé és kopásállóvá tudjuk alakítani padlófelületeit a beton teljes élettartamára. Minden C2 anyag LEED és CE minősítéssel rendelkezik, tehát környezetbarát anyagok.

A C2 betontechnológiával költséghatékonyan, csiszolással, vagy csiszolás nélkül tudjuk impregnálni betonfelületeit. A C2 Gloss technológia alkalmas akár a működésben lévő ipari területek szakaszonkénti felújítására, mivel a kész területek a C2 kezelést követően azonnal használatba vehetők. A beton csiszolásával és a felhasznált C2 anyagok alkalmazásával, már a burkolólapok árából megvédheti betonpadlóját.

Felhasználható az alábbi területeken:

Ipari csarnokokban, összeszerelő üzemekben, parkolóknak, mélygarázsokban, raktárakban, áruházakban, bevásárlóközpontokban, ételmisszercsomagoló és -előállító üzemekben, reptereken, irodaépületekben stb.

10 év garanciát adunk a betonfelületek pormentességére és keménységére. További részleteket honlapunkon talál: c2beton.hu (x)

Iparipadlóktól a térbetonig

1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 34.
Tel./Fax: (+36-1) 200 0380
Tel.: (+36-1) 394 5356
E-mail: info@monotop.hu
Web: www.monotop.hu

A magyar tulajdonú H-S Monotop Iparipadló Építő Kft. és jogelődje 1995 óta végez speciális építőipari tevékenységet. Évente 150 000 – 200 000 m² monolit betonlemez és 25 000 – 30 000 m² műgyanta burkolatot készít.

A cég fő tevékenysége:

- nagyszilárdságú, dilatált és fugamentes /nagytáblás/ iparipadlók
- burkolásra kész vagy kopóréttegell ellátott alaplemezek
- nagy pontosságú iparipadlók magasraktárak részére
- ipari úszó- vagy kötött betonesztrichek
- bazalt térbetonok
- ágyazati teherbírás helyeállítása injektálásos technológiával

Igény esetén, az iparipadlók statikai méretezését, rétegrendjének meghatározását a vállalat mérnökirodája elvégzi. Az általa méretezett padlók – műszaki és gazdasági optimalizálásra törekedve - acélhaj, műanyagszál, üvegszál adagolással, hagyományos vasalással vagy ezek kombinációjával készülnek, függően a padlót érő terhelésektől.

Néhány referencia a közelmúltból:

Pápa, NATO reptérhangár és szerelőüzem
Veszprém, NASS MAGNET szerelőüzem és raktárcsarnok
Budapest, HUNGÁRIA kocsiszín
Szigetszentmiklós, PROLOGIS térbeton
Nyíregyháza, LEGO magasraktár
Ausztria, Wells REWE térbeton
Budapest, MÜPA teremgarázs műgyanta burkolat
Budapest Sportcsarnok VIP fogadóterem, műgyanta burkolat (x)

Ahol az átgondolt koncepció a kiváló minőséggel találkozik.

Ahol a közületi projektek terén is egyedi jegyek hozhatók létre.

Ahol az ötletek megkülönböztetnek a versenytársaktól.

JAB Anstoetz közület - valósítsa meg velünk az elképzeléseit!

Elköltöztünk! Új címünk:
1126 Budapest, Agárdi út 3/B

JAB
ANSTOETZ

JAB
ANSTOETZ
FLOORING

CARLUCCI
di chivasso

SOLEIL BLEU
parisienne

JEDE WETTE ...
Gardisette
macht Fenster schöner

JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

1126 Budapest, Agárdi út 3/b

Telefon: +36 1 235 6050 • Fax: +36 1 235 6058

E-mail: sales.hu@jab.de • Web: www.jab.de

Minimál dizájnkonyha

AVAGY MODERNRE FORMÁZOTT RECEPT,
NÉMET ALAPANYAGOKBÓL

Sopro
ambiente®
floor

Minimál dizájn, mint elvárás. Napjaink építészeti stílusa az egyszerűséget, a mértani pontosságot, a lényegre törést és a megszokott díszítőelemek hiányát tükrözi. Nemegyszer az ilyen lakások, irodák, középületek képein elcsodálkozva látjuk az egyszerűséggel összefont funkcionalitást. A fehér és a natúr színek alkalmazása követelmény. A Sopro ennek megfelelően kifejlesztette közvetlen hasznosítású felületek kialakítására alkalmas gyors technológiás aljzatkiegyenlítőjét. A kész felületek egyedi megjelenésükkel és színvilágukkal méltán díszei lehetnek egy lakás vagy egy iroda tökéletes padlóburkolatának.

CELSIUS
ÉPÍTŐANYAG-KERESKEDŐ KFT.

www.celsiuskft.hu

Szigetelőanyagok, építőanyagok,
szakértelemmel...

1016 Budapest, Krisztina krt. 71. III/3., Tel.: +36 30/227-7646, info@celsiuskft.hu

A recept:

Sopro ambiente floor DFS Design önterülő aljzatkiegyenlítő

Alábbiakban a tökéletes és egyedülállóan izgalmas aljzatkiegyenlítő elkészítési módja, mely minden belsőépítészeti stílus megkoronázása lehet. Hozzávalók: minimál dizájnos lakások, normál tervezésű lakások, irodák, autószerelő, orvosi rendelő, garázsok, pincék stb.

Elkészítési idő: 30-40 perc

Fogyasztható: 24 óra múlva

Elkészítés nehézsége: közepesen bonyolult, csak mesterszakácsoknak

Összetevők:

- megfelelő mennyiségű ambiente floor
- zsákonként 4,75-5,25 liter víz
- egy Michelin-csillagos kivitelezőcsapat
- sok-sok precizitás és szépérzék

Elkészítés:

Hagyjuk mesterszakácsunkat, hogy minden szaktudását és kreativitását felhasználva készítse el a fenti recept alapján a remekművet. Legyünk türelemmel 24 órán keresztül és másnap már csodálhatjuk és minden jó tulajdonságát élvezhetjük egyedi padlónknak. A fenti recepttel és összetevőkkel olyan formában és megjelenésben sajátos felületeket alakíthatunk ki, melyek egyedivé teszik elképzeléseinket - legyen az akár foltos, felhőmintás vagy márványos.

Értékelés: *****

A recept pontos leírását a www.sopro.hu oldalon megtalálják.

Fogyasszák egészséggel!

Kiss Balázs - Sopro Hungária Kft., alkalmazástechnológia, képviselő (x)

FELTÁRUL-E?

Villa a Kis-Sváb-hegy oldalában

Amikor egy ismeretlen, új házba lépünk be, sohasem a szokásos, hanem a váratlan és meglepő részletek ragadnak meg. És szó szerint: hol tágul ki a tér, mi az első különlegesség, amin igazán megakad a szem, az elsőt követik-e újabbak? És később lassan az is beérik, megformálódik az emberben, hogy mi lehet a ház aduja – pontosabban mi lehetett a tulajdonos, az építész leghőbb vágya.

◀◀
A ház ehhez a helyhez kötődik, formáját a terepbe ültetettségen túl a kilátási viszonyok pontos mérlegelése is egyedi módon befolyásolták

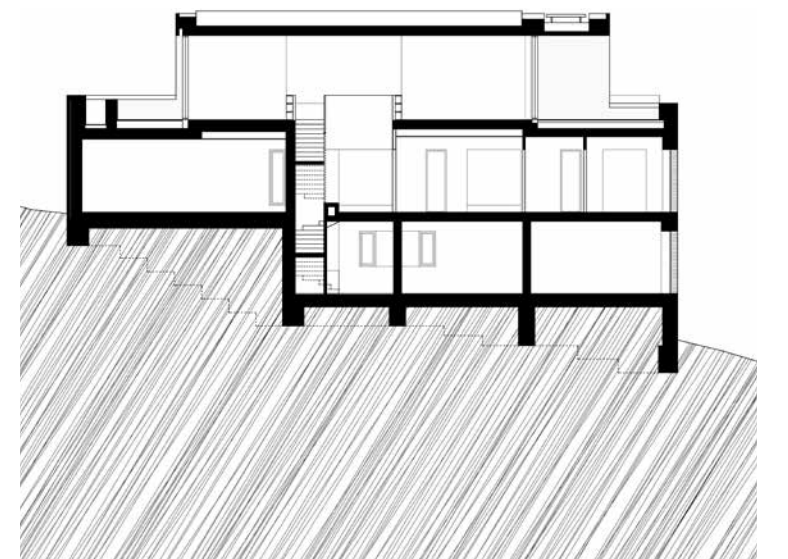
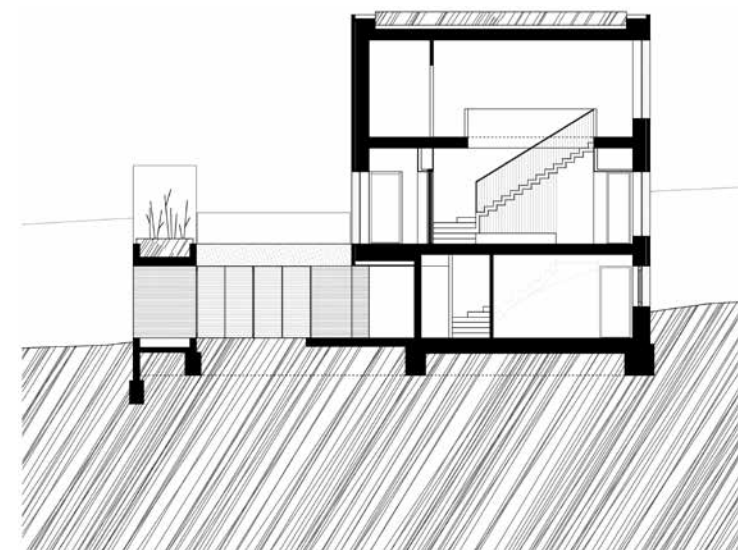
◀
A félig nyitott, félig zárt belső udvar esztétikai tuningja: a vízfelület megkettőzi önmagát

Szöveg: **TORMA TAMÁS**
Építés: **KALMÁR LÁSZLÓ, ZSUFFA ZSOLT**
Belsőépítés: **PÁLFFY ANDRÁS**
Fotó: **BUJNOVSZKY TAMÁS**

Villa a zöldövezetben. Az új épület a hegyoldali utca alsó felén áll a lejtőbe ülve, az utca felé zár – nyilván inkább lefelé, a kert mélye és a panoráma irányába nyílik majd meg. Nem a méretével tűnik fel, hanem visszafogott szürke színével: homlokzatát nem hangsúlyosan, de észrevehetően szürke (belga) téglá borítja horizontális, rusztikus csíkokba rendezve (később közelebb-ről az is előtűnik, hogy szándékosan rakták kissé szabálytalanra). A visszafogott utcai nyitókép szinte kiköveteli, hogy – még a kerítésen innen – valami intimitást is kifigyelhessünk: a sarokról már belátni egy különös, félig zárt, félig nyitott fallal elhatárolt udvarba, oldalról pedig a ház megmutatja azt is, hogy jóval nagyobb annál, mint amilyennek elsőre látszik. (Az utca felől nézve felső szintje jelentősen, egy terasznyi kivágással indul – már támad is valami halvány Zsuffa-Kalmár érzésem.)

◀
Az utcai front: a szürke (belga) téglá minimál, mégis változatos felülete terasszal és keskeny rézcsikkal

Az előtér – alul és fölül a látszóbetonba foglalt információkkal

A nappali a terrasszal és budai panorámával – finomságként itt a városmajori templom tornyával

A hálóban is maximális a kerti panoráma, ami viszont a függőnyel teljesen ki is rekeszthető

Az ezredforduló körüli évtizedek építészetének ez a kissé hűvös minimalizmusa annyira nemzetközi – azaz Prágától Acapulcóiig a helyi sokszínűségben bárhol ismerősen kacsintának össze –, hogy kifelé tűnhet éppen valamiféle egyenruhának is, a kivagyri neobarokkhoz vagy a gipszoroszlánokkal operáló gazdagság-reprezentációhoz képest a luxus valami visszafogott kortárs változatának. Ami a lecsupaszított geometriával és a formai szikársággal azt is üzeni, hogy ne a falakra kiköltöztetett egóval reprezentáljunk – sőt, ne is reprezentálunk, vagy ha mégis, akkor inkább befelé.

Ennek a háznak a luxusminimalizmusa pazar anyagokban vagy szokatlanul kitalált és kihasznált terekben jelenik meg. A szinte láthatatlan üvegkorlátokban, vagy a különlegesen öntött látszóbeton lépcsőben. Vagy az emeleten, az előtér szélességében folytatódó belső, nagylamellás

faárnyékolóban, ami természetesen a mennyezet látszóbeton zsalucsíkjaival is szinkronba került.

De ha már hirtelen bent is vagyunk, folytassuk ezzel az előtérrel. A villának ez nem a legfontosabb, de központi (egy)tere, a nullpont, ahonnan szétáramlik minden. De rögtön meglepetéssel áramlik szét, mert az ehhez hasonló villáknál a nagy nappali mindig a kerttel akar minél szorosabb viszonyba keveredni – ezért rendszerint a földszintre kerül, a hálók pedig az emeletre –, itt viszont fordítva, azaz a nappali van a legmagasabban. Ahol a hely rögtön megmutatja egyik lényegét: szokatlan szögből a káprázatos budai panorámát. Fél Buda látszik innen, de úgy, hogy abban benne van a Vár északi része is a két felmagasodó templomtoronnyal. Az egylégtérű előtér második meglepetése ezekhez az épületekhez kapcsolódik: a látszóbeton mennyezetben talányos feliratok,

úgy, mint „Mária Magdolna”, illetve „Mátyás”, az adott templomépületek építéstörténetének évszámait jelzik.

Ugyan a ház messze nem törekedett a hosszúkás telek maximális kitöltésére, viszont meglehetősen közeliek a szomszédos házak – az egyik például a környék „legburjánzóbb” társasháza a hetvenes-nyolcvanas évek sajátos világából. Erre reagálni kellett, egyrészt a már említett árnyékolóval, a hálósobák szintjén pedig a két fürdőszoba közé applikált különös terasz/beugróval, amit bambusz rejt.

A másik oldal még érdekesebb. Szimbolikus elhatárolódásul ide egy pengefal-keret került: rajta felül dísznövények, amelyek kifejlődve szintén némileg takarnak majd, alul viszont egy hosszú, keskeny medencét és folytatásaként egy grillező pultot foglal magába. Ez már eleve többé-kevésbé intim udvarocskaként jelöli

▲
A bejárati beugró
a garázsajtó aranyló
rézderengésével, ez
a második kiharapás

▼
A környezet, a panoráma
„öltöztet”

az a keskeny rézcscík is feltűnik, ami nem véletlen vagy hirtelen támadt megoldás. Aranyló réz és a tégl a különleges felületű szürkéje – ez a párosítás ismétlődik az ablakoknál, de a bejárat mellett bevágásnál is. A napfényben szinte „megvadul”, tükröződik ez a rézfelület, ami a legerősebben ugratja ki a sárgarézt és a tégl párosítását. A tervezés egyik alapvető koncepciójánál döntése volt, hogy ne a garázkapú uralja az utcaképet, így került az derékszögben elfordítva a mai helyére. Egy garázsbejáró a lehető legjobb helyre került, ezzel a bejáratot hangsúlyozó színpárral és pozícióval mégis a ház fő karaktereleme lett.

Vezető tervező: **Kalmár László, Zsuffa Zsolt (Zsuffa és Kalmár Építész Műterem)**
Vezető építész munkatárs: **Kund Iván Patrik**
Építész munkatárs: **Nagy Gábor, Vermes Dániel**
Belsőépítész tervező: **Pálffy András (FITOUT ZRT.)**
Belsőépítész tervező munkatárs: **Szarka Tímea (FITOUT ZRT.)**
Épületgépész tervező: **Csiszár Endre Bálint (FITOUT ZRT.)**
Elektromos tervező: **Iványi István Máté (FITOUT ZRT.)**
Kertterv: **Tihanyi Dominika, Szohr Gábor (Újirány Csoport)**
Tervezés: **2013**
Kivitelezés: **2014 -2015**
Volumen (nettó): **350 m²**

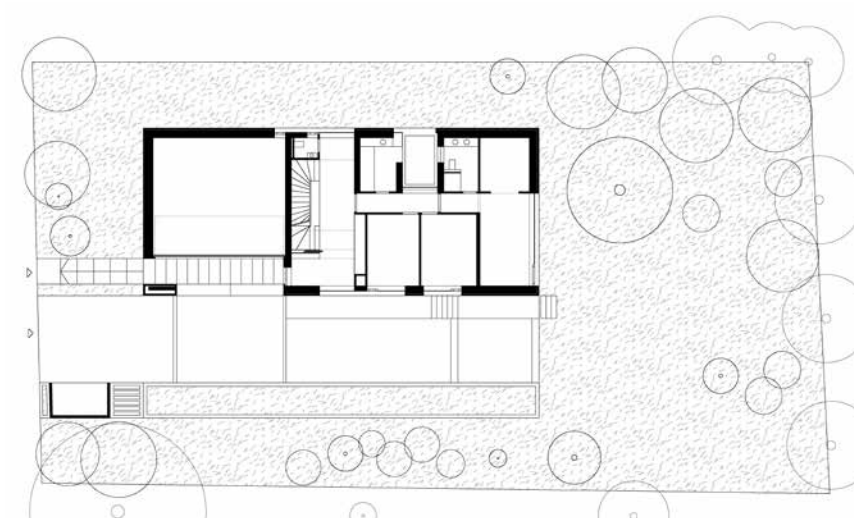
→

▲
A képen látható
konyhabútor és a ház
többi bútora is a Bányai
Bútorok műhelyében
készültek

▲
A medencesáv felső
kifolyója

Bejárati szint

ki a két épületrész közötti gyeget, másrészt újra megjelenik az a félig nyitott félig zárt tér, ami a tervezőpáros egyik jellemző formai megoldása (védjegye?). A kis-sváb-hegyi ház most is egy főtömbből és három kiharapott részből a pozitív-negatív formák kontrasztja, a változatosan elszórt ablakokkal, falnyílásokkal hol fordul, hol nyit, hol zár a téglatestekből építkező konstrukció. Minden oldalról más arcot mutat, az egy-szólamú minimál-látvány így lesz változatos. Ezek után tanulságos újra visszatérni az utcára, ahhoz a bizonyos első, külső pillantáshoz. A villa az utca felé szinte csak a hátát mutatja a szürke téglából rakott, „visszafogott” fal traktusával (igazi arca ugye, a Vár és a város felé fordulva tárul fel), de ennyi időzés után már

PROFESSIONAL LIGHTING DESIGN SERVICE

A legnemesebb **anyag**ok felhasználásával **tudás**unk legjavát kínáljuk, mert a legfontosabb a **minőség**.

banyai.hu | Tel.: +36 26 330 341

Sikertörténet

INNOVATÍV TERMÉKPALETTA A BETONICONTÓL

Az anyag nem éppen új, a technológia, pontosabban a mind újabb technológiák olyan lehetőségeket kínálnak a finombeton építészeti és belsőépítészeti alkalmazásában, ami által a beton egyértelműen a legkorszerűbb anyaggá vált a kortárs designban.

Azonban az egyedi, helyszínen öntött, látszó monolit-szerkezetek felhasználhatósága nem mindenütt megoldható, illetve a végeredmény minősége nem garantálható. Ezekre a problémákra kínál megoldást a hazai alapítású, itthon és külföldön egyaránt sikereket elért, budaörsi üzemmel bíró Betonicon cég az innovatív termékpalettájával – betontermékekkel és nagytáblás burkolatokkal egyaránt. Utóbbiakkal kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a cég az általa alkalmazott rendkívüli szilárdságú betonanyagból egyebek között 1300 x 2000 mm-es befoglaló méretű, mindössze 15 mm vastag finombeton-táblákat is képes legyártani, vagyis olyan méretben is dolgoznak, ami révén a megbízóik tervezhetnek betonfelületet olyan terekbe is, ahol eddig a fajlagos tömeg miatt nem volt lehetséges – a 15 mm vastag elemek mindössze 33kg/m² fajlagos tömeggel rendelkeznek, átszellőztetett homlokzati burkolatként is alkalmazhatóak, akár 285 mm konzolos kiállással. S az előregyártásnak köszönhetően a felületek minősége garantált és rizikómentes, a táblák telepítése úgy zajlik, mint bármilyen nagyelemes burkolaté, a lényeg ugyanakkor a gyár-

tás során elérhető személyre szabott egyediség, akár a megrendelő által meghatározott méretben: a projekt-specifikus burkolattervezésnél pedig vágási hulladékkal, vagyis a burkolásnál szokásos ún. kalkulált veszteséggel sem kell számolniuk a megrendelőknek. Valamint a Betonicon illesztésmentes L és U alakú sarokelemeket is képes létrehozni kis anyagvastagsággal, így az alkalmazott technológi-

ának köszönhetően lehetőség nyílik a beton tömörszerűségét alkalmazni falvégeken, épületsarkokon, ajtó és ablakbélleteken, lépcsőkön, azaz olyan tervezői szituációkban, ahol korábban a betontömbök súlya miatt ez nem volt lehetséges.

És akkor még nem szóltunk a betonfelületek folyton bővülő színekínálatáról, változatos felület megmunkálási lehetőségekről és az anyagfúziókról: a fém-, fa-, kerámia-, üvegintarziákról és –betétekről!

Itt, az OCTOGON magazin jelen számában bemutatott kis-sváb-hegyi villánál a Betonicon egy különösen szép és nagy teherbírású kültéri konyhapultot gyártott le – a betonnak konyhapultként való alkalmazása egyre népszerűbb – a cég ügyfelei között bár láncolatot működtető vállalat is megtalálható. A több tonnásnak ható, nagyjából 4 méteres pult mindössze 270 kg tömegű, az illesztésmentes L alakban öntött pultelemek takarásában megbúvó tartókonzolon nyugszik. Felhasználhatóságának révén a finombeton pultelemek egyszerre váltak egy megbízható funkcionális tárggyá és egyúttal időtlen, bármilyen stílussal harmonizáló építészeti és esztétikai elemmé.

Végül, de nem utolsó sorban a cég tervezőgárdája az építészeti/belsőépítészeti célnak megfelelően segít a projektre szabott műszaki megoldások megtervezésében – speciális csomóponti megoldások kidolgozásában is. www.betonicon.hu (x)

ANNA ÉS HANS BRUNNER SZERINT A JOSKO KOMPLEX JÖVŐ OTTHONÁNAK:

**HA A RÉSZLETEK ÖSSZEILLENEK,
AKKOR MINDEN RENDBEN,
TÖKÉLETES A HARMÓNIA.**

**MEGÚJULT
BEMUTATÓTERMÜNKBEN
várjuk
szeretettel!**

JOSKO
naturholzböden
by trapo®

ÚJ ÉS CSAK A JOSKONÁL: A JOSKO SMART MIX

Ablak, bejárati és beltéri ajtó valamint padló anyagban, színben egymással összehangolva.

A hagyományos kézműves tudás alapján kiválasztott fajtáknak és megmunkálásnak, valamint a nemes olajok alkalmazásának köszönhetően, az egyes elemek egyetlen kellemes élettérre egyesülnek - a padlótól a lábazaton és lépcsőkön keresztül az ablakokig, beltéri és bejárati ajtóig. Így teremt a Josko Smart Mix harmóniát, amelyben évtizedek múltán is garantáltan jól érzés élni. És mivel mindez egy helyről származik, időt és pénzt spórolhatunk. Egyszerűen tökéletesen szép, egyszerűen JOSKO.

JOSKO SZALON
1138 Budapest, Népfürdő utca 3/a
Információ: +36 30 430 8064
+36 30 480 9830 v +36 1 445 4600
E-mail: info@joskoszalon.hu
www.joskoszalon.hu

GANZ SCHÖN JOSKO.

josko
FENSTER.TÜREN.BÖDEN

KRÜLLUNG
ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA

AZ ELŐZŐ OLDALAHON BEMUTATOTT
HIS-SVÄB-HEGYI VILLAÉPÜLET
ÁRNYÉKOLÓSZERKEZETEIT CÉGÜNK -
A KRÜLLUNG HFT - TERVEZTE ÉS
HIVITELEZTE

ÁRNYÉKOLÓK

ALUMÍNIUMBÓL | TEXTILBÓL |

FÁBÓL | KERÁMIÁBÓL | KÖVBŐL |

ROZSDAMENTES ACÉLBÓL |

MŰANYAGBÓL | ÜVEGBÓL

NÉHÁNY REFERENCIÁNK

MTA | AUDI | RICHTER

MERCEDES | TEVA | PROVIDENT

PANNONHÁLMI APÁTSÁG | BÁLNA

BOSCH | GRESHAM | DM KÖZPONT

HUNGAROCENTROL

KRÜLLUNG HFT

1033 BUDAPEST, REMÉNYI EDE U. 2.

+36 1 362 2750

WWW.KRULLUNG.HU

FOTÓ | PALHÓ GYÖRGY

KONYHAI PULTELSZÍVÁS PROFESSZIONÁLIS MÓDON

interni

Budapest

BORA

1051 Budapest, Vigyázó Ferenc utca 3.
+36-1-269-07-08
info@internibudapest.hu
www.internibudapest.hu

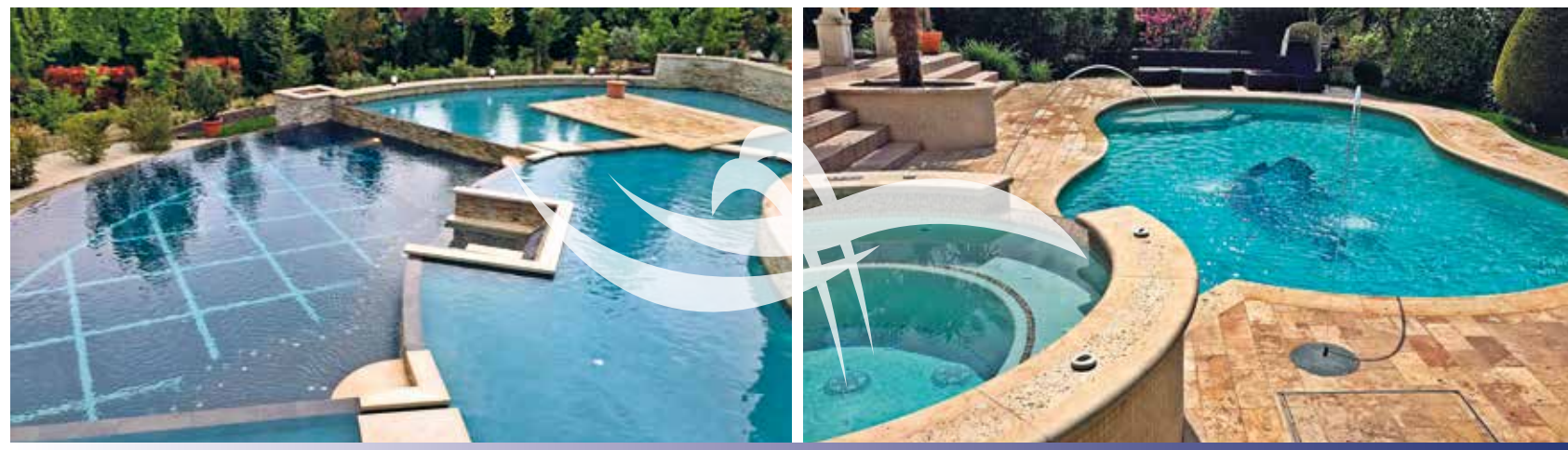
Unique swimming pool design and construction

Exklusive, egyedi- és látványmedencék tervezése és építése

PoolDesign.hu

www.pooldesign.hu
+36 30 474 4479
pooldesign.hu@gmail.com

- *Enteriőr*
- *Életmód*
- *Trend*

MEGJELENT AZ

OCTOGON DECO, KERESSE

AZ ÚJSÁGÁRUSOKNÁL!

KITELJESEDÉS FELÉ

Átadták a Váci Greens B épületét

Szöveg **KOVÁCS PÉTER**
Építész **TIBA JÁNOS, KIRÁLY ZOLTÁN**
Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

Hogy válik egy irodaház-együttes a városszövet revitalizációját elősegítő építészeti jellé? Milyen módon képes egy architektúra a környezetének karakterét is megváltoztatni? Az utóbbi évek egyik legnagyobb irodaház-beruházása, a Váci Greens szép példája annak, hogy miként tud egy épület önmagán túlmutatva szemléletalakító tényezővé válni a közege számára.

Végighaladva a Váci út külső – Árpád híd utáni – szakaszán, az ember egy igen heterogén „városszövetben találja magát”. Egyfajta átmenet ez, amelyben a belvárosi bérházak struktúrája szép lassan megszűnik, és a kertvárosi jelleg kerül egyre inkább előtérbe. A terület emellett nem bővelkedik olyan ikonikus, építészeti értelemben vett jelszerű architektúrákban, amelyek képesek a környezetet átformálni és meghatározni. Hogy a Váci Greens irodaprojekt több értelemben is a formálók közé tartozó épület-együttes, azt az utóbbi évek tökéletesen megmutatták. A hat tömbből álló irodaház-komplexum felépítése és átadása fokozatosan történt/történik, az A épület (OCTOGON 2014/3) és a C épület (OCTOGON 2015/6) után a közelmúltban a bérlők birtokba vehették a „legnagyobb testvérnek” számító B épületet is. A belga Atenor

Group beruházói gesztusa sikeres volt, hiszen a már felépült épülettömbök igen gyorsan bérelőre találtak, a B épületet pedig már 60 százalékan bérbe vette a GE Infrastructure Hungary Holding Kft.

A Váci igen forgalmas út a budapesti közlekedésben, a mellette elhelyezkedő kertvárosi közeg számára ez adott esetben komoly zajterheléssel is járhat, amely nagyban csökkenti az ott lakók komfortérzetét. Hogy az épületegyüttesnek a környezetre is kiemelkedő hatása van, azt jól mutatja, hogy egyfajta térfalként is működik, amely a mögötte álló házakban lakók számára épp az út felől érkező hanghatásokat tudja nagymértékben lecsökkenteni. Nem véletlen, hogy az A és jövőben felépülő D épület között végighaladó passzázs némileg eltolva fut tovább, az egyes részek tehát takarásban vannak, így a tér-

fal-jelleg még hangsúlyosabban képes működni.

Mindhárom már elkészült épület vezető tervezője Tiba János és Király Zoltán (TIBA Építész Stúdió Kft.) voltak (a teljes projekt építészeti terveit a TIBA Építész Stúdió Kft. jegyzi), így módon észrevehető egy nagyon finom és elegáns esztétikai reflexió, amely az architektúrák között kibontakozik. Az alapvetően kubus-jellegű irodaépületek részint a nyílászárók és a homlokzati burkolat által tagoltak, finom ritmikusságuk nagymértékben szervezi a külsőt. Lényegében kettős burkolati megoldással találkozhatunk mindhárom épületen, egyrészt a több színből álló kerámialapos osztással, amelyet a nyílászárók ritmikája tesz harmonikussá, másrészt pedig a homogén, fehér homlokzati részekkel. A tervezés során kiemelt szempontként, vezérelvként volt jelen, hogy egy ilyen méretű archi-

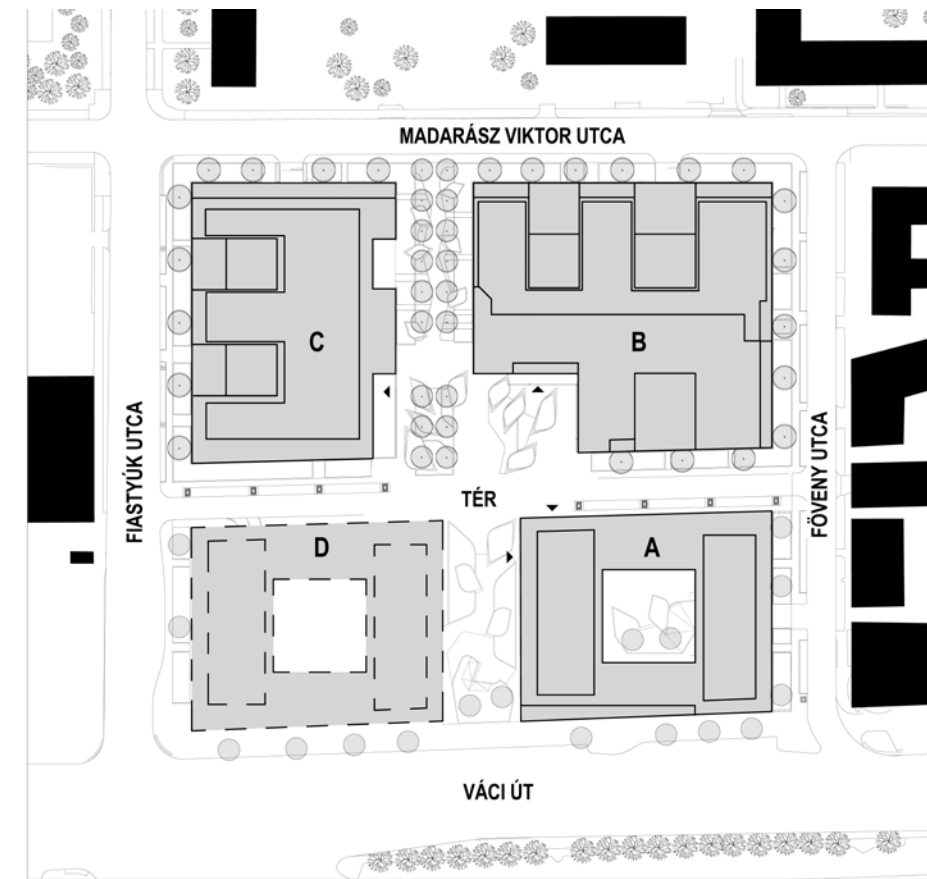

A Váci Greens irodaprojekt több értelemben is a környezetformáló épületegyüttesek típusába tartozó

Szemléletalakító tényezővé vált épületkomplexum

- ▲ A különböző időszakokban kiviruló növényzet, az egyedi utcabútorok mind részei a közösségi tér megszervezésének
- ◀ Az irodaépületek egyfajta térfalként is működnek, felfogják a közlekedés zaját

tektúrát milyen módon lehet egyúttal hozzáilleszteni a kertvárosi építészeti, táji szövethez. Ennek mentén született meg az a koncepció, hogy a belső térre néző homlokzat, illetve a C és B épület közötti passzázs felé néző egy részén a kerámialapos burkolat jelenik meg, a hátsó traktusban viszont már a fehér vakolat az uralkodó, amely egyfajta átmenetet alkot a földszintes családi házak irányában. De nem csupán ezekben a megoldásokban jelenik meg ez a mediális sajátosság, hanem a kubus megtörsében is. Ha ugyanis a Madarász Viktor utca felőli homlokzatra pillantunk, azonnal észrevehető, hogy az „egysíkú” lendület megtörik és három kisebb tömbre tagolódik. Lényeges ez a léptékváltás, mert elősegíti ugyanazt az átmeneti jelleget, amely a homlokzati kialakítás kapcsán is hangsúlyos.

A Váci Greens beruházói a projekt nevéhez hűen lényegesnek tartják a környezet-tudatos technológiák intenzív alkalmazását. Ennek köszönhetően a B épület a nemzetközi BREEAM-szabvány excellent (vagyis kiváló) minősítését kapta meg.

A harmadik blokk befejezésével kialakult az az épületek által közrefogott térrész, illetve átjáró, amely kulcsfontosságú nem csupán az ott dolgozók, hanem a környék lakói számára is. A zöld felületek, a heterogén és különböző időszakokban kiviruló növényzet, az egyedi utcabútorok mind részei egy olyan közösségi tér megszervezésének, amely alkalmat nyújt a kikapcsolódásra, akár szabadtéri koncertekre és egyéb programokra és találkozókra. Az épületrészek között haladó Bence utca egészen a Rákospatakig ér, összekapcsolva így az egyes területi egységeket, de ez a térszituáció a kerékpáros közlekedésnek is helyet biztosít. Mivel az irodaházakban speciális, kétszintes kerékpártárolókat is kialakítottak, így azok a dolgozók, akik ezt a közlekedési formát választják, nyugodt szívvel és támogató közegben tehetik ezt. Rendkívül előremutató az a fajta szemléletmód, amely nem a haszonszerzést és az önérdéket helyezi előtérbe, hanem teret biztosít a zöld gondolkodásnak, illetve a környező lakosság életvitelére is jó hatással van.

Beruházó:
Atenor Group
Vezető építész tervezők:
Tiba János, Király Zoltán (TIBA Építész Stúdió Kft.)
Építésszek:
Beczner Balázs, Erdei István, Mészáros Mária, Deák Adrienn, Csikai Barna, Gara Olívia, Kovács Gergely, Honti Viktória, Matúz Melinda, Kőszeghy Flóra, Buzder-Lantos Zsófia, Lourdes Marciano
Tájépítész:
Balogh Péter István Phd, DLA;
Major József (s73 Kft.)
Kivitelező: **Market Építő Zrt., Market Csoport**
Átadás éve: **2016**
Volumen: **24 500 m²**

Az alapvetően kubus-jellegű irodaépületek részint a nyílászárók és a homlokzati burkolat által tagoltak, finom ritmikusságuk nagymértékben szervezi a külsőt

A jövő trendjei a Váci úton

ÁTADTÁK AZ ATENOR GROUP LEGÚJABB FEJLESZTÉSÉT

Magyarország legnagyobb irodapark-fejlesztésének, a Váci Greens irodakomplexumnak a harmadik épületét adták át március elején, Budapesten, a Váci úton. A teljes komplexum építészeti terveit a TIBA Építész Stúdió jegyzi. A most átadott „B” épület 6 szinten, 24 500 m²-nyi irodaterületet kínál a bérlők számára. Az épület nivóját, a munkakörnyezet színvonalát egyértelműen tükrözi, hogy az új épület 60 százalékát a nemzetközi nagyvállalat, a GE Infrastructure bérelte ki még az átadás előtt, a „B” épületben így 4000 magasan kvalifikált szakember dolgozik az átadás óta.

Az Atenor Group ingatlanfejlesztéseihez tartozó, saját forrásból finanszírozott Váci Greens már megvalósult épületeinek homlokzatai a különleges faktúrájú kerámialapok révén szinte minden napszakban más vizuális játékot mutatnak. Persze egy épület jóval több, mint látványos homlokzatok által határolt ergonomikus terek összessége. A korábban átadott BREEAM Excellent minősítésű épületek olcsó

üzemeltethetőségüknek és alacsony energiafelhasználásuknak köszönhetően hamar óriási népszerűsége tettek szert a piacon. A talajhő hasznosításával például a számítások szerint évente várhatóan 7-8 hónapon át nem kell külső energiát igénybe venni sem a fűtéshez, sem a hűtéshez. „Azt tapasztaljuk, hogy vezető világcégek körében nagy a kereslet a modern, energiahatékony és környezettudatos irodaépületek iránt. Mi már a fejlesztés kezdetekor, a gazdasági válság időszakában azonosítottuk ezt a várható trendet, és minden épület fejlesztése során a legkorszerűbb berendezésekben, tágas központi terekben és zöld területekben gondolkoztunk.” – összegez Borbély Zoltán, az Atenor ország igazgatója.

A brüsszeli tőzsdén jegyzett Atenor csoportnak jelenleg 15 futó projektje van Európában. A 100 éves múltú, 30 éve aktív az ingatlanfejlesztő szektorban. Ez idő alatt több mint 30 kiemelkedő volumenű fejlesztést valósított meg Brüsszelben és Luxemburgban. Az Atenor Gro-

up által fejlesztett projekteket multinacionális cégek mellett olyan elismert szervezetek vették bérbe, mint például az Európai Bizottság és a Belga Királyság Pénzügyminisztériuma. A cégcsoport közép-európai képviselőit 2007-ben hozta létre, kiemelten Magyarországra és Romániára összpontosítva. A vállalat 2008-tól kezdődően Budapest egyik legnagyobb irodafejlesztését valósítja meg: a teljes Váci Greens irodakomplexum 6 épületből áll majd, és eléri a 135 000 m² teljes bérbeadható területet.

Atenor Group Hungary Kft.
1138 Budapest, Váci út 117-119.
Tel.: (+36-1) 785 5208
Web: www.atenor.hu

ATENOR
ACTING FOR CITIES

Innovatív megoldások, komplett homlokzatok

SCHAL-TECH KFT.

Elkészült Budapest egyik legnagyobb irodaépület-komplexumának, a Váci Greensnek a harmadik („B”) tömbje, melybe már be is költöztek a bérlők.

A „C” épület komplett külső héjazatának kivitelezése után a „B” épület külső homlokzatainak kivitelezési munkáival is a Schal-tech Kft. bízta meg. A Beruházó Atenor Group részéről ez különleges bizalmat és elégedettséget jelentett.

Az évszázados tapasztalattal rendelkező belga ingatlanfejlesztő cég egész Európa-szerte épít kiváló minőségű irodaházakat, így a Váci úton is magasra tette a mércét.

Az „A” kategóriás épület korunkat megelőző környezettudatos szemlélet jegyében épült. A magyarországi általános építési szokásoktól eltérően nem egy generálkivitelező fogta össze az építkezést és osztotta fel a munkát a szakcégeknek, hanem az építető a kiemelt munkarészekre közvetlenül szerződött le. Az ilyen szerződések a nyugat-európai országokban sokkal gyakoribbak, mint nálunk, különösen ha a beruházó képzett szakembergárdával rendelkezik és az épület legfontosabb alkotóelemeinek legkisebb részleteit is át szeretné látni, mint például az épület külső homlokzatát.

A „B” épületnél a homlokzat a Váci út felőli frekventáltabb oldalon függőnyfalakból és szerelt greslap-burkolatokból, a Madarász Viktor

utca felőli oldalon pedig a költségek optimalizálása alapján szalagablakokból és hőszigetelő vakolatú falfelületekből készült. A Piazza felől impozáns, kétszintes függőnyfal hívogat az irodaház lobbijába, ahová két tisztaüveg-forgóajtón juthatunk be. A „B” épület homlokzatai építésének része volt az attika, üvegkorlátok, acélkorlátok építése is, minden, amit egy szemlélő kívülről lát a házon.

A homlokzat elemei Magyarország egyik legmodernebb alumínium nyílászáró gyártóüzemében készültek. A Schal-tech Kft. szakembergárdája a többéves tapasztalatának és gyakorlatának köszönhetően mérnöki pontossággal gyártja és építi be az alumíniumablakokat, -ajtókat, függőnyfalakat. Ugyanezzel a pontossággal és precizitással tervezi meg és koordinálja a szerelt homlokzatokat és kapcsolódó elemeket.

Rövidebb építési idő = költségmegtakarítás. Napjainkban egyre lényegesebb szempont az új technológiák alkalmazása az építési idő csökkentése érdekében. Az elemekből, állvány nélkül épülő homlokzat csak magas házaknál térül meg, ezért a Váci Greens „C” és „B” épületnél más eszközökhöz kellett nyúlni.

A homlokzat versenyeztetése és a nyertes Vállalkozó kiválasztása időben, a vasbetonszerkezet építésének elkezdését köve-

tően megtörtént. A gyártmánytervezésre és előkészítésre elegendő idő volt és a vasbetonszerkezet épülésének ütemében előgyártásban elkészültek a függőnyfalak, szalagablakok és homlokzatburkoló elemek. Az épület betonszerkezetével párhuzamosan épültek a nyílászárók, két szinttel lemaradva. A sikeres munkafolyamathoz a szerkezet- és homlokzatépítő cégek rendkívül fegyelmezett együttműködésére és a munkabiztonsági előírások szigorú betartására volt szükség.

A szervezés eredményeképpen az építési idő három hónappal rövidült, mindez természetesen nem a minőség rovására. Az organizációhoz és az ütemtervek felállításához szükség volt az Atenor Group több évtizedes nemzetközi tapasztalatára. A sikeres munka eredményeképpen a projekt 2016-ban folytatódik a „D” tömb építésével. Schal-tech (x)

SCHAL-TECH
Homlokzattervezés

Cégünk vállalja irodaépületek, csarnokok, társasházak, erőművek, villamosítását.

Elosztó-berendezések gyártását, telepítését.

Gyengeáramú rendszerek kiépítését.

Gépészeti rendszerek vezérléstechnikáját.

Kérjen árajánlatot munkatársainktól!

e-mail: info@centervill.net

Centervill
KFT.
www.centervill.net

3000 Hatvan, Pintér István utca 893/69. hrsz. • Tel.: 06 37 349 128 • Bolt tel.: 06 37 344 063

ENSI
Épületgépészeti kivitelezés 2.000m² felett.

www.ensi.hu

STRANDOLÁS

Az Archikon Építésziroda tervei alapján újul meg a Palatinus

FARSANG
BARBARA
ROVATA

1919-ben nyitották meg a Palatinust, mely Budapest első szabadtéri fürdője volt, két évvel később nagy-medence, kisebb hideg és meleg vizes medencék létesültek. A fürdőépületeket Arvé Károly és Nagy Márton tervezték. 1936-ban az avulás és a megnövekedett igények miatt bővítés történt: a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által kiírt tervpályázat első díját Janáky István és Masirevich György kapták.

◀ A beruházás három részből áll: az első a Janáky-féle főépület rekonstrukciója

▼ Pekáry István nagyméretű szekkó falképe a bejárat csarnokban

Az új főépület Janáky István tervei alapján épült fel 1937-38-ban. A sétány mentén elhelyezkedő, egyemeletes, lapostetős öltöző-épület két téglalap alaprajzú tömegből áll, melyet az utca felé nyitott, körpilléres, két szint magas, a belső oldalán galériás előcsarnok kapcsol össze. Pekáry István nagyméretű szekkó falképe a bejárat csarnok emeleti szintjén (a téma *Dál-kisasszonyok násza* Ady Endre verse alapján), valamint Csorba Géza *Napozó nő* szobra is ekkor készült el. 1940-43-ban szociális helyiségeket építenek, a női oldalon lépcsőház-átépítés történik és a kerti homlokzathoz toldaléképítményt illesztenek. 1945 után a háborús pusztítások nyomait javítják ki, 1966-67-ben átépítések történnek, melyek átförmálják a főépületet; 1971-ben tartószerkezeti, azt követően pedig – egészen a máig tartó időszakig – további, különféle beavatkozások történtek. Az elmúlt évek nyilvánvalóvá vált, hogy az épület a leromlott állapotokán megkívn egy komolyabb, átfogó felújítást.

▲ Fedés a termálmedence felett

◀ Tervezik egy új büféépület felépítését is

A jelenlegi nyári nyitvatartású strandfürdő felújítása során a cél a teljes éves üzemeltetés megvalósítása. A terveket az Archikon építészeti jegyzi. A beruházás három részből áll: az első a Janáky-féle főépület rekonstrukciója, a déli szárnyban termálfürdő létesítésével, a második a jelenleg nagyrészt használaton kívüli éttermi épület átépítése, illetve a medencelefedés. A beruházás első üteme az északi szárny öltözői, a mostani, a többi része a 2017-es szezonra készül el.

A FŐÉPÜLET A tervezett módosítás során a műemléki szempontok figyelembevételével a tervezők az eredeti, 1938-as állapot visszaállítására törekedtek, ez magában foglalja például a Pekáry-kép rekonstrukcióját is – Pólya Iván kő-mozaiája remélhetőleg hiánytalanul kibontható és restaurálható lesz, előtte a csobogót és virágtartót is rekonstruálni tervezik. Az épü-

let tömege gyakorlatilag az egykori állapothoz hűen állítható helyre. A déli szárny esetében a vakolatarchitektúra helyett az eredeti Janáky-féle koncepciónak megfelelően nyerstégla (és beton) felületek alakíthatóak ki.

PALA-TERASZ - ÉTTEREM ÉS BÜFÉÉPÜLET A meglévő éttermi épület a teljesen leromlott állaga miatt nagyrészt használaton kívüli, a strandon sok a kis büfé-bódéépület. Az építetők cél egy önálló büféépület létrehozása, a Margitszigetre vonatkozó előírások szerint az új épület a régi helyén valósítható meg, ez pedig meghatározta az alaprajzi kontúr. A funkcionális cél a földszinten a fogyasztótér medencék felőli tájolása, az emeleten (ahonnan már átlátás van a budai oldalra) pedig a kétirányú tájolás. Az építészeti koncepció egy könnyed, vidám strandhangulatú épület létrehozása volt.

MEDENCELEFEDÉS Az északi termálmedence felett korábban egy Janáky által tervezett vasbeton lefedés állt. Időközben ezt elbontották, a medencét is átalakították, így az eredeti újraképzése nem volt lehetséges. A tervezett medencelefedés koncepciója: a szükséges esővédő és árnyékoló funkció és a termálvizes strandkörnyezet határozta meg a konstrukció diszpozícióját, méreteit, formai megoldásait és anyaghasználatát egyaránt.

Mit felejtettünk eddig a raktárban?

Szöveg **UHL GABRIELLA**
Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

A ZSIDÓ MÚZEUM ÉS LEVÉLTÁR 100! CÍMŰ ÚJ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSÁRÓL

A Zsidó Múzeum és Levéltár alapításának centenáriumát nem szokványos módon ünnepli, nem zajos díszelőadást rendez(ett), hanem valóban kihasználva a jubileumban rejlő társadalmi-kulturális megújulási elvárást és lehetőséget, radikálisan kérdez rá a gyűjtemény, mint az emlékezés intézményrendszere szerepére. Teszi ezt a már nem is annyira az „új muzeológia” gyakorlatának alkalmazásával összeállított új állandó kiállítás keretében. Ennek megfelelően szakít a korábbi tárgybemutatói eljárással, amikor kizárólag a vallási kegytár-

gyak bemutatására, azok szakrális-esztétikai értelmezésére koncentrált, itt most a szociológiai értelemben tágran értelmezett közösség létmódjáról, kötődéseiről mesélnek a tárgyak, a tárgyakon keresztül pedig az azokat használó emberek. Kihasználva a hagyományos a történetmesélésre koncentráltó narratívát konstruálja meg a tárgyak mögöttes történetét, mindazt a befektetett munkát, az atmoszférát, amelynek elképzelésére minden látogató szabad teret kap. Tulajdonképpen minden egyes, a szintén finoman és átgondoltan megújult kiállítási ins-

Műtárgybarát, variábilis installáció született, ami három alapelemből áll: fém tartószerkezetből, panelrendszerből és információs felületből

A kiállítás rekonstrukciós-kísérlet, hiszen a kurátorok célja az, hogy visszaadják a tárgynak a rendszer-váltás előtt elhallgatott történetét

Ez a tárlat szakít azzal a hagyománnyal, ami szerint egy zsidó múzeum kizárólag a holokauszt emlékeit és ezüst kegytárgyakat gyűjt

tallációban bemutatkozó tárgy egy-egy prousti madeleine sütemény, amely önmagában képes beindítani az emlékezés összetett folyamatát.

Tulajdonképpen közösséget teremt, fiktív, de releváns módon írja újra a hétköznapiakat, azt az időkeretet, amelyben a közösség létezett, belesimult és elkülönült a társadalmat építő nagyobb közösségtől. A hangsúly a belesimulásra helyeződött át a korábban elsősorban a vészkorszakot kiemelő drámai beszédmódról, vagyis áttér a tárlat a csendes, ám sokszínű hétköznapiakra, amikor a kegytárgyak mellett

“A megújult kiállítási installációban bemutatkozó tárgy egy-egy prousti madeleine sütemény, amely önmagában képes beindítani az emlékezés összetett folyamatát.”

a zsidóság a szélesebb értelmezésű kulturális életben vitt szerepét mutatja be. Bischitz Johanna portréját idézem ide példaként, aki következetes és felelősségteljes magatartásával a jótékonyág korszerű szervezeti megújításával az egész 19. század végi „magyar” társadalomnak mutatott példát, olyat, amelyet az akkori emlékezőskultúra is emléktárgyakba (emlékszobor) megőrzésre érdemesnek tartott, hiszen nőként elsőként kapott szobrot Magyarországon. Az elkülönülés helyett a nyitottság, a szellemi mozgékonyág mutatkozik meg a kiállításban, amely a zsidóság eddigi

önreprezentációja szempontjából is radikálisan új felfogást mutat. Radikalizmusa a felejtés-értelmezésben van: arra kérdez rá az új tárlat egésze, hogy mit hagytak ki eddig akkor, amikor a gyűjteményről, annak prezentációjáról gondolkodtak? Mely tárgyak hevertek eddig a raktárak mélyén, és miért? Mik azok a vakfoltok, amelyek a közösség történetének értelmezésében keletkeztek, és keletkezhetnek a tárgyi reprezentáció korábbi gyakorlata miatt. (Kurátor: Toronyi Zsuzsanna; Kiállítási installáció: Kiss-Gál Zsuzsanna)

Közösségépítés

ELKÉSZÜLT AZ ÓBUDAI ZSINAGÓGA REKONSTRUKCIÓJÁNAK ELSŐ ÜTEME

Szöveg **UHL GABRIELLA**
A rekonstrukció
felelős tervezője: **SZÉCSI ZSOLT**
Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

Műemlékek rekonstrukciója kapcsán legelőbb a szakmai szempontok kerülnek vizsgálat alá, az anyaghasználat,

az eredeti tervek követése, a környezetbe illeszkedés a diskurzus témái. Ami az Óbudai Zsinagóga felújítása

kapcsán történt viszont valódi közösségépítés. A szó legszorosabb értelmében is, hiszen a rekonstrukciós

munkálatokból kivették részüket a hívók is, ám a műemlékvédelmi állagmegóvásnál jóval mélyebb szellemi

kötélék épült ki a „ház” és az azt birtokba vevő, 21. századi zsidó közösség között.

▼
Külső jegyei alapján
klasszicista épület

Mielőtt a közösségi tér megújításáról értekez-nénk, rövid történeti összefoglaló kívánczik a zsinagóga múltjáról. Az Óbudán, vagy, ahogy a zsidó lakossága évszázadokon keresztül hívta, Alt-Ofen, illetve Oven Joson területén letelepült zsidókról 1349-ben születtek először írásos fel-jegyzések, de az akkori közösségről konkrétumot keveset lehet tudni. Mária Terézia rendelkezései a város periferiájára kényszerítették a zsidókat, így Óbudán a földesurak védelme alatt fejlődhettek az újkori közösségek. Először a 18. század elején kaptak engedélyt az óbudai zsidók kőtemplom építésére. Az itt meg-

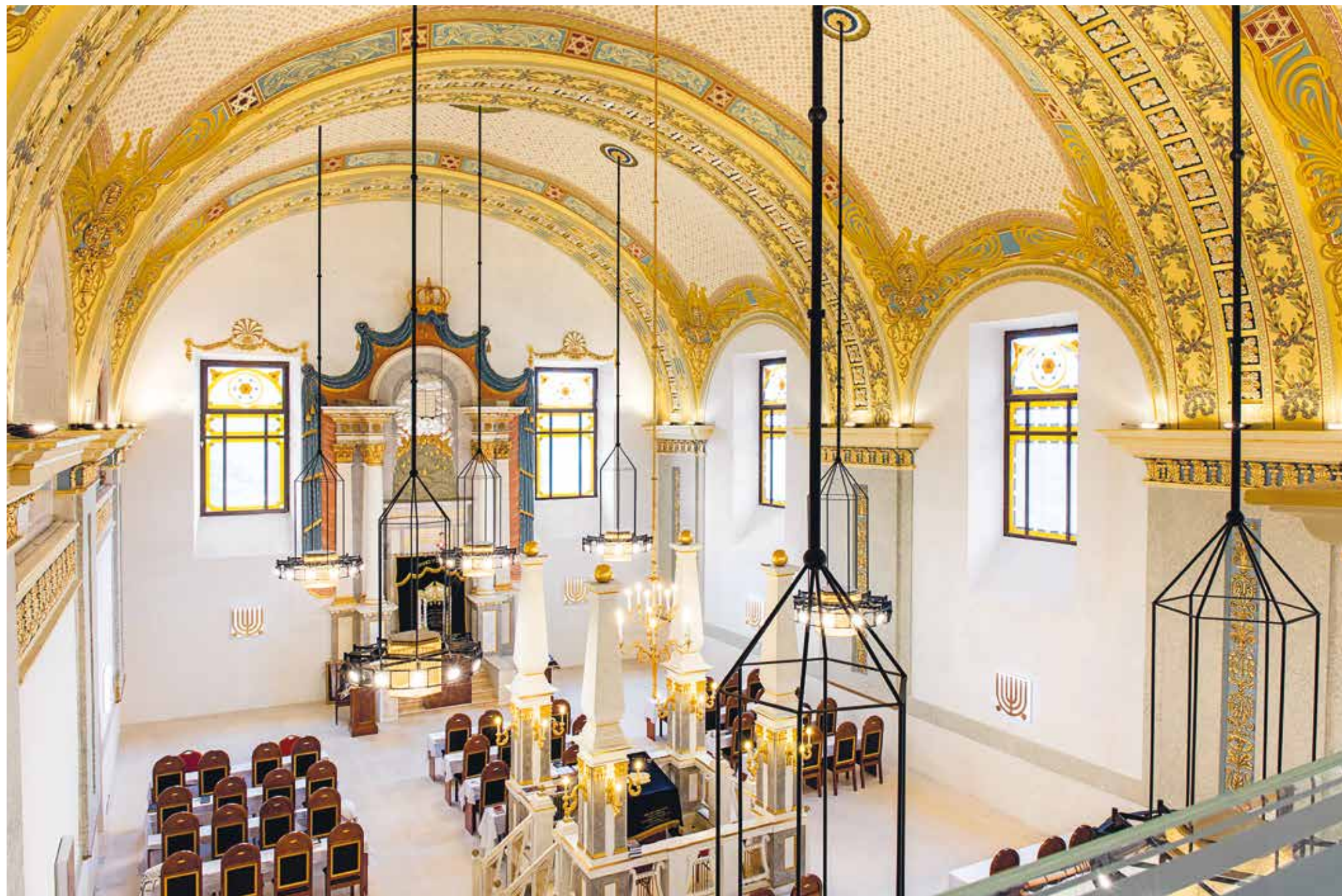
telepedett közösség nyilvános istentiszteleteket tarthatott, tagjai ingatlanokat szerezhettek, belügyeiket saját bíróságuk ítélete szerint rendezhették és kóser bort, illetve húst mérhettek. Annyit tudunk az egykori építkezésekről, hogy Óbuda első, nagyobb méretű zsinagógája 1732-ben már biztosan állt a mai épület helyén. 1767-69-ben újjáépítették a templomot, Nepauer Máté tervei alapján, s az elkészült épületet 1769-ben avatták fel. 1770-es években jótékonsági egyletet és kórházat is kialakítottak, iskolát is működtettek. A közösség 1820-ban kezdett ismét hozzá a zsinagóga felújításához, átépíté-

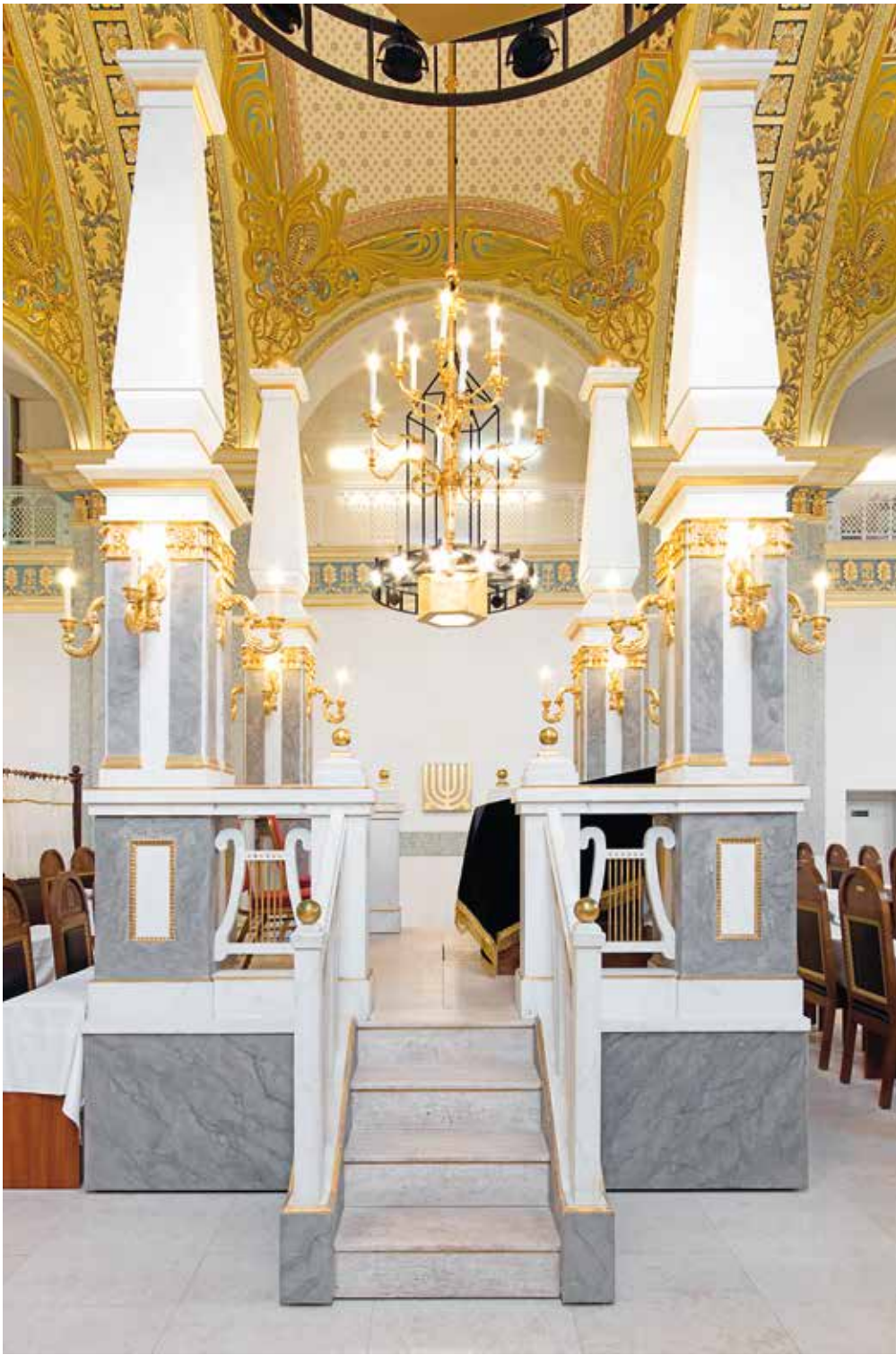

◀
A múlttal való szembesü-lés közben kibontakozik egy modern közösség eszméje

▼
Kiváló szakmai együttműködés keretében születik újjá az Óbudai Zsinagóga. A világítótesteket Somlai Tibor tervezte

séhez, Landherr András tervei alapján. A külső jegyei alapján klasszicista, de belső terében barokk jegyeket viselő zsinagóga új déli homlokzatot, illetve oszlopos előcsarnokot és tető-szerkezetet kapott. A templomot 1900-ban res-taurálták, ekkor szecessziós stílusra alakították át a belső tereit. Az épület korának egyik leg-impozánsabb alkotása, a Habsburg Birodalom legnagyobb zsinagógája, egyben egész Euró-

beivódtak a falakba, ezáltal a rekonstrukció a falak, a tárgyak oral history-jaként szintén értelmezhető. A múlttal való szembesülés közben kibontakozik egy modern közösség eszméje, olyan új funkciókkal töltődik fel a ház, amely elengedhetetlen a közösség továbbéléséhez. Re-konstruálódik a közösség a 21. századi morális értékrendben, a változó kulturális és társadalmi közegben. A megújult funkciójú terek finom elmozdulása mutat rá arra, hogyan lehetséges integrálni a korszerű építészeti elemeket a hagyománnyal úgy, hogy egy valóban működő, élénk közösség helye teremtsődjön meg. Nem a múlt rideg, távolságtartó fenséges csodálata, hanem a hit mindennapi, szinte banálisan érzélem gazdag, sőt élmény gazdag, emberközpontú átélése a cél. Az emlékművek tulajdonképpen a felejtés helyei, mert kifogy belőlük az élet. Az Óbudai Zsinagóga úgy büszke a múltjára, hogy közben rekonstrukciója során elérhető teret teremtett az őt használó közösség számára.

►
Belső terében
barokk jegyeket visel
a zsinagóga

◄
A templom fő tere
a bimával

Óbudai Zsinagóga - építészeti rekonstrukció - I. ütem
Megbízó:
Köves Slomó (EMIH)
Felelős tervező:
Szécsi Zsolt
A zsinagóga-rekonstrukció művészettörténésze:
Dr. Farbak Péter
Restaurátor:
Velledits Lajos
Belsőépítész, csillárok tervezése:
Somlai Tibor
Belsőépítész (II. ütem):
ifj. Kövessy Szabolcs, Benson Marcell

pa egyik legszebb zsidó imahelye lett. Az 1950-es évek végén államosították az épületet. Ezt követően többször váltott funkciót, menedékháznak, múzeumnak és a Magyar Állam által működtetett TV-stúdióként is használták. A zsinagóga 2010-ben nyerte vissza eredeti rendeltetését, az EMIH birtokba vette az épületet és megkezdte a felújítást.

A rekonstrukció azonban nem kizárólag az építészeti elemek megújítására vonatkozott, hanem – talán elsősorban – a közösségépítésre. Miközben az épület múltjának feltárása történt, a korábbi funkciók ráaggatott építészeti elemeinek eltávolításával, folyamatosan tárult fel a korábban hitéletet folytató emberek múltja is, a hol vidám, hol szomorú történetek

◄
A tető felújításához
PREFA 29x29 alumínium
tetőfedő rombuszt
alkalmaztak P.10 antracit
színből. Kivitelező:
Puskás Művek Kft. (Fotó:
Wolfgang Croce/PREFA)

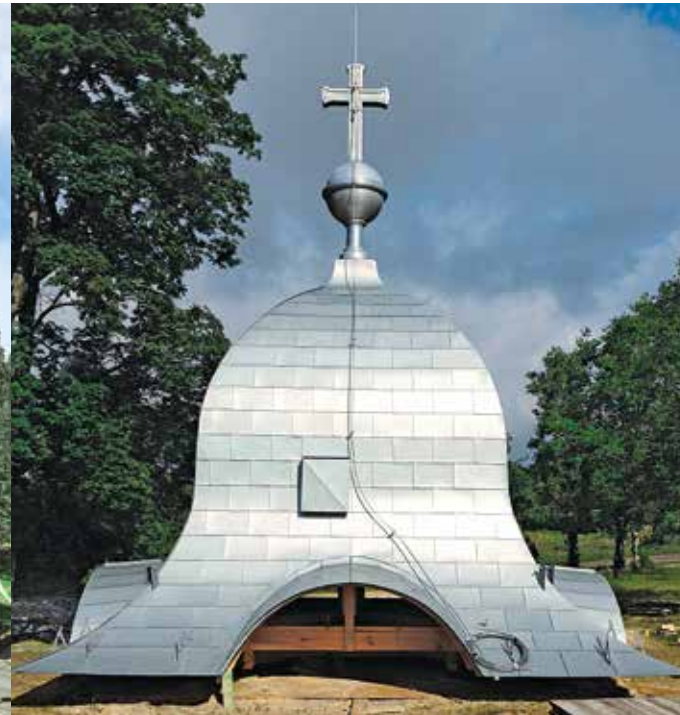
Alle Bevásárlóközpont

Autóklub Irodaház

Óbudai Zsinagóga

Aszódi templom

PUSKÁS MŰVEK KFT.

ÁCS,- TETŐFEDŐ,- BÁDOGOS
MUNKÁK ÉS SZERELT HOMLOKZATOK KÉSZÍTÉSE

Puskás András 30/949-6565

KOMPROMISSZUMMENTES MEGJELENÉS ÉS MINŐSÉG

Tetőfedő rombusz 29x29

70
ÉV
MINŐSÉG
1946 óta

A megoldás a problémáira extrém könnyű

Az ideális tető különleges kihívásokhoz: A rendkívül robusztus, kis formátumú tetőfedő rombuszok a korcolásos technika és a speciális rögzítési rendszer következtében különösen vihar- és időjárásállóak, és extrém feltételek mellett is megállják a helyüket. Csekély, 2,60 kg/m² súlyukkal a PREFA tetőfedő rombuszok nem csak új tető fedésére vagy felújításra szolgálnak, hanem sérülésmentes, régi fedélszékekhez is alkalmasak. A PREFA tetőfedő rombuszsal fedett tetők elegáns felületi struktúrájukkal optikailag is felhívják magukra a figyelmet.

A TETŐFEDŐ ROMBUSZ MŰSZAKI ADATAI

Anyag	bevonattal ellátott, 0,7 mm vastag alumínium Kétrétegű beégetett lakkozás
Méret	290 x 290 mm fedett felület
Súly	2,6 kg/m ²
Tető hajlásszög	min. 22° = ca. 40 %
Alátétszerkezet és elválasztóréteg	min. 24 mm vastag teljes deszkázat; 3,25 kN/m ² mértékadó hőteher felett, illetve a 0. I és II. területi kategóriákban a deszkázatra bitumen alapú elválasztóréteg fektetése szükséges
Rögzítés	1 db hafter tetőfedő rombuszonként = 12 hafter/ m ²

TETŐ & HOMLOKZAT

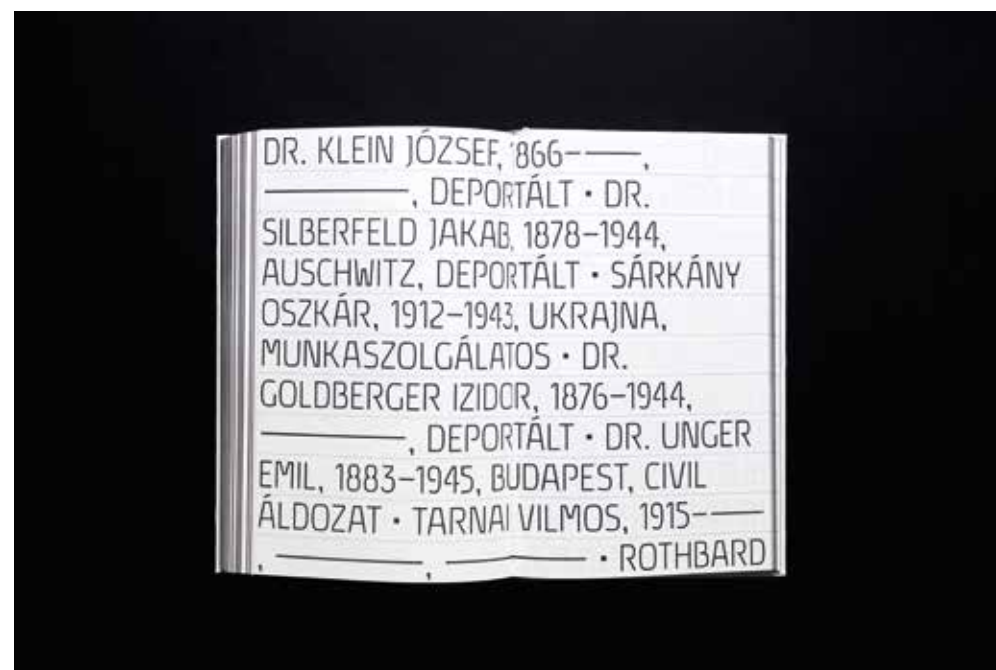
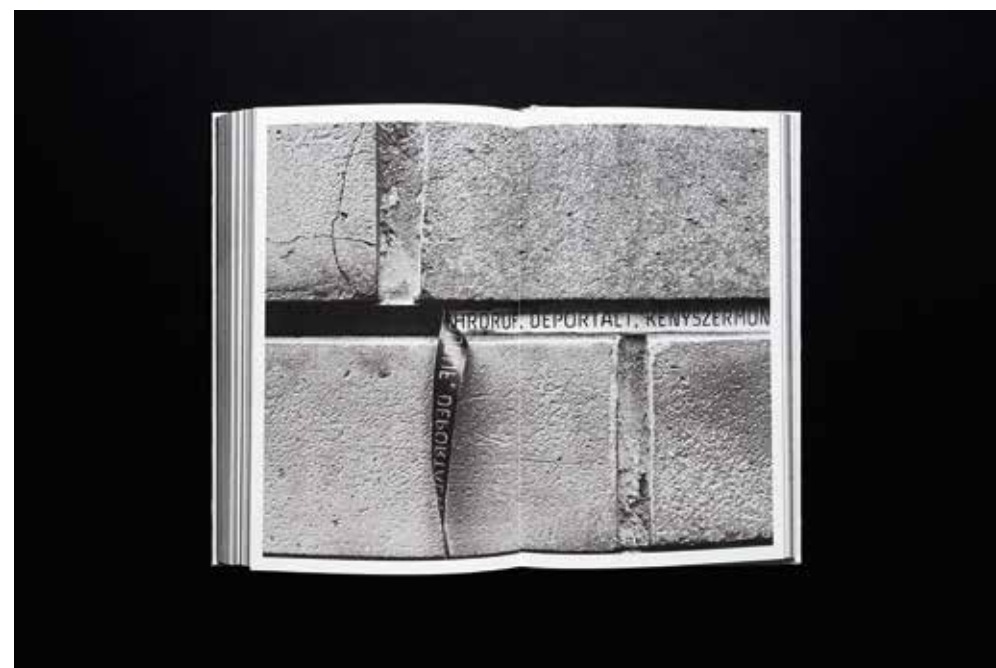
WWW.PREFA.COM

Bevésett nevek

FEKETÉN-FEHÉREN A TREFORT-KERTBEN
FELAVATOTT HOLOKAUSZT- ÉS MÁSODIK
VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰRŐL

Tervező: **POLGÁRDI ÁKOS,
SALÁT ZALÁN PÉTER,
NÉMETH DÁNIEL**
Művészeti vezető: **SALÁT ZALÁN PÉTER**
Betűtípusok: **STANLEY (OPTIMO),
TREFORT GROTESK**
Fotó: **POLGÁRDI ÁKOS**

A Trefort-kertben 2014-ben felavatott emlékmű egyedi felirat-betűit Polgárdi Ákos tervezőgrafikus jegyzi – a betűk Trefort Grotesk néven egyedi betűtípus-elnevezést kaptak. Az emlékműhöz kapcsolódóan Polgárdi Ákos, Salát Zalán Péter és Németh Dániel magyar-angol nyelvű, két verzióban – él-festett és él-véssett – és két színben elkészített kötetpárt terveztek.

Ki-kibukkanó füzőszálak, hiányt reprezentáló üres oldalak, tervezőgrafikai térkísérletek – kétségtelenül különleges, páros kötet született. Az első, fehér borítós – *Bevésett nevek / Emlékek nélkül emlékezni – Tervek és reflexiók* című – kötetet Polgárdi Ákos tervezte. Ebben az emlékműpályázatra beérkezett pályaművekről, a nyertes pályázatról olvashatunk, s az utóbbi teljes dokumentációja, tervei, illusztrációi is láthatóak, majd az elkészült mű fotódokumentációja szintén. Továbbá az ELTE hallgatóinak gondolatai, a tervezőkkel készített interjúk is helyet kaptak a kötetben. Valamint itt láthatóak a Trefort Grotesk típusmintái, az emlékműhöz tervezett karakterkészlet, illetve a felavatás előtt felkerült nevek a fellelhető adatokkal (születés és a halál ideje, az áldozatok elpusztításának helyszíne, körülményeik – deportálás, munkaszolgálat stb.) vagy éppen azok hiányát jelző jelölésekkel kiegészítve.

A második, fekete borítós kötet, a *Bevésett nevek / Az emlékmű felavatásához kapcsolódó konferencia* címet kapta: a megvalósult emlékmű avatásához kapcsolódó, 2014-es konferencia előadásait tartalmazza; a kötetet Salát Zalán Péter és Németh Dániel tervezték.

◀
Páros kötet, él-festett és
él-véssett, tervezőgrafikai
térkísérletek

◀
Felnagyítások, Trefort
Grotesk betűtípus

“AZ ÉPÍTÉSZET ÁLLHAT ERŐS MORÁLIS ALAPOKON”

*Andres Lepikkel
Horváth András Dezső
beszélgetett*

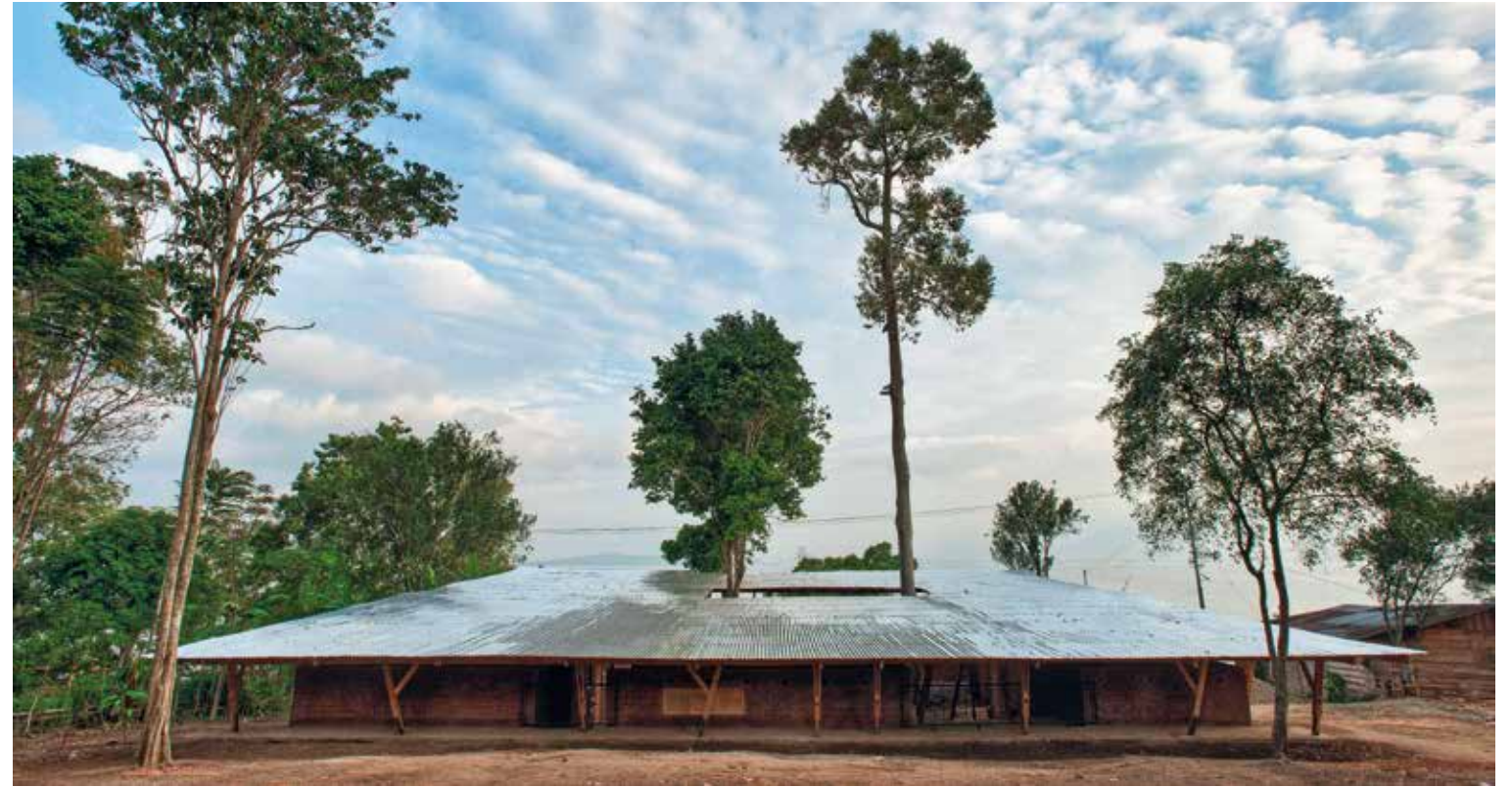
A müncheni Építészeti Múzeum igazgatója 2014-ben nyitotta meg a Think Global, Build Social! című tárlatot a frankfurti Építészeti Múzeumban. A kiállítást több országban újra megrendezték, Budapesten a Goethe Intézet és a Hello Wood közös szervezésében, a FUGA-ban volt látható, idén március végén. A megnyitó után Andres Lepik exkluzív interjút adott az OCTOGON-nak.

Horváth András Dezső: Honnan jött a kiállítás ötlete?

Andres Lepik: Nem hirtelen jött ötletéről van szó, ez egy hosszabb folyamat volt. 2002-ben a Velencei Biennále igazgatója Massimiliano Fuksas volt, tőle származott a kiállítás címe is: „Less Aesthetics, More Ethics” (Kevesebb esztétikát, több etikát). Miután végignéztam a kiállítást, kifejezetten dühös voltam Fuksasra. Egyáltalán miért kell szembeállítani az esztétikát és az etikát? Miért zárnák ki egymást? Miért ne segíthetné ez a két dolog egymást? Ezen kívül a kiállításon nem is láttam semmi újat, csak a szokásos sztárépítések már ismert munkáit. Amikor 2007-ben elkezdtem dolgozni a MoMA kurátoraként, már a fejemben volt, hogy egy olyan tárlatot akarok létrehozni, amely emberközelí és az építészeti kezdeteire utaló projekteket mutat be. A következő évben kitört a gazdasági világválság, ami alapjaiban változtatta meg az építészeti szerepét és egyben alkalmat adott arra, hogy a szociális építészetre irántuk kezdjenek el érdeklődni. A kiállítás végül 2010-ben nyílt meg New Yorkban, azóta megrendezték Frankfurtban és Bécsben, a Goethe Intézet jóvoltából pedig hamarosan Budapest mellett még számos helyre eljuthat a világban.

Magyarországon a szociális építészetről a legtöbben valószínűleg a Hello Woodra asszociálnak, amely a médiában is sokat szerepel és kifejezetten „menő” kezdeményezésnek számít. Mondhatjuk, hogy világszerre egyre „trendibb” a szociális építészeti?

Az elmúlt tizenöt év alapján igen. A sztárépítészetre sokszor jellemző a munkájukban megjelenő folyamatos ismétlődés. Kitaláltak egy egyéni stílust, azt próbálják tűzön-vízen át megvalósítani, miközben az épületeik egy rendkívül szűk elitnek készülnek. A szociális építészeti teljesen

Cassia Coop Training Centre, TYIN Tegneste Architects, Indonézia, fotó: Pasi Aalto

◀ Csoma szobája projekt, Zangla, fotó: Irimiás Balázs

▶ The Green School, bambuszból készült iskolaépület, Bali, fotó: greenschool.org

különbözőek a stílusok, minden épületnél rögtönözni kell, arról nem is beszélve, hogy ezek az épületek csak úgy tudnak létrejönni, ha a helyi közösség és az építészek együtt dolgoznak a helyi alapanyagokból. Ez nem csupán az építészeti jelenik meg trendként, hanem a gasztro-nómiában vagy a divatban is. Talán a válság ráébresztette az fogyasztói társadalom előnyeit élvezőket arra, hogy jobban odafigyeljenek arra, amit létrehoznak és amit „fogyasztanak”. Persze a trendiség önmagában még semmire nem elég. Attól például nem lesz öko-tudatos egy épület, hogy rárakunk a tetejére három napelemet.

Szakmailag profitálhat egy építész abból, ha szociális projektekre kezd?

Szakmailag igen, de nem fog tudni megélni belőle. A legtöbben egyetemeken tanítanak és szabadidejükben foglalkoznak a projektekkal, a saját diákjaikat bevonva. Pénzt pedig pályázatokon keresztül, vagy NGO-kat megkeresve szereznek.

Magyar és külföldi építészhallgatóktól is egyre többször lehet hallani, hogy ki akarnak lépni az elméletekből és valódi, kézzelfogható módon akarnak változtatni az őket körülvevő világon. Lehet ez egy generációs megújulás is a korábbi építészeti trendekkel szemben?

Igen, abszolút. Münchenben is tartok órákat az egyetemen, ami után rengeteg diák jön oda hozzám, hogy hol talál olyan irodát, ami ilyesmivel foglalkozik. Én pedig erre sokszor csak azt tudom mondani, hogy nekik maguknak kell ezeket megcsinálniuk. Viszonylag friss programunk a *Design/Build*, amelynek a keretében a diákok az egyetemen végzik el a projekt előkészületeit és a tervezést, aztán kivisszük őket a helyszínre, ahol a helyiekkel együtt elkezdődik a közös munka.

Van kedvenc projektje a kiállításon látható munkák közül?

Diébédo Francis Kéré építész projektje ilyen. Egy kis faluban született Burkina Fasóban, gimnazistaként érkezett Németországba, ahol taxisorfőként dolgozott. Miután leérettségizett, felvették az egyetemre is, mindeközben dolgozott és küldte haza a pénzt a családjának. Aztán a többi építészhallgató meggyőzte, hogy ne pénzt küldjön, hanem inkább építsen egy iskolát a faluban, ahol a gyerekek megtanulhatnak írni-olvasni, ami által nagyobb esélyük lesz munkát szerezni. Amikor hazament a falujába és bejelentette, hogy ő márpedig agyagból fog építeni, a falubéliek gyakorlatilag hülyének nézték. Idejön Európából és egy ilyen

Quinta Monroy lakásépítési projekt, Chile, építész: Alejandro Aravena; fotók: Cristobal Palma

primitív anyagból akar dolgozni? Pedig neki volt igaza: olyan anyagból kell dolgozni, ami olcsó, könnyen fenntartható, könnyen szállítható. Az iskola építésében mindenki részt vett, a közösség magáénak érezte az épületet, nem egy ENSZ-projektnek, amit ők csak kívülről néznek. Az iskolába aztán annyira sok gyerek akart járni, hogy Kérének ki kellett bővítenie az épületet.

Monoron is hasonló elvek alapján működik a biobrikett-üzem.

Monor remek példa arra, hogyan lehet egy közösségben építésként részt vállalni. A városban található romatelepen számos egyéb probléma mellett állandó nehézség a fűtés a téli hónapokban. A biobrikett-üzemben a helyiek maguknak készíthetik el a fűtőanyagot. Az építésszek

folyamatos kapcsolatban állnak azokkal, akik használják az épületet, és bár sok energiát és időt kellett befektetni, az üzem egyértelműen pozitív irányba lendítette a helyi közösség életét.

Lehet valódi, működőképes eszköze az építészet annak, hogy csökkent-sük a világban lévő társadalmi egyenlőtlenségeket?

Ez egy nagyon nehéz és komplex kérdés. Azt gondolom, hogy az építészet igenis állhat erős morális alapokon. Ha az építésszek létrehoznak egy olyan platformot, ahol meg tudnak egyezni a közös morális alapokban, ha nem feltétlenül az anyagi érvényesülést keresik és ezzel minél többen tudnak azonosulni, akkor lesz változás.

Biobrikett szárító, Monor, fotó: Boczán Zsófia

Edzett üvegfalak,
keret nélküli nyíló
és tolóajtók,
egyedi méretű
zuhanykabinok,
üvegkorlátok és járható
üvegfelületek

DUALGLASS

Egyedi zuhanykabinok:
Mala Garden, Regency, Atlantis,
Aurora, La Riva, Liszkay Pincészet

Tárolók, vitrinek:
Jurisics vár, Aquincum Múzeum,
Szántó Kovács János Múzeum

Üvegportálok:
Vodafone, Dockyard, Játék-Vár

Dual Glass Kft.
2243 Kóka, Nagykátai út 133.
info@dualglass.hu
www.dualglass.hu
70/398-4845

1 DÍJAZOTT LÁMPACSALÁD

Az emberi érzékeléssel és az épített környezetben megjelenő fényhatásokkal folytatott kísérletezés nyomán született meg az *L33* fantázianevű lámpacsalád. A tárgy az A' Design Award világítástechnikai termék és terv kategóriájának győztese lett 2015-ben, a tervező, Mácsi Boglárka számára a formai ihletet a 60-as évek japán építésze adta. A vonalszerű megvilágítást biztosító fényforrás mindvégig rejtve marad, a letisztult forma minden irányból más szerkezetet mutat. A lámpacsaládból prototípusok készültek el: műkö, beton és plexi anyagokból; fényforrása: 12V LED-szalag, meleg fehér fényrel; méret: 320 x 170 x 320 mm. (www.behance.net/boglarkamazsi)

2

MEON

EGY NOMÁD CSALÁD

Fényforrás, amellyel sokoldalúan variálhatjuk környezetünk világítását. Forgassuk kedvünk szerint a lámpaburát a számunkra megfelelő pozícióba! Legyen szó olvasásról vagy csak egyszerűen hangulatvilágításról, a *NOMAD*-ra mindig számíthatunk! A minőségi anyagokkal kialakított tiszta, geometrikus forma öleli körbe a fényforrást. A *MEONIN* Furniture Workshop által készített, Bogár Máté designer által tervezett *NOMAD* lámpasorozat két méretben született meg, fél transzparens akrillók lámparésszel és tölgyfa/kőrisfa lábszerkezettel. (Fotó: Nagy Tibor)

ADDIO L'OMINO CON I BAFFI!

3

93 éves korában elhunyt Renato Bialetti a legendás La Moka kotyogó sikerének kovácsa. A '30-as években apja által szabadalmazott kávéfőzőt a fiú az '50-es években kitalált, saját bajszos önmagáról készített karikatúra-reklámmal vitte sikerre. Renato bácsi hamvai idén februárban egy méretes mokka-főzőbe kerültek, amit szeretett felesége, Elia hamvai mellé temettek el. A különös ceremónia óta hónapos előjegyzés van a La Mokára. Fotó: D. Donadio

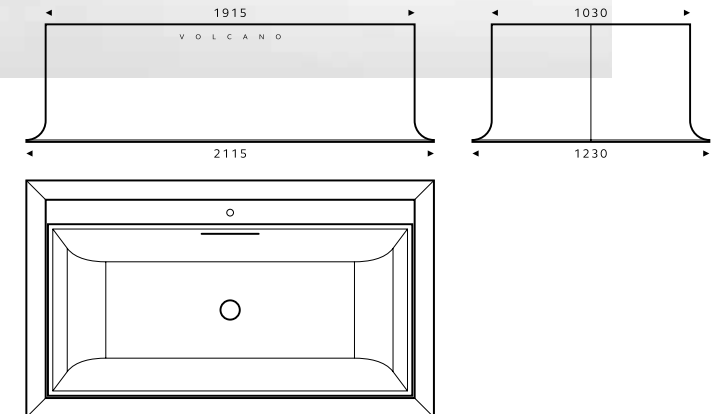
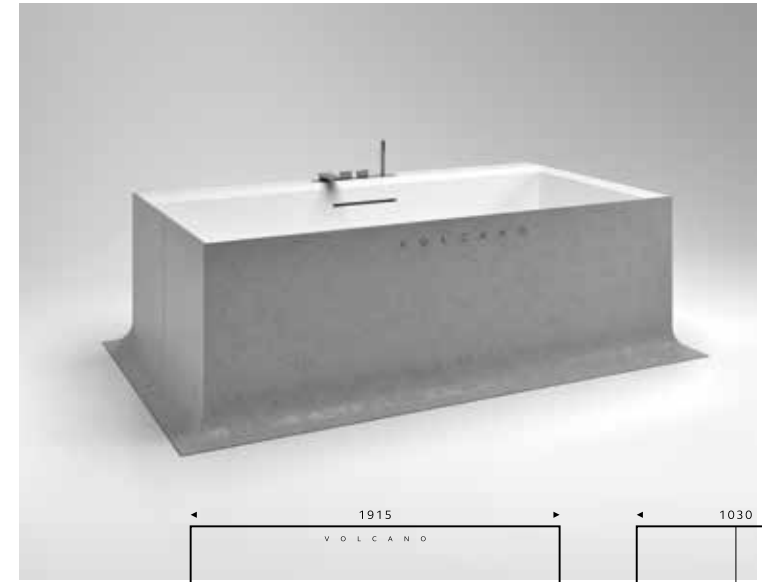

4

VILÁGHÓDÍTÓK

Izgalmas szakmai és kereskedelmi utat jár be 2016-ban az *IVANKA*, a bővülő termékportfólió, nemzetközi együttműködések tükrözik mindezt. Az idei Milánói Design Héten mutatta be két újdonságát a cég: a letisztult formavilágú *KUVARO* kádak között a *Volcano* köthető hozzájuk, a *QTZ CONCRETE Edition* pedig Alexander Lotersztain 2015-ös, szintén Milánóban debütált, limitált kiadású rozsdamentes-acél sorozatának betonból készült újragon-dolása. Ezen felül a cég a tengerentúli piacot hódítja meg éppen: a New York-i Navy Yard Center homlokzati burkolatának kialakítása mellett, egy bemutatóterem megnyitását tervezik Miami-ban, illetve a chicagói Coverings kiállításon is önálló standdal szerepelnek.

5

ÖRÖKIFJÚ

1946. április 23-án regisztrálták az olasz Ipari Minisztériumban a Vespa szabadalmát, melyből azóta világszerte kb. 18 millió darabot adtak el. A robogó ötlete a repülőgépgyártással foglalkozó Piaggio család mérnöksarjától, Enrico-tól származik, az első modelljét Corradino d'Ascanio mérnök rajzolta le, a név pedig állítólag onnan származik, hogy Enrico az első tervrajzokat megpillantva, egy darázshoz hasonlított a gépet (*la vespa* = darázs). Az évfordulóra kihozott új limitált kiadású modell három, a 40-50-es éveket idéző színben, karakterben kapható, elegáns nyeregáskával kiegészítve.

„Számomra ma a design halott”

MARTINKÓ JÓZSEF INTERJÚJA
EUGENIO PERAZZÁVAL,
A MAGIS ALAPÍTÓJÁVAL

Az idei Salone del Mobile rendezvénydömpingjének kiemelt eseményei között az olasz design egyik legfontosabb családi cégének, a Magis alapításának negyvenedik évfordulóját ünnepelte a világ design-szakmai elitje. A cég magyarországi forgalmazója, a Do Work Kft. szervezésében ez alkalommal néhány magyar tervezőn kívül magazinunk munkatársa is látogatást tehetett a Torre di Mosto mellett található központi épületben, illetve az egyik közeli gyártóhoz, egy kovácműhelybe is eljuthatott a szakmai stáb, ahol a Bouroullec testvérek új sorozata készül. Noha ebben az időszakban már rendkívül elfoglalt a cég vezetősége, az Octogon nem csak arra kapott lehetőséget, hogy a vállalkozás operatív vezetésében ma már oroszlánrészt vállaló „második generációval” találkozhasson, hanem az a megtiszteltetés is ért minket, hogy a Magist negyven évvel ezelőtt megalapító, 1940-ben született Eugenio Perazza is adott lapunknak egy rövid interjút.

►
Signore Magis, azaz
Eugenio Perazza,
a cég alapítója
(fotó: Martinkó József)

Hogyan jellemezné a Magis szellemiségét, s úgy általában a filozófiáját?

A Magisról köztudott, hogy rengeteg tervezővel dolgozik együtt: a Bouroullec testvérekkel, Konstantin Grcic, Mark Newson, Philippe Starck, Naoto Fukasawa tervezőkkel, hogy csak egy párat említsek. Mindegyik tervező különböző design nyelvet használ, ami jó, mert a Magis

tudatosan eklektikus akar maradni. Bizonyos szituációkban minimalista, míg más szituációban kissé barokk. A jövőben sok kiállításon tervezünk szerepelni, de a legfontosabb a milánói Salone del Mobile, ahová nem új kollekcióval készültünk, hanem egy átfogó Magis kiállítással, ami a cég jövőjét és múltját mutatja be. Szeretném, ha a 2017-es év a Magis „lelkének”

a platformja lenne, a Magis hangulatáé és stílusáé. Céлом bemutatni azt a légkört, amit a Magis tárgyak kreálnak maguk köré, amikor bekerülnek egy hotel terébe, egy étkezőbe vagy egy nappaliba. A Magis szelleme nagyon nomád, internacionális. Egyediek szeretnének maradni az egész világon, amit imádnak vagy utálnak, de senki számára nem közömbös. De ha

szeretted a Magis termékeket, akkor valószínűleg meg is veszed őket, mert nem könnyű hozzájuk hasonlót találni a piacon.

40 évvel ezelőtt alapította a Magist. Hogyan került először személyesen kapcsolatba a kortárs designnal?

40 évvel ezelőtt nagyon kevés tőkével alapítottam meg a céget, egy olyan vállalkozás koncepcióját fektettem le, ami kevés befektetést igényel, ezért kezdetben a gyártási folyamatokat kiadtuk és csak a tervezéssel és a terjesztéssel, forgalmazással foglalkoztunk. Az előzményekhez tartozik, hogy a Magis előtt egy közepes méretű gyártó cég kereskedelmi részlegénél dolgoztam. A fő alapanyag ott a fémhuzal volt, amiből mindenféle háztartási cikkeket gyártottak a gyümölcsösökösártól a vasalódeszkáig. Ez a cég rengeteget fektetett a gyártásba, a kifinomult gépekbe, de semmit a kutatásba és a designba. A céljuk csak annyi volt, hogy a lemásolják a piacon a legjobb termékeket. Egy nap beszéltem a cég tulajdonosával és mondtam neki, hogy itt az idő, hogy energiát és pénzt fektessenek a designba, mire ő megkért, hogy mutassak neki egy ötletet. Gondolkodtam a dolgon és éppen abban az időben a szerencsének köszönhetően felfedeztem egy csővázból készült széket, ami a patinás KNOLL cég gyönyörű darabja volt. Mai áron kb. 300 euróért vettem meg ezt a széket és bevitettem a vállalkozás gyártási részlegébe. A kérdésemre, hogy menyibe kerülne legyártani a széket, néhány napon belül megérkezett a válasz: mai áron 10 eurónyi összeget mondtak. Az az ötletem támadt, hogy acélcsőből gyártható széket kellene terveznünk. Richard Sapperrel együtt csináltunk egy tervet egy acélvázal készülő bútorra – nagyon büszke vagyok, hogy együttműködhettem

◀ A Torre di Mostóban álló Magis központ közelében működő kovácműhely, ahol a Bouroullec testvérek új sorozata, az *Officina* készül, a széria székei láthatóak alább; balra a *CARtools* játéksorozat darabja Floris Hovers tervei alapján

„Az erős ötlet
nélkül a terv
nem más, mint
stílusgyakorlat.”

ennek a székeknek a kifejlesztésénél. Ezek után az említett gyártó tulajdonosa előtt prezentáltam a tervet, de ő kijelentette, hogy nem szeretne designerekkel dolgozni. Így aztán távoztam a cégtől és létrehoztam a saját cégemet.

1976. Közel vagyunk a Memphis csoport megalkadásának idejéhez, de úgy általában ezt az időszakot az olasz design aranykorának is nevezik. Mi az olasz design titka?

Mint tudja, a Magis nagy arányban külföldi tervezőkkel is dolgozik...

...igen tudom, de önök mégis máshogy, mondhatni, sajátos latin szenvedéllyel közelítenek az együttműködésekhez.

Számomra ma a design halott. Ma nemzetközi szinten a design nem több mint egyszerű és letisztult stílusgyakorlat. A Magis más. Számunkra az ötlet a legfontosabb. Ha az ötlet erős a terv is erős. Az erős ötlet nélkül a terv nem más, mint stílusgyakorlat. Amikor mi designerekkel működünk együtt, mindig a Magis adja a briefet, a vezérkonceptiót. Mi vagyunk a kiindulási terv szerzői, így nagyon szilárd alapokon tudunk együttműködni a tervezőinkkel. A Magis találja ki az irányt, az ötletet. Ez a folyamat meglehetősen lassú: az ötlettől a boltig három év telik el. Nagy türelem kell hozzá, mert rengeteg olyan prototípus készül, ami végül nem valósul meg. Most nemzetközi szinten is tekintve pozitív időszakot élünk: növekedünk üzletileg, a kollekció egyre fontosabb

„Az ötlettől a boltig három év telik el.”

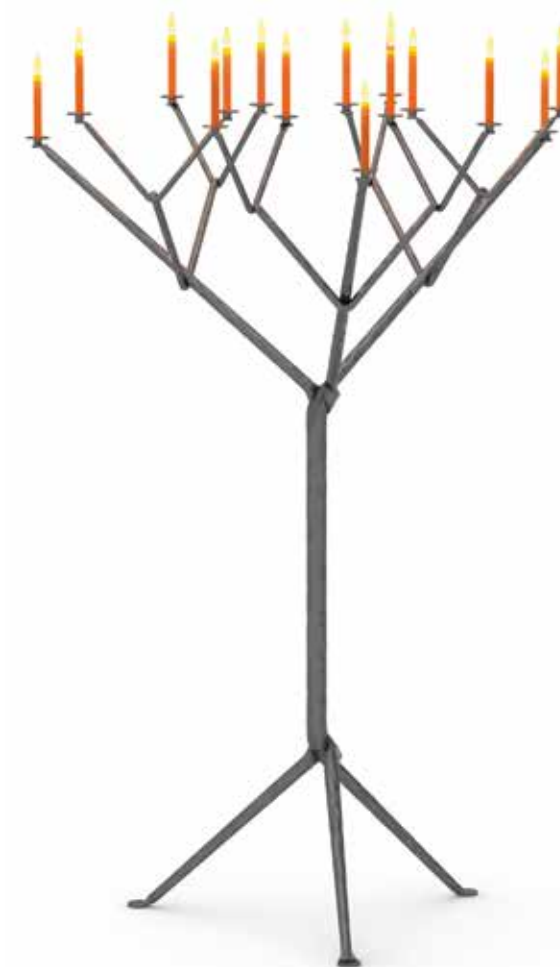
lesz és nagyon pozitív visszajelzéseket kapunk a piacról. Számomra fontos az is, hogy a Magis hamarosan díjat fog kapni, mint a legtöbbet másolt cég a design világában (*nevet*). Azért hogy védjük a formaterveinket és a termékeinket, lényeges, hogy saját stílust alkossunk. A másolatokkal kapcsolatban meg kell jegyeznem, hogy a Magis stílusát, noha sokan másolják, nem olyan egyszerű hűen másolni, egyszerűen azért, mert nagyon nehéz a stílust, a hangulatot és a lelket másolni. 2017-től a kifejlesztendő kommunikációkban éppen a stílusra és a filozófiánkra szeretnénk a legnagyobb hangsúlyt fektetni.

Melyik a legnagyobb számban eladott termékük?

Nagyon sok termék hozzájárul a márkánk

sikerességéhez. Például One-család Konstantin Grcic-től (2003), vagy az Air-család, amit Jasper Morrison tervezett sok évvel ezelőtt (1999), ez a sorozat volt az első, amit az új műanyag technológiához kapcsolódóan, speciális úton fejlesztettünk ki. Emlékszem, amikor a Salone del Mobilen bemutattuk az Air-sorozatot, akkor a fogadtatása teljesen negatív volt, két évnek kellett elteltie, amíg megszerették – mindig időbe telik, amíg megszeretnek egy terméket. Például a Magis életében nagy áttörést hozott, amikor Jacques Herzog és Pierre de Meuron építészek megértették a Magis designfilozófiáját, a minőségünket, és végül az általuk tervezett San Francisco-i új Michael H. de Young múzeum épületébe (2005) betervezték a bútorainkat. Ez például egy csapásra a termékeink piaci sikerének kezdete is volt.

▲
Milà széksorozat Jaime Hayóntól (balra), Konstantin Grcic Sam Son karosszéke fenn, jobbra fenn a Bouroullec testvérek új sorozata, az Officina gyertyatartója

1 ↓

A cseh Helena Dařbujánová a MeeD egyik kiállítója, illetve a Határtalan Design Díj (HDD) egyik díjazottja. Puffokból álló sorozatának a *Macarons* nevet adta – 2012-ben elnyerte vele az Elle Deco International Design Awards-ot. A címadás is sejteti, hogy egy frankofil sorozattal van dolgunk, s igen, a tervezőt a francia filmek világa ihlette a létrehozásában – de a portfóliójában találunk további franciás darabokat. Anyagát tekintve a textilborítású, kivehető ülésbetéttű puffok nyír rétegelt lemezből, bükkfából készültek

Eltelt 10 + 1 év a madeinhungary kiállítások történetében, mely kiállítások néhány éve kiegészültek a kelet-európai alkotókat bemutató, válogatott MeeD tárlatokkal. A tárgykultúra fontos seregszemléje az International Visegrad Fund és részben NKA támogatással jön létre évek óta, idén pedig plusz a CIG Pannónia Biztosítók járult hozzá a Határtalan Design Díj megalapításához. Az együttműködő partnerek – szintén nem először – a stuttgarti Akademie Schloss Solitude, a Lódz Design Festival, a szlovák DESIGNBY.sk és a Góbi Rita Társulat. A kiállítás idén a Budapesti Tavasz Fesztivál rendezvénye, mely kiegészül egy fontos eseménnyel is: a Texhibition című projekttel, ami a hazai textiltervező művészeket, illetve a textilgyártó és kereskedő cégeket hozza össze abból a távlatos célból, hogy valamikor végre forgalomba kerüljenek újra nevesített, magyar textilművek.

E vállalkozás, vagy mondjuk inkább azt, hogy vállalat nem egyszerűen a tárgyválogatása, hanem a kiállítás, a kísérő programok, a médiajelenlét okán is figyelemreméltó. Mondhatja az olvasó, hogy mindezek egy tárlat létrehozásának természetes velejárói, ugyanakkor, ha belegondolunk, hogy mindez alapvetően kétszemélyes történet, azaz Szilvia Szilvia textiltervező és Radnóti Tamás belsőépítész végzik a levelezésektől kezdve a kiállítás megépítéséig, a tárlatvezetésekig az összes feladatot, akkor már, ahogyan mondai szokás, más a gyerek fekvése, másként tekintünk erre a hazai tekintetben nagyon ritka vállalkozásra, a szervezők szenvedélyére.

A harmadik díjazott O. Horváth Réka, aki Oltvai Balázssal közösen hozta létre a *CinniBird* névre keresztelt, madárformájú, kézbe simuló és elegáns fűszerszórót. A hírek szerint a korábban egyszínű eszköz hamarosan egyedi grafikákkal díszítve is kapható

← 3 —

Designtavas

11. MADEINHUNGARY ÉS 4. MEED

Szintén a HDD díjazottja Kerékgyártó András. Több tárgya is szerepel a madeinhungaryn, köztük a *Biela* kollekció széke; 2015-ben Magyar Formatervezési Díjas és ugyanazon évben a Milánói Szalonon is kiállította a tervező. A zárt felületű, UV-álló Biela kül- és beltéren egyaránt használható, ún. solid surface anyagból készült (70% ásványi szemcse, 30% kötőanyag)

2 →

Fotós: Imre Barnabás

← 4

Az egyszemélyes Thebakker Manufactory alapító-tervezője, Kiss Dávid egyedi, jelöléssel ellátott bútorai újrahasznosított fából és fémötvözetből készülnek. A bútorok összeállításának technológiája hosszú kísérletezéssel alakult ki: az olvasztott fémötvözet a faelemek csomópontjain, hűlés közben zsugorodik a fára, a megszilárdult fém statikailag összetartja és erősíti szerkezetet

A króm, fa, ezüst alapanyagú asztali lámpa nemes egyszerűséggel a *Light* nevet kapta tervezőjétől, a szlovák Veronika Paluchová-tól. E tárgyával a tervező lényegében a fotoszintézis folyamatát fordítja le a design nyelvére: a természet energiáit fénné alakítja át – természetesen csak formai szempontból

5
←

← 6

Gulyás Judit nívódíjas textilművész évek óta vizsgálja a szövött, tűzött szőnyegek technológiai, felhasználási, így formai lehetőségeit

← 7

Konrad Hulak lengyel tervező 2015-ös *Totem* lámpája a kevesebb több tökéletes példája: a textilkábelre „húzott”, esztergált faelemek által minden egyes világítótest egyedi karaktert kap

↓ 8

A három hölgy – Katarzyna Gierat, Joanna Guzik, Dominika Brzostowska-Grodny – alapította lengyel W FORMIE kávézóba szánt széke, a rétegelt lemez ülésrészü *Infinitus*, aszimmetrikus formájának köszönhetően változatos elrendezést tesz lehetővé, illetve a használó számára többféle ülőhelyzetre ad lehetőséget

↓ 9

Vidó Nóri konstruktivista „ízű” székei után, íme, egy kisasztal, újságtartóval kombinálva. Az asztalka mellett egy szintén geometrikus formavilágú ruhafogast is kiállított az alkotó a madeinhungaryn

KOMPLEX MEGOLDÁSOK

Cégünk, illetve jogelődje 1989 óta dolgozik tevékenységi területeinken Magyarországon és Közép-Európában. Ez idő alatt több mint 2000 projektet teljesítettünk sikeresen, melyek referenciaként szolgálnak.

Cégünk a technikai tűzvédelem (tűzjelzés-technika, tűzoltástechnika) és a biztonság-technika (beléptető, behatolásjelző, CCTV stb.) területén komplexen vállalkozik a szaktanács-adástól, szakértéstől kezdődően az engedélyezési és kiviteli tervezésen, engedélyezésen át a komplex létesítésig és az üzemeltetés során az üzemeltetésig, karbantartásig és szervízig bezárólag a teljes tevékenységi körre.

Feladataink teljes ellátásában 40 fős saját szakembergárda és a szükséges kivitelezői fizikai létszámot biztosító szerződött alvállalkozónk nyújt háttérrel és biztonságot. (x)

MELDE KFT.

Melde Kft.
1116 Budapest, Építész u. 8-12.
Tel./fax: (+06-1) 385 0842
E-mail: info@melde.hu
Web: www.melde.hu

Kapcsolódó cikk: Kiteljesedés felé: 82-86. old.

A LEGJOBBRA TÖREKSZÜNK

Amikor 2010-ben a Magyar Mélyépítő Kft. megalakult, egy szakmailag ütőképes vállalat létrehozását tűztük ki célul, amely a speciális építőipari kivitelezési igényeket is a legmagasabb színvonalon elégíti ki. Hamar felismertük, hogy mindez csak úgy lehetséges, ha a legjobbra törekszünk, így rögtön csapatunk és gépparkunk specifikus igényeknek is megfelelő kialakítására és bővítésére koncentráltunk. Fejlesztéseinknek köszönhetően ma tevékenységünk igen széleskörű, a magasépítési megrendelések mellett bontással, vasbeton műtárgy szerkezetépítéssel, gépi földmunkavégzéssel, csatornakotrálással, árvízvédelmi műtárgyak építésével és kerékpárút létesítésével is foglalkozunk. Kiválóan felszerelt gépparkunk és tehetséges munkatársaink biztosítják, hogy a ránk bízott feladatot a remek minőségen túl pontosan és határidőre el tudjuk végezni. Partnereink megbíznak bennünk, mi pedig tudjuk, hogy szakmai sikert csakis a velük való eredményes együttműködés révén érhetünk el. (x)

Magyar Mélyépítő Kft.
H-4200 Hajdúszoboszló, Tokay utca 42-44.
Tel./Fax: (+06-52) 270 658
E-mail: info@magyarmelyepito.hu
Web: www.magyarmelyepito.hu

Kapcsolódó cikk: Tekerj! 40-43. old.

ABLAK, AJTÓ, ÁRNYÉKOLÁS
JOSKO FENSTER&TÜREN KÉPVISELET
SOFA PROJEKT KFT.
1138 Budapest, Népfürdő utca 3/a.
Tel.: (+36-30) 430 8064
Web: www.joskoszalon.hu
78. old.

ÁCS-, TETŐFEDŐ-, BÁDOGOS MUNKÁK ÉS
SZERELT HOMLOKZATOK KÉSZÍTÉSE
PUSKÁS BÁDOGOSIPARI MŰVEK KFT.
1162 Budapest, Mezősas u. 5.
Puskás András
Tel.: (+36-30) 949 6565
100. old.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA
KRÜLLUNG ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA KFT.
1033 Budapest, Reményi Ede u. 2.
Tel.: (+36-1) 367 2750
Fax: (+36-1) 436 9070
E-mail: krullung@krullung.hu
Web: www.krullung.hu
79. old.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA, TEXTILIÁK
JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET
1126 Budapest, Agárdi út 3/B.
Tel.: (+36-1) 235 6050
Fax: (+36-1) 235 6058
E-mail: sales-hu@jab.de
Web: www.jab.de
64. old.

BÜTOR
VITRA BÜTOROK MAGYARORSZÁGI FORGALMAZÓJA – DO WORK KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-1) 489 3860
Mobil: (+36-30) 248 2342
Fax: (+36-1) 212 8339
E-mail: dowork@dowork.hu
Web: www.dowork.hu
B2, 110-113. old.

BÜTOR, BURKOLAT
POINTZERO
1025 Budapest, Szépvölgyi út 92/G.
Tel.: (+36-1) 202 4248
Fax: (+36-1) 247 0768
E-mail: pointzero@pointzero.hu
Web: www.pointzero.hu
B4

BÜTORGYÁRTÁS
BÁNYAI BÜTOROK KFT.
2085 Pilisvörösvár, Kamilla utca 4. (Bányai utca 4.) Budai út 20.
szám mellől nyíló utca
Tel.: (+36-26) 330 341
Fax: (+36-26) 330 249
E-mail: banyai@bbmobel.com
Web: www.banyaiibutorok.hu
72., 76. old.

BÜTOROK, LÁMPÁK ÉS DESIGNTÁRGYAK, KIEGÉSZÍTŐK KERESKEDELME
INTERNI BUDAPEST
1051 Budapest, Vigyázó Ferenc utca 3.
Tel.: (+36-1) 269 0708
E-mail: info@internibudapest.hu
Web: www.internibudapest.hu
80. old.

C2 BETONCSISZOLÁS, KEMÉNYÍTÉS, IMPREGNÁLÁS
PERIOD DESIGN KFT.
1066 Budapest, Zichy J. u. 43.
Tel.: (+36-01) 785 0797
E-mail: info@period.hu
Web: c2beton.hu
63. old.

EGYEDI ÜVEGÉSZÉSI MUNKÁLATOK
DUAL GLASS KFT.
2243 Kóka, Nagykútai út 133.
Tel.: (+36-20) 211 5151
Web: www.dualglass.hu
107. old.

ELEKTROMOS SZERELÉS
BAUVIV KFT.
4028 Debrecen, Kassai út 127.
Tel.: (+36-52) 524 070
Fax: (+36-52) 524 077
E-mail: info@bauviv.hu
Web: www.viv.hu
42., 49.

EXKLUZÍV, EGYEDI MEDENCÉK TERVEZÉSE, KIVITELEZÉSE
M ISLAMORADA KFT.
Tel.: (+36-30) 474 4479
E-mail: mislamoradapools@gmail.com
Web: www.mislamorada.com
80. old.

ÉPÍTŐKÉMIAI ANYAGOK NAGYKERESKEDELME, GYÁRI KÉPVISELET
SOPRO HUNGÁRIA KFT.
2092 Budakeszi, Szőlőskert út 21.
Tel.: (+36-23) 348 040
Fax: (+36-23) 458 048
E-mail: info@sopro.hu
Web: www.sopro.hu
65. old.

ÉPÜLETGÉPÉSZETI KIVITELEZÉS
ENSI KFT.
Groupama Aréna
1091 Budapest, Üllői út 129., I. emelet
Tel.: (+36-1) 248 2199
Fax: (+36-1) 248 2190
E-mail: ensi@ensi.hu
Web: www.ensi.hu, www.ruensi.ru
89. old.

FINOMBETONGYÁRTÁS
BETONICONS KFT.
2040 Budaörs, Gyár utca 2.
Tel.: (+36-20) 975 2873
E-mail: info@betonicon.hu
Web: www.betonicon.hu
77. old.

GENERÁLKIVITELEZÉS
MARKET ÉPÍTŐ ZRT.
1037 Budapest, Bojtár u. 53.
Tel.: (+36-1) 279 2727
Fax: (+36-1) 466 4827
E-mail: marketroda@market.hu
Web: www.market.hu
82-86. old.

GENERÁLKIVITELEZÉS, BONYOLÍTÁS
FIT-OUT ZRT.
1038 Budapest, Révész utca 25.
Tel.: (+36-1) 705 8773
Fax: (+36-1) 705 8776
E-mail: info@fitout.hu
Web: www.fitout.hu
1., 66-81. old.

HOMLOKZATI NYÍLÁSZÁRÓK GYÁRTÁSA ÉS ÉRTÉKESÍTÉSE
JANKÓ FAIPARI ÉS KERESKEDELMI KFT.
7900 Szigetvár, Damjanich utca 6.
Tel.: (+36-30) 561 2841
Fax: (+36-73) 510 286
E-mail: jankopeter@jankokft.hu
Web: www.jankokft.hu
118. old.

HOMLOKZATTECHNIKA
SCHAL-TECH KFT.
2040 Budaörs, Budapesti út 28.
Tel.: (+36-23) 444 384
Fax: (+36-23) 444 385
E-mail: info@schaltech.hu
Web: www.schaltech.hu
88. old.

HŐSZIGETELŐANYAG-GYÁRTÁS
CELSIUS ÉPÍTŐANYAG-KERESKEDŐ KFT.
1016 Budapest Krisztina krt, 71. 3/3.
Tel.: (+36-30) 227 7646
E-mail: info@celsiuskft.hu
Web: www.celsiuskft.hu
64. old.

INGATLANBERUHÁZÁS
ATENOR GROUP HUNGARY KFT.
1138 Budapest, Váci út 117-119.
Tel.: (+36-1) 785 5208
E-mail: varga@atenor.hu
Web: www.vacigreens.hu
82-86., 87. old.

INTELLIGENS VILÁGÍTÁSI MEGOLDÁSOK
LUMENTRON ELECTRONIC KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-30) 636 2861
Fax: (+36-1) 325 8031
E-mail: lumentron@lumentron.eu
Web: www.lumentron.eu
120. old.

IPARIPADLÓ ÉPÍTÉS, MŰGYANTA-BURKOLAT KÉSZÍTÉS
H-S MONOTOP KFT.
1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 34.
Tel.: (+36-1) 200 0380
Fax: (+36-1) 200 0380
E-mail: info@monotop.hu
Web: www.monotop.hu
63. old.

MAGAS- ÉS MÉLYÉPÍTÉS
MAGYAR MÉLYÉPÍTŐ KFT.
4200 Hajdúszoboszló, Bartók B. u. 14.
Tel.: (+06-52) 270 658
Fax: (+06-52) 270 658
E-mail: info@magyarmelyepito.hu
Web: www.magyarmelyepito.hu
118. old.

TETŐ- ÉS HOMLOKZATBURKOLATOK
PREFA HUNGÁRIA KFT.
2040 Budaörs, Gyár u. 2., Budaörsi Ipari Park
Tel.: (+36-30) 686 6786
E-mail: office.hu@prefa.com
Web: www.prefa.hu
98., 101. old.

TŰZ ÉS FÜSTGÁTLÓ NYÍLÁSZÁRÓK
COOLFIRE KFT.
1097 Budapest, Illatos út 9.
Tel.: (+36-1) 812 2260
E-mail: info@tuzgatlotal.hu
Web: www.tuzgatlotal.hu
62. old.

TŰZVEDELEM ÉS BIZTONSÁGTECHNIKA
MELDE KFT.
1116 Budapest, Építész u. 8-12.
Tel.: (+36-01) 385 0842
Fax: (+36-01) 385 0842
E-mail: info@melde.hu
Web: www.melde.hu
118. old.

VILLAMOSIPARI TEVÉKENYSÉG
CENTERVILL KFT.
3000 Hatvan, Pintér István u. 893/69 hrsz.
Telefon: (+36-37) 349 128
Fax: (+36-37) 541 482
E-mail: info@centervill.net
Web: www.centervill.net
89. old.

VILÁGÍTÁSTECHNIKA
3F PROJECT KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 92/E, Hungary
E-mail: info@3fproject.hu
Tel: (+36-1) 461 0225; (+36-20) 285 6232
Fax: (+36-1) 461 0226
Web: www.3fproject.hu
76. old.

DELTA LIGHT, SIMES TERMÉKEK MAGYARORSZÁGI FORGALMAZÓJA –
BE LIGHT KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-1) 438 0748
Fax: (+36-1) 325 6266
E-mail: belight@belight.hu
Web: www.belight.hu
2., 52., old. B3

HOLCIM HUNGÁRIA OTTHON ALAPÍTVÁNY
www.holcimothon.hu

OCTOGON ONLINE
www.octogon.hu

www.lumentron.eu

építészet : környezet : innováció

epiteszforum●hu